

λοφονήθη, οί πλείστοι τῶν πολυτίμων αὐτοῦ λίθων δι-
τρηπάρησαν, καὶ διενεμήθησαν εἰς τοὺς στρατιώτας.

Ἀρμένιος τις, Σαφράς ὀνομαζόμενος, διακρινόμε-
νος μετὰ ταῦτα εἰς Ἀστραχάνιον ὑπὸ τὸ ἐπώνυμον
μυριάδωντος, κατῴκει τότε εἰς Βασσόραν μετὰ
τῶν δύο του ἀδελφῶν. Μίαν τῶν ἡμερῶν, παρουσιά-
σθη εἰς τὴν οἰκίαν του στρατιωτικὸς τις Ἀφγανός, καὶ
τὸν ἐπρότεινε ν' ἀγοράσῃ μέγαν τινὰ ἀδάμαντα, τὸν
καλούμενον Ἰωὺς σελήνη τῶν ὁρέων, καθὼς καὶ σμῆ-
ραγδὸν καὶ ἄλλους βαρυτίμους λίθους, ἃ δὲ τιμὴ τὴν
ὅποιαν ἐξήτει δ' ὁλοι αὐτοῦ; ἦτον μετριωτάτη. Ὁ
Σαφράς ἐμείνεν ἐκστατικὸς καὶ ἐπὶ προφάσει μὲν
ὅτι δὲν εἶχε τότε πρόχειρα ἱκανὰ χρήματα διὰ ν'
ἀγοράσῃ τὰ προσφερόμενα, ἀλλ' ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ συ-
νενηθῇ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του, παρέκάλεσε τὸν Ἀφ-
γανὸν νὰ ἐπανεέλθῃ φαίνεται ὅμως ὅτι ὁ πωλητὴς, φο-
βηθεὶς πρὸδοσίαν, δὲν ἐπλησίασε πλέον τὸν Ἀρμένιον.

Ἐν τούτῳ δὲ Σαφράς καὶ οἱ ἀδελφοὶ του ἐπισ-
πάθησαν πολλάκις νὰ ἀνακαλύψωσι τὸν ξένον· ἀλλ'
οὗτος εἶχεν ἀναχωρήσει ἀπὸ Βασσόραν. Ἀπαντήσας
αὐτὸν μετὰ τινὰ καιρὸν εἰς Βαχδάτην, ἐζήτησε τοὺς
πολυτίμους λίθους καὶ τοὺς ἡγόρασε τριακοσίας
χιλιάδας δραχμῶν. Ὁ Σαφράς, χωρὶς νὰ φανερώσῃ
εἰς κανένα τὰ περὶ τῆς ἀγορᾶς ταύτης, ἐπανήλθεν εἰς
Βασσόραν, ὅπου μετήρχετο τὸ ἐμπόριον.

Δώδεκα ἔτη μετὰ ταῦτα, ὁ πρωτότοκος ἀδελφός, ἀ-
πεφάσισε νὰ ἀναχωρήσῃ ἀπὸ Βασσόραν, καὶ νὰ ὑπά-
γῃ μακρὰν διὰ νὰ πωλῇ τὸν μέγαν ἀδάμαντα. Κατ'
ἀρχὰς μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐκείθεν εἰς
Γερμανίαν, καὶ τέλος εἰς Ὀλλανδίαν, ὅπου ἀποκα-
τεστάθη ἀπὸ Ἀμστελδάμων ἐπρότεινε εἰς διάφορα
Κράτη ν' ἀγοράσωσι τὸν λίθον του.

Ἀμα τὸ πρῶτον εἶχεν γνωστὸν, πολλάκι κυβερ-
νήσεις ἀπεύθυνον πρὸς αὐτὸν προτάσεις· ἡ Ἀγγλικὴ
μάλιστα ἐπρόσφερε πλείοντα ὅλων τῶν ἄλλων, ὅχι
ὅμως ὅσα ὁ Σαφράς ἀπῆτει. Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ
ἐζήτησε τὸν λίθον καὶ ἡ Αὐλὴ τῆς Ρωσίας, γρά-
ψασα πρὸς τὸν Ἀρμένιον νὰ μεταβῇ ὁ ἴδιος εἰς Πε-
τρούπολιν διὰ νὰ διαπραγματευθῇ αὐτοπροσώπως
τὰ περὶ τῆς πωλήσεως, καὶ ὅτι, ἐὰν δὲν ἔμενον σύμ-
φωνοι, τότε ἤθελε τὸν ἀποζημιώσει διὰ τὰ ἐξόδα
τοῦ ταξιδίου του. Ἐνδύσας εἰς τὴν πρότασιν, ἐ-
φθάσεν εἰς Πετρούπολιν καὶ συνωμίλητε μετὰ τοῦ
ἀδάμαντοπώλου τῆς Αὐλῆς Λαζαρέφ, ὅστις, μετὰ
πολλὰς συζητήσεις, ὑπέβαλε τὰς ἐφεξῆς προτάσεις ἐν-
δυνάμει τοῦ κόμητος Πάνιν, ὑπουργοῦ τοῦ αὐτο-
κράτορος· νὰ δοθῇ διπλωμα εὐγενείας εἰς τὸν Ἀρ-
μένιον, εἰσόδημα ἰσόβιον ἐξ χιλιάδων ρουβλίων κατ'
ἔτος, καὶ πεντακόσiai χιλιάδες ρουβλίων ἀργυρῶν, ἐξ
ᾧ τὸ πέμπτον νὰ πληρωθῇ εὐθὺς, καὶ τὰ ἄλλα
ἐντὸς δέκα ἐτῶν.

Καὶ τὴν μὲν περὶ χρημάτων πρότασιν παρεδέχθη
ὁ Σαφράς, ἀπῆλθε δὲ περιπλέον νὰ ἐξευγενισθῶσι
αἱ οἱ ἀδελφοὶ του, πρὸς δὲ νὰ λάβῃ καὶ τινὰς ἄλ-
λας χάριτας καὶ προνόμια. Ἐδείξε δὲ τοιαύτην ἐ-
πιμονήν, ὥστε ὁ Ῥώσος ὑπουργός διέκοψε τὴν δια-
πραγματεύσιν, καὶ ἐπέστρεψε τὸν ἀδάμαντα. Ἐν
τούτῳ, ἐπειδὴ ἡ διαπραγματεύσις εἶχε παραταθῇ

ὑπὲρ τὸ δέον, ὁ Σαφράς εἶχε θανειθῇ πολλὰ χρή-
ματα, τῶν ὁκρίων οὔτε τοὺς τόκους ἐδύνάτο νὰ
πληρώσῃ, ἐνῷ οἱ προσκαλέσαντες αὐτὸν εἰς Ῥωσίαν
ἔχαιρον διὰ τὴν στενοχωρίαν του.

Εἰς τοιαύτην κρίσιμον περίστασιν εὕρισκόμενος,
ἀπεφάσισε νὰ ἀναχωρήσῃ ἀπὸ Πετρούπολιν· φυγὼν
δὲ κρυφίως μετέβη εἰς Ἀστραχάνιον, ὅπου ἐμείνεν ἀ-
γνωστος ἀρκετὸν καιρὸν. Ἐπὶ τέλους, ἀνεκάλυψεν
αὐτὸν ὁ κόμης Γεώργιος Ὁρλόφ, εἰδοποίησε τὴν Αὐ-
λὴν του, καὶ διετάχθη νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν διαπραγμα-
τεύσιν· ἡ πώλησις κατωρθώθη τέλος πάντων ἐπὶ τοῖς
ἀκολούθοις ὅροις· νὰ ἐξευγενισθῇ ὁ Σαφράς, καὶ νὰ
λάβῃ ὡς ἀντάλλαγμα τοῦ ἀδάμαντος, μίαν καὶ μόνην
φορὰν, 450,000 ρουβλίων ἀργυρῶν, ἐξ ᾧ νὰ ἐκ-
πεσθῶσιν 170,000 δι' ἐξόδα διαπραγματεύσεως,
τόκους καὶ τὰ παρόμοια.

Ὁ Ἀρμένιος ἀποκατεστάθη ἔκτοτε εἰς Ἀστρα-
χάνιον, καὶ ἀπέκτησε νέους θησαυροὺς, τοὺς ὁποίους
ἐκληρονομήσαν αἱ θυγατέρες του, καὶ κατηνάλωσαν
οἱ σύζυγοι των.

ΑΓΙΑ ΖΩΝΗ. Μετεφέρθη εἰς τὴν πρωτεύουσάν μας,
γράφουσιν αἱ ἐφημερίδες τῆς Μαρτίτης, ἡ Ἀγία Ζώνη
τὴν ὅποιαν ἠυδόκησε νὰ δωρήτῃ μόνῃ της ἡ Θεοτόκος
εἰς τὴν ἐν Καταλονίᾳ πόλιν τῆς Γορτόσης. Τὸ ἱερὸν
τούτο κειμήλιον, ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς πόλεως ταύτης
τὴν 16 Ἀπριλίου, περὶ τὴν 6 ὥραν π. μ., ἡχούστων
μεγαλοφύφων τῶν ἐκκλησιαστικῶν κωδωνῶν, καὶ
προπορευομένων καὶ ἐπομένων ἱερέων καὶ πολλῶν
ἄλλων ὑπηρετῶν. Κατὰ τὸ ἐπὶ τούτῳ ἐκδοθέν διά-
ταγμα, ἡ Ἀγία Ζώνη θέλει ἐγγχειρισθῇ πρὸς τὴν βα-
σιλισσαν, διὰ νὰ τὴν ἔχῃ πλησίον της κατὰ τὸν προ-
σεγγίζοντα τοκατὸν της. Μετὰ λειτουργίαν τελεσθεῖ-
σαν ἐπὶ τούτῳ, ἡ Ζώνη παρεδόθη ἐσφραγισμένη ἐν-
τὸς διπλοῦ κιβωτίου, ἐνώπιον τῆς ἐνδοξοτάτης δημο-
τικῆς Ἀρχῆς τῆς Γορτόσης καὶ ἀπέρου πλήθους, πρὸς
τὸν ἱερέα τὸν μέλλοντα νὰ συνοδεύσῃ αὐτήν. Οὗτος δὲ,
λαβὼν αὐτήν, ὑπέγραψεν ἐνώπιον συμβολαίου γράφον
καὶ μαρτύρων, πρᾶξιν δι' ἧς ὑπεσχέθη νὰ φυλάξῃ πι-
σῶς τὸ ἱερὸν τούτο κειμήλιον, χωρὶς ποτε νὰ ἐπιτρέ-
ψῃ νὰ κοπῇ ἢ ν' ἀποτεθῇ εἰς κανὲν ἄλλο μέρος, εἰμὴ
ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τῆς ἰδιαίτης ἐκκλησίας τῆς βασι-
λίσσης.

ΛΑΟΙ ΑΡΡΙΝΕΣ. Ἡ Κιρτιπόλη, πόλις τῶν ἀ-
νατολικῶν Ἰνδιῶν, πολιορκηθεῖσα ὑπὸ τινος βαρβάρου,
ἐξεπορθήθη μετὰ πολυχρόνιον καὶ γενναίαν ἀντί-
στασιν. Ὁ νικητὴς, ἡρεθισμένος κατὰ τῶν κατοίκων,
διέταξε νὰ κοπῶσιν αἱ ῥίνες ὅλων, ἀνευ διακρίσεως
γένους ἢ ἡλικίας, καὶ διὰ νὰ διαιωίσῃ τὴν μνήμην
τῆς πράξεώς του, κατήγγητε τὸ πρῶτον ὄνομα τῆς
πόλεως, καὶ ὠνόμασεν αὐτὴν Νασκαταπόλ, ἥτοι πό-
λιν τῶν ἀρρίνων. Μετὰ παρέλευσιν εικοσιτριῶν ἐτῶν
περιήγητής τις, διαβάς ἐκεῖθεν, εὗρεκε σαζόμενα εἰσέ-
τι πολλὰ ἔχνη τῆς ἀπανθρώπου ἐκείνης ἀνδραγαθίας.

ΦΥΛΛ. 6

ΤΟΜ Α.

ΠΑΝΔΩΡΑ.

ΥΨΑΚΟΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΜΕΛΕΙΑ.

Ἐθαύμασα ἀνέκαθεν τὴν διαγωγὴν τῶν Ἀγγλί-
ων μητέρων· πόσον ἐπιτηδεύει ποικίλλουσιν, αὐξά-
νουν καὶ ἐλαττοῦσι τὴν εὐμενίαν καὶ τὴν φιλοφρο-
σύνην των πρὸς τοὺς νέους τοὺς ὁπαιδούντας τὰς θυγα-
τέρας των! Καὶ ὁ ἴδιος Μετερνίχος ἔχει ἀνάγκην
νὰ λάβῃ μαθήματα ἀπὸ αὐτὰς, καὶ ἰσως διὰ τοῦτο
ἐπροσπάθει νὰ κατορθώσῃ τσαυτὰ ἔτη νὰ τὸν ἐκ-
σφειδίσῃ ὁ λαὸς τῆς Αὐστρίας εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

Καθὸ δευτέρτοκος υἱὸς (1) ἀριστοκρατικῆς οἰκο-
γενείας, ἐδυνήθη νὰ σπουδᾷσιν κατὰ βάθος ὅλην τὴν
γυναικείαν καὶ ὁλόφροντα ταύτην πολιτικὴν, ἥτις,
τὸν μὲν πρωτότοκον ἐνθαβρύνει μὲ ἀπειρον χάριν, εἰς

δὲ τὸν δεῦτερον ἀποτείνει μειδίσμα προστασίας ὁ-
πισθοῦν εὐμενίας, εἰς τὸν τρίτον δίδει ἀσπασμὸν ψυ-
χρότατον, καὶ εἰς τὸν τέταρτον, ἐὰν ὑπάρχῃ, μόλις
στρέφει τὸ βλέμμα. Μὴ λησμονήτε, κύριοί μου, ὅτι
πρόκειται νὰ ὑπανδρεύωσι τὰς θυγατέρας των. Ἴκαν
δὲ κατὰ δυστυχίαν κλίσις τις ἀδελφία, κρατήγγιζε
τὴν καρδίαν τινὸς τῶν θυγατέρων τούτων πρὸς τινὰ
τῶν νεωτέρων ἀδελφῶν, τῶν εἰλωτῶν αὐτῶν πρὸς
οὓς αἱ εὐγενεῖς οἰκογένειαι κληροδοτοῦσι ξηρὸν ἄ-
νομα καὶ ἐλάχιστον μερίδιον... ὁποῖος κίνδυνος! Ὁ
Ταλαίπωρος νεώτερος ἀδελφός! Μὴ νομίζετε ὅτι θὰ
λάβετε τὴν ἀδειαν νὰ τραγηδέσθε μὲ τὴν Σοφίαν,
νὰ παρατηρήσετε τὰ ἱστογραφικὰ σγέδια τῆς Μα-
ρίας, ἢ νὰ συνοδεύετε ἐφιπποὶ εἰς τὸν περίπατον
τῆς Ζωῆς! Καθ' ὅλας ταύτας τὰς περιστάσεις, ἡ
μήτηρ ἐργεταὶ πάντοτε δρομαία νὰ ὁρᾷ εἰδοποίησιν
μὲ ἄκραν λύπην τῆς ψυχῆς της, ὅτι ἡ κόρη της πε-
σχεῖ καταρθεῖν, ὅτι ἡ φορεὰς της χωλαίνει, ὅτι τὰ
φύλλα 6.

(1) Ἐν Ἀγγλίᾳ, οἱ νεώτεροι υἱοὶ δὲν κληρονομεύουσιν εἰμὴ ἐλά-
χιστον μέρος τῆς πατρὸς περιουσίας.

κλειδίον τοῦ σφύτου ὅπου εἶναι κλεισμένον τὰ χαρτοφυλάκιόν της παρέπεσεν. Ὅλοι αἱ χάριτες φυλάττονται διὰ τὸν πρωτότοκον· εἰς αὐτὸν ἀναθέτουσιν ὅλας τὰς μικρὰς τῶν παραγγελίας, αὐτὸν συμβουλεύονται ποῖα τῶν νεωτέρων μυθιστορημάτων πρέπει νὰ ἀναγνώσῃ, αὐτὸς κρατεῖ τὸν ἀναβολέα τοῦ ἱππου, αὐτὸς συντροφεύει μὲ τὸν αὐλὸν τοῦ τῆν κυμβαλίζουσιν. Ὡ! πόσας νέας πασχούσας καταβρόχην, ἢ μὴ δυναμένους νὰ ἐξέλθωσιν, ὡς μ' ἔλεγον αἱ μητέρες τῶν, ἀπῆλθον μετὰ μίαν ὥραν εἰς τὸν περίατον ἢ εἰς τὰ ἐργαστήρια, συνοδιούμενας ἀπὸ τὸν τριτάτον ἀδελφὸν μου τὸν πρωτότοκον!

Καὶ ὅμως εἶχόν τινα πλεονεκτήματα, καὶ ὅχι εὐκαταφρόνητα· ἤμην μετριόφρων, σεμνὸς καὶ, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν τεσσαράκοντα κατόπτρων τῆς πατρικῆς μου οἰκίας, (ἐκτός ἂν ἦσαν ὅλα κατεσκευασμένα ἐπιτηδῆς διὰ τὸν αὐτοκράτορα Σουλοῦκ), ἀρετὰ εὐμαρῆς· ὁ δὲ πρωτότοκος ἀδελφός μου ἦτον τόσῳ φιλαθνεὸς, ὥστε αἱ προβλεπτικαὶ μητέρες δὲν μὲ παρημέλουν παραπολύ· ὅσαι μάλιστα εἶχον πολλὰς θυγατέρας, κατεδέχοντο καὶ νὰ μὲ περιποιῶνται ὁπωσοῦν. Δὲν μ' ἐπροστάτευον μὲν, ἐφαίνοντο ὅμως συγκαταβατικώτεροι· οὔτε μ' ἐνεθάρρουν, οὔτε μὲ ἀπέβαλλον· μὲ ἔσειον μετέωρον ὡς τὴν κιβωτὸν τὴν περιέχουσαν τὰ ἱερὰ ὀστᾶ τοῦ Μωάμεθ, οὕτως ὥστε ἢ πρὸς ἐμὲ εὐμένειαι τῶν ἐδύνατο εὐκόλως νὰ μεταβληθῇ εἰς ψυχρότητα, δουλείας περιστάσεως, ἢ νὰ μεταρρφωθῇ εἰς φίλιαν διάπυρον, ἐν ποτὲ ὁ θάνατος τοῦ ἀδελφοῦ μου μὲ ἀνεβίβαζεν εἰς τὴν θέσιν του. Πιστεύετε, κύριοι μου, ὅτι κἀνέν τῶν στρατηγημάτων τούτων δὲν μ' ἐλάνθανεν ἔχαιρον δὲ, χωρὶς νὰ ὑπεραίρωμαι, διὰ τὴν θέσιν μου, καὶ χωρὶς νὰ πιστεύω ὅτι ἡ συγκατάβασις αὐτῆ ἀπυθύνετο κυρίως πρὸς ἐμέ.

Καρολίνα, ἡ τελευταία ἐπτά ἀδελφῶν ὅλων ὠραιοτάτων, εἶχε μητέρα ἐγκρατεστάτην τῆς περὶ τὸ ὑπανδρεῖν πολιτικῆς, τῆς ὁποίας ὑπέδειξα τὰ κυριώτερα μέρη. Ἐκείνη ὅμως, ἐν τῇ αθωότητι καὶ τῇ ἀρελείᾳ τῆς καρδίας, της, ἂν καὶ ἦτον πνευματώδης, δὲν συνεμερίζετο τοὺς ὑπολογισμούς τῆς μητρὸς της ἰσως μάλιστα, διὰ νὰ κατασταθῇ εὐδαίμων, ἤρκει νὰ ἔχῃ πλείστορον θάβρος, καὶ πλείστοραν εὐστάθειαν· τὰ κατ' ἐμέ, δὲν εἶχον τί ἄλλο νὰ τὴν προσφέρω, πλὴν ἀλίγων ἐκατοστῶν λιρῶν, ὀνόματος ἐντίμου, καὶ καρδίας εὐκρινούς· ἡ νέα μὲ ἠγάπησε. Ποσάκις ὠνειροπολήσαμεν ὁμῶς καὶ οἱ δύο οἰκεινὴν εὐδαιμονίαν, καὶ θέλητρα ἀγάπης ἀμοιβαίας καὶ καθαρᾶς! Διὰ τί λοιπὸν δὲν ἐτόλμησε νὰ ὁμολογήσῃ εἰς τὴν μητέρα της τὴν πρὸς ἐμέ ἀλίσιν της;

Οἰηματίας τις ἄνευ ἡθῶν καὶ ἀρχῶν, ἀλλὰ κόμης, Σούνδερλανδ ἐπικαλούμενος, ἶδε τὴν Καρολίαν εἰς χορὸν τινα καὶ τὴν ἤρεσεν.

— Ἡ νέα αὕτη ὁμοιάζει βεβαίως, καὶ ὁμοιάζει ὅσον ἐνδέχεται...

— Τὴν πρώτην σου γυναῖκα; τὸν ἠρώτησεν ἐκεῖνος πρὸς-ἐν ὠμίλει.

— Ὅχι! δὲν ὑπανδρεύθην ποτέ.

— Τὴν ἀδελφὴν σου;

— Δὲν ἔχω.

— Ποίαν λοιπόν;

— Τὴν κυρίαν Σοφίαν Χάρμερ, ἡ ὁποία ὑπανδρεύθη ἐσχάτως τὸν Σέρ Οὐίλλιαμ Πλένυωρδ, ἐπειδὴ εἶχε χιλίας λίρας τὸν χρόνον περισσοτέρας ἀπὸ ἐμέ. Μὰ τὴν τιμὴν μου, αἰσθάνομαι ὁρεξίν νὰ νυμφευθῶ τὴν νέαν αὐτὴν, ὅχι δι' ἄλλο, παρὰ διὰ ν' ἀποδείξω εἰς τὴν οἰκογένειαν τῆς ἀπίστου Σοφίας, ὅτι εἰμαι ὁλως διόλου παραγορημένος, καὶ ὅτι εὐρηκα καὶ ὠραϊότητα, καὶ καίστασιν περισσοτέραν ἀπὸ τὴν ἐδικήν της.

Τὸ μόνον λοιπὸν πάθος τοῦ κόμητός μας, ἦτον ἡ ἱκανοποίησις τῆς προσδληθείσης φιλαυτίας του· διὸ δὲν ἐβράδυνε νὰ ζητήσῃ τὴν Καρολίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐννοεῖται ὅτι οὐδ' ἡ μήτηρ της ἐβράδυνε νὰ κοινοποιήσῃ τὴν πρότασιν.

— Πλὴν... μυχμὰ μου... δὲν ἔχει πνεῦμα, καὶ εἶναι...

— Κόμης, ἀγαπητὴ μου, ἔχει δέκα χιλιάδων λιρῶν εἰσόδημα.

— Οὔτε τοῦ δεκάτου μέρους αὐτῶν θὰ εἶχ' ἀνάγκην, διὰ νὰ ζήσω εὐτυχῆς μὲ ἄνθρωπον τῆς ἐκλογῆς μου, καὶ μὴ ὁμοιάζοντα τὸν κόμητά σας.

— Τί λέγεις; Καρολίνα μου! Κόρη εἶναι ἐνόμιζα ὅτι ἔχεις περισσοτέρον πνεῦμα! Κατέβαλα τόσους κόπους διὰ νὰ σὲ μορφώσω, καὶ σὺ εὐδοκίμησες τόσον εἰς τὸν κόσμον, ὥστε δὲν ἤλπιζα ποτὲ ὅτι αἱ ἰδέαι σου εἶναι τόσον περιορισμέναι. Νομίζεις λοιπὸν, κόρη μου, ὅτι ἡ ὑπανδρεία γίνεται πρὸς εὐχαρίστησιν μας; Τὸ πνεῦμα, τὰ ἥθη, ἡ ἀγαθότης, ἡ προκοπή, ἡ νεότης, ἡ ὠραιότης αὐτῆ, εἶναι λέξεις κεναί, καλαὶ διὰ τὰς μυθιστορίας· εἰς τὸν πραγματικὸν βίον, ὅταν πρόκειται περὶ σπουδαίων ὑποθέσεων, τὸ πρᾶγμα ἀλλάζει. Μὲ λέγεις ὅτι ὁ κόμης δὲν ἔχει ἀρχὰς καὶ ἥθη· ἀλλὰ ποῦ εἶδες, κόρη μου, ὅτι οἱ ἄνθρωποι πρέπει νὰ εἶναι ἄγγελοι; τοιαύτη σκέψις χυδασιότατη ἐκ μέρους σου εἶναι ὅσον ἐνδέχεται ἀλλόκοτος. Ἄν ἦσαν κόρη τινὸς χωρικοῦ, τὸ ἐννοῶ· σὺ ὅμως τὴν ὁποίαν θαυμάζει καὶ δακτυλοδεικτεῖ ὁ κόσμος ὅλος, νὰ ἔχῃς τοιαῦτα φρονήματα!... Βεβαίως οὐθὺν θὰ ἐγίνετο γελοία ἂν τὸ ἐμάνθαναν οἱ ἄνθρωποι· καὶ γελοῖος δὲν πρέπει ποτὲ νὰ γίνεται κανείς. Δὲν λαμβάνεις τοῦλάχιστον ὡς παράδειγμα τὴν Ἑλλάδα, τὴν μητέρα αὐτῆν τοῦ πολιτισμοῦ, ὅπου, ὅχι πλέον αἱ γυναῖκες, ἀλλ' οἱ ἄνδρες αὐτοί, διασχίζουσιν θαλάσσας καὶ βουνὰ διὰ νὰ ὑπάγουν νὰ ὑπανδρευθῶν φλωρία καὶ κτήματα, χωρὶς νὰ ἐνθυμηθῶν τοῦλάχιστον τὸν παλαιὸν νόμον τῆς πατρίδος των, καὶ ὅτι οἱ πολῖται ἦσαν οἱ ἐκ θυοῦ Ἀθηναίων γεγονότες;

Καὶ ἡ μὲν καλὴ μήτηρ ἐσιώπησε μετὰ τὴν ἠθικὴν ταύτην διδασκαλίαν· ἡ δὲ νέα συγκινηθεῖσα, ἔρριψε τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ ὅμου τῆς μητρὸς της, καὶ ἔχυσεν πικρὰ δάκρυα.

Ἡ Καρολίνα ἔκλαιε! Μετὰ τὴν γέννησιν της, πρώτην ταύτην τὴν λύπην ἐδοκίμαζεν· ἡ μήτηρ της θὰ τὴν ἐλυπεῖτο βεβαίως, ἂν ἐκοπτε μὲ τὸ μαχαίριδον τῶν κονδυλίων κἀνέν της δάκτυλον... ἂν

ἡ ἐσθὴς της ἐσχίζετο... ἂν ὀλισθαίνουσα εἰς τὸν χορὸν ἐπιπτεν. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὅμως περὶ τίνος ἦτον ὁ λόγος; περὶ εὐτελοῦς τίνος πόνου τῆς καρδίας! ἡ μήτηρ ἤθελε νὰ ἀποκαταστήσῃ, κατὰ τὴν παραδεδομένην λέξιν, τὴν θυγατέρα της· ἐσκήρυνθη λοιπὸν τὴν καρδίαν, κατεπάτησε τὸ μητρικὸν αἶσθημα, καὶ ὠπλίσθη ἐναντίον τῆς συμπαθείας, τὴν ὁποίαν ἐξελάμβανεν ὡς ἀδυναμίαν· ἡ δὲ ταλαίπωρος νέα ἐφοβεῖτο ν' ἀντιπαραταχθῇ εἰς μάχην, διότι θὰ τὴν ἐνῆγεν ἐνώπιον τοῦ δικατηρίου ὅλων τῶν φίλων τῆς οἰκογενείας, καὶ ὅλων τῶν συγγενῶν τοῦ θηλυκοῦ γένους. Ἐνέδωκε λοιπὸν, ἡ μάλλον ἐσιώπησεν. Ὅλοι οἱ κανόνες τῆς νεωτέρας ἀγωγῆς, τὴν καθυπέβαλλον εἰς τοῦτον τὸν νόμον.

Ἐὰν ἐνταῦθα ἠθικολογήσω ἐπὶ μικρὸν, ἐὰν ἐμφιλοχωρήσω εἰς φιλοσοφικὴν τιμὴν παρέκβασιν, αἱ κυρίαί θὰ συγχωρήσωσιν, ἐλπίζω, εἰς τὰ τεσσαράκοντά μου ἔτη, τὴν γελοῖαν ἱσως ταύτην ἀξίωσιν. Νὰ τολμήσω νὰ ἐρωτήσω τὰς μητέρας, ὅχι μόνον τῆς Μεγάλης Βρετανίας ἀλλὰ καὶ ὅλης τῆς Εὐρώπης, ποῖος ὁ προαρτιμὸς δι' ἡν προετοιμάζουσι τὰς θυγατέρας των; Δι' ὅλης τῆς ἡμέρας βασανίζονται ἀπὸ διδασκάλους, τελειοποιούνται εἰς τὴν μουσικὴν, τὴν ζωγραφικὴν, καὶ τὸν χορὸν, αἱ ἐξωτερικαὶ τῶν χάριτες ἀναπτύσσονται σύγχρονα μὲ τὸ πνεῦμα των, τὰ μυθιστορήματα καὶ τὸ θέατρον ἐξυπνίζουσι πρόωρα ἔλα των· τὰ αἰσθήματα, μανθάνουσιν ἐκ στήθους τὰ πάθη πρὶν δοκιμάσασιν αὐτά, διὰ νὰ ἐξάξωσιν ἐπὶ τέλους αὐταί, αἱ μητέρες, τί ἐξ ὅλων αὐτῶν;

Πιθανὸν νὰ κατακριθῶ ὡς γελοιωδῆς αὐστηρὸς, καὶ, τίς οἶδεν, ὡς ἀναιδὲς ἀκόμη, ἐὰν ἀποστείνω καὶ δευτέραν ἱρώτην πρὸς ταύτας διὰ νὰ μάθω, καὶ ποῖα χρώματα παριστάνουσιν εἰς τὰς θυγατέρας των τὸν γάμον, τὴν δυστυχίαν ταύτην ἀνάγκην, τὸν ζυγὸν εἰς ὃν πρέπει νὰ υποβληθῶσι, τὸν δεσμόν· τοῦτον τὸν ὅποιον θεωρῶ ὡς τερατώδη ἠθικὴν ἔκβασιν δσακίς συνδέει ἐφ' ὅλης τῆς ζωῆς, ὅχι δύο ψυχὰς αἰσθανόμενας ἀμοιβαίαν συμπάθειαν, ἀλλὰ δύο περιουσίας καὶ δύο ὄντα· εἰς τὸν λεγόμενον πολιτισμὸν κόσμον, ποῖον ἄλλο μάθημα διδάσκουσιν εἰς τὰς θυγατέρας των αἱ μητέρες παρὰ τὸ ἐξῆς· «ἀποβλέπατε κυρίως εἰς γάμον συμφέροντα καὶ εὐάρμοστον.» Ἐξ ἐνός μὲν ἐξάπτουσι τὰ πάθη, ἐρεθίζουσι τὴν εὐαισθησίαν, διεγείρουσι τὰς ἐπιθυμίας, ἀναπτύσσουσι τὴν φαντασίαν τῶν ἀθανάτων ἀλλ' ἐνθέρμουν ἐκείνων ψυχῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ δὲν φροντίζουσι νὰ μορφώσωσι τὴν θέλησιν των ἰσχυράν, καὶ νὰ καταστήσωσι σταθερὰς τὰς ἀρχὰς των. Πῶς θὰ ζήσωσι μὲ τὴν μικροπρέπειαν συνάμα καὶ ζωηρότητα, μὲ πάθη τὸ σφ' ἀχαλίνωτα, καὶ θέλουν τόσῳ ἀσθενῇ; Ὁ ὁμοιᾶσαι κοῦφα πλοῖα, ἔχοντα ἱστία πλείοτερα ἀφ' ὅσα πρέπει, καὶ ναυαγοῦντα διὰ τοῦτο ἅμα πνεύσῃ δ' ἀπαικρότερος ἀνεμος.

Ἡ Καρολίνα μου ὑπανδρεύθη, ἐνῶ εἶχον μεταβῆ εἰς Γαλλίαν διὰ νὰ ἴδω τὴν μητέρα μου ἀσθενούσαν, γάμους μου, ἡ κἀν νὰ ἀναπνεύσω; εἰς Νεάπολιν, εἰς καὶ ἔγεινε οὕτως τοῦ λόρδου Σούνδερλανδ. Ὅταν Φλωρεντίαν, εἰς Ῥώμην, παντοῦ ὅθεν διέβαινον, ἀέμαδον ὅτι μὲ παρήτησε τόσον εὐκόλως, ἐφρούραζαν τῶν

ἀπὸ ἀγανάκτησιν, ἀπὸ ἀπελπισίαν καὶ ὀργήν. Ἐξήντας μετὰ ταῦτα ἀσθεῖα τὴν δευτερεύουσαν θέσιν μου, ἐπειδὴ ὁ πρωτότοκος ἀδελφός μου εἶχεν ἀποθάνει, καὶ εἰσόδημα εἴκοσι χιλιάδων λιρῶν, καὶ τίτλος βαρονέτου εὐρέθησαν εἰς τὴν ἐξουσίαν μου. Ἐπιστρέψας εἰς Λονδίνον παρεούρην, ὡς τόσοι ἄλλοι, ἀπὸ τῶν χείμαρρων τῶν ἡδονῶν καὶ τῶν τέρψεων, ἐν μέσω τῶν ὁποίων ἀπῆλθον καὶ τὴν Καρολίαν Σμήνος νέων τὴν περιεκύκλουν καὶ τὴν ἐθώπευσαν, ὁ οὐλύγος της τὴν παρημέλει, αὐτὴ δὲ, ἀμείβουσα τὴν ἀδιαφορίαν του, τὸν κατεφρόνει.

Ὅταν μ' ἐπρωτοῖδεν ἠρωτάσας, καὶ ἐδοκίμασε τὴν ἀμνησίαν ἐκείνην, ἥτις εἶναι τὸ βεβαιότερον σύμπτωμα τῆς κρυφίας συμπαθείας τὴν ὁποίαν αἰσθάνονται μὲν αἱ γυναῖκες, προσπαθεῖσι δὲ νὰ καταστείλωσι. Ταλαίπωρος Καρολίνα! ἀνῆκε πλέον εἰς ἄλλον. Ἀγνοῶ ἐν τῷ αἴτιον τοῦτο ἐπρεπε νὰ με φανῇ ἀρετὰ ἰσχυρὴν ὥστε νὰ παραιτηθῶ πάσης ἐλπίδος, διότι ἤμην τότε εἰκοσιῆς ἐτῶν, καὶ συγχρόνως τετραπερασμένος· οἱ δὲ νόμοι τοῦ γάμου δὲν θεωροῦνται ἀπαράβατοι εἰς τὴν σφαῖραν ἐντὸς τῆς ὁποίας ἔβω. Ἀλλ' ἡ Καρολίνα ἦτον ἐκείνη τὴν ὁποίαν εἶχεν ἐκλέξει ἡ καρδιά μου· τὴν ἐσεβόμην ὡς τοιαύτην, καὶ θὰ ἐνόμιζον ἐμαυτὸν ἔσυχον ἀνοσιουργήματος, ἐὰν συνετέλουν εἰς τὴν ἠθικὴν της καταστροφὴν. Τὴν ἀπέφυγον λοιπὸν καὶ ἐπέκρησα ἀλλαχοῦ ἄλλας τέρψεις.

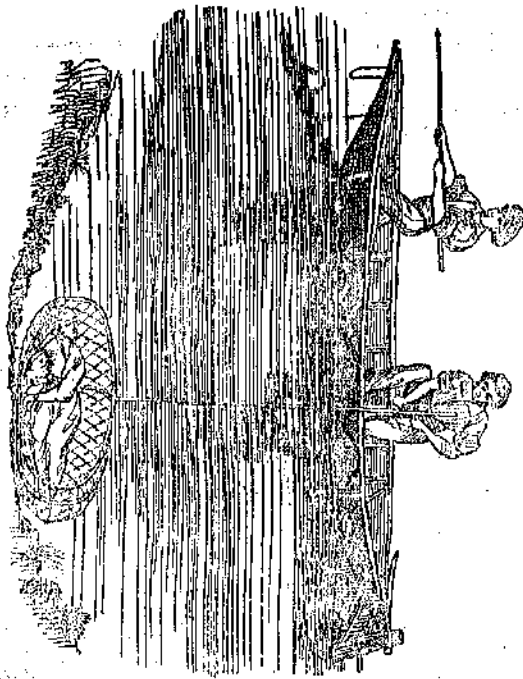
Τὸ νὰ τὰς ἐπιτύχω δὲν ἦτον πλέον δύσκολον διότι αἱ πύλαι τοῦ παραδείσου τῶν πρωτοτόκων εἶχον ἤδη ἀνοιχθῇ ἐνώπιόν μου· ὅλ' αἱ νέαι, αἱ ὠραιότεραι, μὲ ἀπέτεινον μειδιήματα, ὅλ' αἱ μητέρες μ' ἐφιλορρόνουν, ὅλα τὰ κύμβαλα ἀντήχουν ὑπὸ τοῦς λευκοῦς δακτύλους τῶν κληρονόμων, αἵτινες ἐπροσπάθουν ὅτι νὰ ἐπιτύχωσι τὴν λατρίαν μου. Ἀπὸ τίνος, κάμμία δὲν ἔπαυσε καταβρόχην, κάμμις ἵππος δὲν ἐχώλαινε, κἀνένος σφύτου τὸ κλειδίον δὲν παρέπιπτεν ὁ θάνατος τοῦ ἀδελφοῦ μου, ὑπῆρξε, κατὰ τὴν Γραφήν, ἡ ἰδική μου ζωὴ. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν μὲ ἤρεσκον ὅλα ταῦτα μετ' ὀλίγον ὅμως μ' ἐπρεξένησαν ἀγρίαν. Ἡ εὐκολία ψυχραίνει τὰ πάθη καὶ καθιστὰ τὰς ἡδονὰς ἐπαχθεῖς. Ἐκτοτε ἀπεράσιτα ν' ἀλλάξω μέτωπον, ν' ἀφήσω τὴν ἐπίθεσιν, καὶ νὰ καταφύγῃ εἰς σύστημα ἀμύνης. Ἐρχίσα λοιπὸν νὰ προσποιώμαι τὸν ἀκατάδεκτον καὶ τὸν ἀδιαφορὸν, καὶ ἀετίως ἡ φάλαγγς τῶν μητέρων, συνασπισθεῖσα, ἐπέπεσε κατ' ἐμοῦ, μὲ κατεδίωξε, μὲ κατετραυμάτισε, καὶ προσέβαλε μανιωδῶς καὶ αὐτὰ τὰ τελευταῖά μου χαρακώματα. Μὴ δυνήθεις ν' ἀντικρούσω μέχρι τέλους τὸ πλῆθος τῶν Ἀμαζόνων τούτων, ὅχι κατωτέρων κατὰ τὴν ἀνδρείαν καὶ τὴν στρατηγηματικὴν ἐμπειρίαν τῶν κατὰ τὴν Ἀβομήν στρατιωτῶν τοῦ Κ. Ραγκαδῆ, ἐστρεψὰ τὰ γόνα καὶ ἐφυγον δρῶντες εἰς τὴν Ἰταλίαν.

Ἀλλὰ μήπως καὶ ἐκεῖ εὐρηκὰ καιρὸν ἀρετὸν νὰ θεραπεύσω τοὺς μώλωπας μου, νὰ ἀναλάβω τὰς δυσνάμεις μου, ἡ κἀν νὰ ἀναπνεύσω; εἰς Νεάπολιν, εἰς καὶ ἔγεινε οὕτως τοῦ λόρδου Σούνδερλανδ. Ὅταν Φλωρεντίαν, εἰς Ῥώμην, παντοῦ ὅθεν διέβαινον, ἀέμαδον ὅτι μὲ παρήτησε τόσον εὐκόλως, ἐφρούραζαν τῶν

γυμνάσιον, μητέρας ατρομότητος, καὶ μαχηματώ-
τας εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἐρόδος. Ἐσπευσεν λοι-
πὸν νὰ ἀνχωρήσῃ καὶ ἐκείθεν, καὶ δὲν ἠδυνάσθη
ἐμαυτὸν ἐν ἀνέσει, εἰμὴ ὁπότεν ἐφθασεν εἰς Τουρκίαν,
ὅπου οἱ Μουσουλμάνοι δύνανται ν' ἀποκτήσῃσι τέσ-
σαρας γυναῖκες, ἐὰν θέλωσι, καὶ δὲν εἶναι ὑποχρεω-
μένοι νὰ φορτισθῶσιν οὐδεμίαν, ἐὰν δὲν ἔχωσιν ὁρεξιν.
Ἡ γενέθλιος ἄρα τοῦ δεσποτισμοῦ γῆ ὑπῆρξε δι-
ἐμέ, γῆ ἐλευθερίας καὶ ἀνεξαρτησίας.

Ἐν ἔτος μετὰ ταῦτα, εὐρισκόμενος εἰς Λιβόρνον,
πλήρης κόρου διὰ τὸν πλανήτην ἐκείνον βίον, ἀνέ-
γνω εἰς τινα ἐφημερίδα τὰ ἐρεξής·

« Ὁ κόμης Σούνδεραντ, οὗτινος τὸ διαζύγιον
ἐγένετο πρὸ ἑξ μηνῶν, νυμφεύεται τὴν θυγατέρα τοῦ
μαρκιῶνος Χελσέα· ὁ δὲ κόμης Μελβίλ, ὁ ἥρωος τοῦ
προκειμένου δράματος, λάμπει σήμερον εἰς τὰς πρῶ-
τας τῶν Παρισίων συναστροφάς, ἐνῷ ἡ δυστυχὴς
Καρολίνα Οὐαίλαι, βιβθίσα εἰς τὸν ποταμὸν διὰ νὰ
πνιγῇ ἀλλὰ διασωθεῖσα, ζῇ ἕρμος καὶ μεμονωμένη
εἰς Ἰταλίαν. »

Ἡ εἰδησις αὕτη δὲν μ' ἐξέπληξε παντάνασι, μ'
ἐλύπησε μόνον. Πρώτιστα περὶ τοῦ συμβεβηκότος οἰ-
κογενείας τινός· Ἀγγλῶν κατοικοῦσας εἰς Λιβόρνον,
καὶ ἔμαθον ὅτι ἡ ταλαίπωρος Καρολίνα εἶχε συνδέσει
στενὴν φιλίαν μετ' ἑξῆς τινὰ δούκισσαν, ἐκ τῶν νομά-
δων ἐκείνων ἀριστοκρατῶν, αἵτινες εὐρίσκονται εἰς
αὐτοὺς τοὺς πολιτισμένους τόπους, καὶ τὰς ὁποίας,
εἰ καὶ καταρρονοῦσι κατ' ἴδιον, δὲν ἀποβάλλουσιν
ὅμως αἱ καλὰ τάξεις τῆς κοινωνίας, διότι ἔχουσι
τίλον καὶ ἐξοχάς, διότι δίδουσι γεύματα, συναν-
τροφάς καὶ δῶρα, καὶ περιβάλλουσι τὰ ἐλαττω-
ματὰ των μετ' ἡλαυδά πολυτελείας καὶ λαμπρότη-

τος. Ἡ δούκισσα αὕτη ἐπροξένετο τὸν δαυτὸν τῆς
Καρολίνης, διότι εἰς τὴν οἰκίαν τῆς ἐγνώρισε τὸν
ἄξιον συνεταῖρον τῆς οἰκοδεσποίνης Μελβίλ, χάρι-
παικτὴν μέχρι μανίας, ἀγύρτην, πλάσιον καὶ ἀτυ-
χεῖστον, ὅστις ἐξηκολούθει νὰ διὰ γῆ βίον λαμπρόν,
ἐνῷ τὸ θῦμά του ἐστέναζεν εἰς τὸ ἀγνωστον ἀνυλόν
ὅπου κατέφυγε διὰ νὰ κρύψῃ τὴν ἀτιμίαν του. Ὅλοι
τὴν κατέκρινον, διότι κἀνείς δὲν ἐγνώριζε τὰ διατρέ-
ξαντα. Ἡ νέα ὑπακούσασα εἰς τὴν μητέρα της, εἶχε
παράδεχθῃ τὸν μετὰ τοῦ Σούνδεραντ γάμον, μόνον
καὶ μόνον διότι ἐπεβλήθη εἰς αὐτὴν ὡς καθήκον. Ἰδοὺ
ποῖον τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μωρᾶς ἐπιμονῆς τῆς μη-
τρός, καὶ τῆς ἀτόπου ὑποταγῆς τῆς θυγατρὸς, τοῦ
χρέους τὸ ὁποῖον ἐξεπλήρωσεν αὕτη τὸσον εὐσυνει-
δήτως, ἀλλὰ καὶ τὸσον ἐπιβλαβῶς!

Ὅταν ἀναγνώσετε τὸ τέλος τῆς διηγήσεως ταύ-
της, θὰ φωνάζετε ἴσως, κυρία μου, ὅτι εἶναι μυθώ-
δης. Καὶ ὅμως ἀγνοῶ ποῦ δὲν ἀπαντᾷται τὸ μυθώδες·
τὰ ἀληθῆ συμβαλήματα τῆς ζωῆς μᾶς συντίθενται ἀπὸ
στοιχεῖα τόσων παράδοξων, ὥστε καὶ ὁ τολμηρότερος
δραματοποιὸς δυσκολεύεται πολλάκις νὰ τὰ εἰσῇ
εἰς τὸ ποίημά του. Βαρυνθεὶς τὰς διεξοδικὰς μου
περιηγήσεις κατὰ τὴν Εὐρωπαϊκὴν Ἡπειρον καὶ τὴν
Τουρκίαν, ἀπεφάσισα νὰ ἐπανέλθω εἰς τὴν Ἀγγλίαν,
καὶ διηρχομένην βραδυκορῶν τὴν Ἰταλίαν, ἔχων ἀδια-
κόπως πρὸ ὀφθαλμῶν τοὺς γοτθικοὺς πύργους τοῦ
γηραιοῦ οἴκου τοῦ πατρός μου. Ἀλλὰ δὲν ἐνθυμοῦμαι
ἐξ αἰτίας ποίας συμπτώσεως ἐδιείσθην νὰ μείνω εἰς
πολίχνιον τι τῆς Βερόνης. Ἀμα τις ξένος φανή εἰς
χωρίον τῆς Ἰταλίας, σμήνος γυναικῶν καὶ μικρῶν
ἐκαιτῶν προεγεγόντων ἀποστρεφθῆναι, φράττουσι τὴν
ὁδόν του. Κατορθώσας νὰ διαφύγῃ τὰς χεῖρας τῆς
ὀχληρᾶς καὶ ἀηδοῦς ἐκείνης σπείρας, εἰσῆλθεν εἰς
μικρὸν νεκροταφεῖον, ὅπου πολλὴν ὥραν διεσκέδασα, ἐὰν
τῆς λέξεως ταύτης δύναται νὰ γίνῃ χρῆσις ἐπὶ κοιμη-
τηρίων, ἀναγινώσκων τὰ ἡμιεσθόμενα καὶ χορτοκέ-
παστα ἐπιτύμβια. Ἡ καρδία μου κατεσπαράχθη ὅτε
ἶδον τὸ χωρικὸν ἐκεῖνο νεκροταφεῖον· ἀλλὰ μὲν μνη-
ματα ἦσαν συντετριμμένα, ἀλλὰ δὲ ἐξηφανισμένα, καὶ
πληθος ἄλλων ἐγκαταλειμμένα ἀπὸ τὴν ἐπιλήσμονα
χεῖρα τῶν ἐπιζήσαντων φίλων ἢ συγγενῶν! Εἰς τό-
πον παράμερον τοῦ νεκροταφείου, ἐν μέσῳ δένδρου-
δίων νεοφύτων, ἔκειτο μάρμαρον λευκόν, τσοῦτῃ
μεμονωμένον καὶ μακρὰν τῶν ἄλλων τάφων, ὥστε
αἰσθημα ἀνεξήγητον μ' ἔφερε πρὸς αὐτό. Πλησιάζ-
σας, ἐκυψά καὶ ἀνέγνων ἐκστατικὸς, γεγραμμένον
ἀγγλιστὶ τὸ ἐπιτάφιον τοῦτο.

« Σὺ, φίλτατε τῆς ψυχῆς μου μέλημα, ἡ-
μάρτυρας, ἀλλὰ μετενόησας, ὑπέστης δεινὰ πάμ-
πολλα, καὶ ὁ θεὸς δὲν θέλει σ' ἐγκαταλείψει. »
Ε. Κ.

Ἀγγλος λοιπὸν ἀνεπαύετο εἰς τὸ χωρικὸν ἐκεῖνο
νεκροταφεῖον. Πολλὰς καὶ μελαγχολικωτάτας ἰδέας
ἐξέπνισεν εἰς τὴν κεφαλὴν μου ἡ τυχαία ἐκείνη συν-
άντησις. Ὡς ὁ συμπολίτης μου, ἔπαθον καὶ ἐγὼ καὶ
περιηγούμην. Ἰστρεψα τὸ βλέμμα πρὸς τὸ παρελ-
θὸν μου· ἀλλὰ ποῖα ἦσαν τὰ ἀμαρτήματά μου; ἀ-

μαρτήματα ἀνθρώπου ζώντος ἐν τῇ κοινωνίᾳ, ἀλλὰ
εἰς τὰ νύκτα κατὰ νοῦν τοὺς φίλους
τοῦ; ὁποῖους ἀπώλεσα, τὴν ὥρην καὶ δειλὴν νέαν
τὴν ὁποίαν, ἀφοῦ κατέστρεψεν ὁ κόσμος, ἐσυκορρά-
νησε καὶ ἐγκατέλειψεν. Ὁ πραγματὸς ὅστις μὲ διε-
χώριζεν ἀπὸ αὐτῆς, δὲν ἦτον στερεώτερος τοῦ θανά-
του; Μεταξὺ αὐτῆς καὶ ἐμοῦ χάσμα μέγα ἐστήρικται!

Γοιᾶστα θλιβερὰ ἀνυπολόγιζτος, ἶδον ἄνδρα
καὶ γυναῖκα, καταβάτας ἀπὸ βήμα, καὶ εἰσελθόν-
τας εἰς τὸ νεκροταφεῖον. Ἀπὸ τῆς φυσιογνωμίας καὶ
τὰ ἐξωτερικὸν των ἐφάνιστο Ἀγγλοὶ, καὶ διὰ νὰ
μὴ με παρατηρήσωσιν, ἐκρύβην ταχέως ὀπισθεν βί-
του, ἐνῷ αὐτοὶ ἐπροχώρουσαν πρὸς τὸν μεμονωμένον
τάφον. Καὶ ἡ μὲν κυρία ἐφάνιστο περίλυπος μέχρι
θανάτου, ὁ δὲ σύντροφός της, κύψας πρὸς αὐτὴν, τὴν
παρηγόρει. Μετ' ὀλίγον ὅμως τὴν ἀφῆκε μόνην, αὐτὴ
δὲ, γονυπετήσασα ἐπὶ τοῦ μνήματος, ἔκλαυσε καὶ
προσηυχθῆς πολλὴν ὥραν. Ἡ βαθεῖα τῆς λύπης, τὰ
δάκρυά της, ἡ τὴν συντριβὴν τῆς κατέβλησαν τὴν
καρδίαν μου, καὶ μ' ἐφάνη ἄτοπον τὸ νὰ κατατκο-
κῶν τὰ ἱερὰ δάκρυα τα ὁποῖα ἔβλεπον σταλάζοντα
ἐπὶ τοῦ μνήματος. Ἀνεχώρησα λοιπὸν ἀκροποδῆντι,
καὶ ὑπῆγον εἰς τὸν νεκροταφεῖον τὴν πόλιν, ὅπου
ἵστατο ὁ Ἀγγλος. Παραδόξως πως μ' ἐχαίρεισεν
ἕνα μὲ εἶδε, μεταχειρισθεὶς φιλορροσύνην καταδι-
καζομένην αὐστηρόως ἀπὸ τὰ βρετανικά. ἔθιμα, καὶ
ἡ δὴ ὅσα Ἀγγλοὶ, συναντῶμενοι εἰς τὰ ξένα, χρεω-
στοῦσι νὰ φέρωται πρὸς ἀλλήλους, ἐὰν δὲν ἐγνωρίζω-
σιν ὁ εἶς τὸν ἄλλον, μὲ ὅλην τὴν δυνατὴν βαρβα-
ρότητα. Φαίνεται ἐν τσοῦτῃ ὅτι αἱ μετὰ τῆς ἡπει-
ρωτικῆς ὑδρώτης σχέσεις μᾶς, εἰχον ξέσει καὶ ἀπὸ
τοῦ; δὴ μᾶς τὴν σκωρικὴν ταύτην, καὶ ἀντηλλά-
ξαμεν τσοῦτῃ ἐνπροσηγορίαν, ὥστε ἡμίσεια ὥρα
ἤρκεσεν εἰς τὸ νὰ μᾶς ἀναδείξῃ φίλους.

— Θὰ σὰς ἐπρότεινα, μὲ εἶπεν, ἐπειδὴ θὰ κάμετε
τὸν αὐτὸν δρόμον μὲ ἐμέ, νὰ συνοδοιπορήσωμεν,
ἐὰν δὲν εἶχα τὴν κόρην μου μαζὶ μου· ἡ κατὰ-
στάσις ἑμῶς τῆς υἱείας καὶ τῆς καρδίας της, δὲν
τὴν συγχωρεῖ νὰ πολυομιλῇ, διότι εἶναι πολλὰ λυ-
πημένη.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἡ νέα ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ νεκρο-
ταφεῖον, καὶ ὅταν μὲ παρετήρησεν ἐταράχθη, καὶ
μαλιστα δυσχερῆσθῃ. Σημειωτέον, ὅτι αἱ γυναῖκες
δὲν μὲ εἶχον συνειθίσει εἰς τοιοῦτον εἶδος ὑποδοχῆς.
Καὶ νεώτερος ἀδελφὸς ὅταν ἦμην, εἶχον νικήσει πολ-
λάκις τὴν αὐστηρότητά των· ἀφοῦ δὲ ἔγινε καὶ βα-
ρονέτος, ποῦ νὰ εὐρεθῇ καρδία σκληρὰ δι' ἐμέ; Ὅλοι
αἱ γυναῖκες, ὅσας εἶχον γνωρίσει περιηγούμενος, μὲ
εἶχον πείσει, ὅτι εἴκοσι χιλιάδων λιρῶν εἰσόδημα,
τίτλος καὶ νεότης, ἦσαν ἱκανὰ νὰ διεγείρῃσιν αἰσθη-
ματα συμπαιθείας καὶ εἰς τὰς πλέον ἀσυμπαθεῖς καρ-
δίας. Τὸ μακρὸν καὶ μαῦρον κρῆδεμον τὸ ὁποῖον
ἐκρυπτε τὸ πρόσωπον τῆς νέας δὲν ἀνεσῆθη ὅταν
ἐπλησίασα, καὶ ἐχόλωσα μὴ δυνήθεις νὰ μαντεύσω
κὰν τὴν φυσιογνωμίαν της· ἐπείτα ὅμως ὅτι ἦτον
εὐαεθὴς, διότι, ὡς σώζων εἰσέτι τὴν φαντασίαν ζωη-
ρὰν, ὡς ἔλεσσα ὅτι ἀγαθὸς ψυχῆς δὲν δύναται νὰ
ὑπάρῃ ἄνευ εὐαιότητος.

Ἡτοιμαζόμεν ν' ἀποχαιρέσω, καὶ τοὶ βαρυθυ-
μῶν, τοὺς νέους γνωρίμους μου, ὅταν ὁ πατήρ, ὅστις
εἶχε συνομιλήσει κατ' ἴδιον μετ' τὴν θυγατέρα του,
πλησιάζας με,

— Ἐπιτίσω, μὲ εἶπεν, ὅτι θὰ μὲ κάμετε τὴν τι-
μὴν νὰ συγγευθῇτε μαζὶ μου· ἡ κόρη μου προτιμᾷ
νὰ μείνῃ μόνη εἰς τὸ διαμέτιόν της. Μὲ κάμετε αὐ-
τὴν τὴν χάριν;

Ἐδέχθην προθύμως τὴν πρόσκλησιν, διότι τὰ δῶα
ἐκεῖνα ὄντα, εἶχον παρουσιασθῇ εἰς τὰς ὄψεις μου
εἰς τρόπον κινήσαντα καὶ τὴν περιέργειαν, καὶ τὴν
συμπάθειάν μου. Ἡ νέα, τὰ δάκρυά της, ἡ προφύ-
λαξις της, ἠρέθισαν ἄλλως τὴν ἐπιθυμίαν μου τοῦ
νὰ μάθω τι περιστατικώτερον περὶ αὐτῶν, οὐδ'
εἶχον παύσει τοῦ νὰ ἔχω καρδίαν εὐαίσθητον,
ὥστε νὰ βλέπω μὲ ἀδιαφορίαν τὴν λύπην νέας γυ-
ναίκος.

Εἰς τὸ γεῦμα ὠμιλήσαμεν περὶ παντοίων ἀντι-
κειμένων, περὶ βασιλευτικῶν ἐκλογῶν, περὶ αὐλικῶν
ἐπεμβάσεων καὶ βασιουργιῶν, περὶ συντάξεων, περὶ κυ-
νηγίου, περὶ στοιχημάτων, καὶ ἐπὶ τέλους περὶ
διαζυγίων.

— Ἡκούσατε, τὸν ἠρώτησα, τὸ διαζύγιον τῆς
Λέου Σούνδεραντ; Ὁ συμποσίτορός μου ἀπεκρί-
την, ἠρυθρίασε καὶ μετ' ὀλίγον ὠχρίασε, μὲ ἠτέν-
την ἀκαρδαμυκτὴ ἐχαμήλωσε τοὺς δακρυόλους, καὶ
ἀπεκρίθη·

— Ναί! ἐκείνη ὅμως ἀπέθανεν!

Ἀκοήσας διὰ τὴν ταραχὴν του, ἀπέτεινα πρὸς
αὐτὸν πολλὰς ἐρωτήσεις εἰς τὰς ὁποίας μὲ παρακά-
λεσε νὰ τὸν συγχωρήσω νὰ μὴ ἀποκριθῇ, καὶ μετὰ
μικρὸν ἀνεχώρησεν. Ἐγὼ ὅμως δὲν ἐκοιμήθην δι' ὅλης
τῆς νυκτός· ἡ Καρολίνα ἦτον ἀδιαλείπτως ἐμπρο-
σθέν μου, ποτὲ μὲν ἄθια, ἄγνή, χαρίζουσα, ποτὲ δὲ
φαιδρὰ, περιχυλωμένη ἀπὸ λάτρας, καὶ ὑπερέχουσα
τῶν ἄλλων γυναικῶν, ἄλλοτε ἐπιτιμητικῶς κα-
ταφρονήμενη, ἀποβεβλημένη, καὶ ἐπὶ τέλους νεκρά!
Ἐπρωτὰθουν ἀδιακόπως νὰ μαντεύω διὰ τί τὸ
ὄνομα της κατετάραξε τὸν ὁμοτράφεόν μου, καὶ διὰ
τί ἀνεχώρησε τὸσο κατεσπευσμένως· Ἐπρόκειτο τις
τοῦ ξενοδοχείου, ἐγγειρίσας με ἐπιστόλιον, ἔλυσεν τὴν
ἀπορίαν μου. Ὁ συμποσίτης μου εἶχε σύζυγον τὴν
Οὐαίαν τῆς Καρολίνης, ἡ δὲ θυγατὴρ του, Ἐλένη
Κλίντων, ὑπῆρξεν ἐκ νεαρᾶς τῆς ἡλικίας φίλη ἐπι-
στήθιος τῆς ἀποθανούσης. Πολλὰκις εἶχον ἰδεῖ εἰς
Ἀγγλίαν τὴν Ἐλένην τὸ πρόσωπόν της μὲ εἶχε
φανεῖ μᾶλλον, καὶ τὸ πνεῦμά της μᾶλλον πνεῦμα
συνέσιος ἢ λαμπρόν. Ἐξελλὸν ἀμέσως τοῦ Ὑαλάμου
μου, ὑπῆγον πρὸς τὸν Κ. Κλίντων.

— Ονομάζομαι Γράβωρ, τὸν εἶπον, σφίγγας τὴν
χεῖρά του· ὁ δεσμός ὅστις μᾶς συνδέει εἶναι καὶ ἰσχυ-
ρότερος καὶ ἀρχαιότερος ἀφ' ὅτι ὑποθέτεται ἡ ἀνι-
ψία σας ἐχηματίσεν ἡ μόνη τὴν ὁποίαν ἠγάπησα με
τὴν καρδίαν μου.

Ἐπείγετε καὶ αὐτὸς ἐπίσης φιλικῶς τὴν χεῖρά μου,
καὶ μ' ἔδωκε τσοῦτον περιέργους πληροφορίας περὶ

της τελευταίας περιόδου του βίου της Καρολίνας, ὡς δὲν διατάζω νὰ τὰ κοινοποιήσω πρὸς τοὺς ἀναγνώστας μου.

Αἱ δύο ἐξαδέλφαι, ἡ Ἑλένη καὶ ἡ Καρολίνα, εἶχον συνανατραφῇ ἀπὸ τὴν μάμμη των, ἥτις πρώτη ἐνεστάλαξεν εἰς τὴν καρδίαν της Καρολίνης εὐγενὴ καὶ γενναῖα αἰσθήματα. αἰσθήματα παραγωγικόμενα ἀπὸ τὰς ἀνωτέρας τάξεις τῆς κοινωνίας, καὶ διὰ τοῦτο ἀποβαίνοντα μάταια καὶ περιττά. Αἱ δύο νέαι, ἡλικιωθεῖσαι, ἐθεωροῦντο ὡς ἀδελφαί. Ἡ γραία τὰς ἡγάπα ἐξ ἴσου· ἀλλ' ὅποια διαφορὰ μεταξὺ τῆς μίας καὶ τῆς ἄλλης! Αἱ χάριτες, τὸ ἀνθρώπινον κάλλος τῆς Καρολίνης, ἦσαν ἀντικείμενα ἐγκωμίων ἀφθόνων· ἐνῶ ἡ Ἑλένη, μὴ ἔχουσα προῖκα ἐπίσης θαυσιλῆ, μὴδὲ ὠραιότητα ἐξαιτίαν, μόλις εἴκνε τὰ βλέμματα, ἢ ἤκουε λόγον φιλόφρονος.

— Εἶναι ὅλη θέλγητρα, ἔλεγον διὰ τὴν Καρολίαν· πόσον ὠραία ὁμάρτια! ὅποιον σῶμα λεπτὸν καὶ εὐλόγιστον! Πόσον χρότον θὰ κάμη μετὰ δύο ἢ τρεῖς χρόνους!

Ἐπειτα, στρεφόμενοι πρὸς τὴν Ἑλένην, ἔλεγον·

— Διὰ τί φοβεῖσαι, κόρη μου; δὲν κάνεις καλὰ παράδοξον! πῶς δὲν ὁμοιάζει διόλου τὴν ἐξαδέλφην της! . . . ἴσως διορθωθῇ ἀργότερα . . . μετὰ τὴν ἡλικίαν, τὸ πρόσωπόν της.

Ταλαίπωρος Ἑλένη! Ποσάκις ἐβλασφήμησε τὸ πρόσωπόν της αὐτὴ, ποσάκις ἐπληρώθη ἡ καρδία της, ὅταν ἐβλεπεν ὅτι ὅλοι αἱ περιποιησὶς, ὅλοι αἱ λατρεῖαι συνῆρτον εἰς τὴν ἐξαδέλφην της. Καὶ ὅμως δὲν ἦτον ζηλότυπος. Ἄν καὶ ὅλοι ἡγάπων τὴν Καρολίαν, καὶ κάνεις τὴν Ἑλένην, αὐτὴ ἡσθάνετο κλισίαν εὐλικρινὴ καὶ ἀδόλον πρὸς τὴν ὠραίαν ἀδελφὴν της. Πολλάκις, καταφιλοῦσα τὴν ξανθὴν κόμην της, ἔλεγε·

— Ἦθελα νὰ ἦμην εὐμορφὴ ὅσον καὶ σὺ· ὅλοι θὰ μὲ ἡγάπων ἀφοῦ ὅμως δὲν μὲ μισῇ ἡ μάμμη μου, δὲν παραποιῶμαι.

Τὰ γενναῖα ταῦτα αἰσθήματα ὑπεβλήθησαν πολλάκις εἰς δοκιμασίαν· τὰ μαθήματα τὰ παραδιδόμενα καὶ εἰς τὰς δύο ἐξαδέλφας συγχρόνως, ἐφαίνετο ὅτι παρεδίδοντο εἰς μόνην τὴν Καρολίαν· ποτὲ δὲν ἔστρεφον πρὸς τὴν Ἑλένην τὴν προσοχὴν των αἱ διδασκάλισσαι καὶ οἱ διδάσκαλοι, πλὴν δασκίς τοὺς ἡμέτερος διὰ τῆς ζωηρότητος καὶ τῆς ἀντιλήψεως τοῦ πνεύματος της.

Ὅταν μετὰ μακρὴν διαμονὴν εἰς τὴν δυτικὴν Εὐρώπην ἡ μήτηρ της Καρολίνης ἐπέστρεψεν εἰς Λονδὸν, ὅλοι οἱ φίλοι της ἐσπεύσαν νὰ παραστήσωσιν ὡς ὑπέμετρα γελοῖαν τὴν εὐλαβὴ ἐκείνην γραίαν, ἥτις ἐπισκέπτετο μὲν τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τοὺς πτωχοὺς, δὲν ἐπαίξε δὲ χαρτίαν, οὐδ' ἐσύχναζεν εἰς τοὺς χοροὺς. Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην αἱ ἐξαδέλφαι ἀπεχωρίσθησαν κλαίονσαι, καὶ ἠκολούθησαν ἐκάστη αὐτῶν ἁλλοίαν διεύθυνσιν· ἡ μὲν μία ἐπεδίωκε τὴν τύρβην, τοὺς καλλωπισμούς, τὰς συναναστροφάς, τὰς ἐπιδείξεις, ἡ δὲ ἄλλη, τὸν ἀφελῆ, καὶ σεμνόν, καὶ μετριόφρονος, καὶ λιτὸν βίον. Ἡ λύπη τὴν ὁποίαν ἡσθάνοντο ἀποχωριζόμεναι, ὑπῆρξε ἐπίσης εἰς

κρίτης, ἀλλ' ὄχι καὶ ἐπίσης διαρκῆς· διότι ἡ Καρολίνα, ἐντροφωσὰ ἐν τῷ μέσῳ ἀπείρων τέρψεων, ἐλησμώνησε ταχέως τὴν ἐξαδέλφην της· ἡ ἀνάγκη τοῦ νὰ τὴν θαυμάσωσιν, ἡ δίψα τῆς ἐπιτυχίας, κατεκρήμνιζον καθ' ἐκάστην αὐτὴν εἰς τὸ χάος τοῦ κόσμου. Ἐθεοποίησε τὸ κάλλος της, ἐπρότιμα τῶν ἀληθινῶν αἰσθημάτων τὰ ἐγκώμια, καὶ εἶχεν ἀνάγκην ἀκατάσχετον λατρευτῶν.

Ἡ δὲ Ἑλένη, παραβλεπομένη ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ἐνησχολεῖτο εἰς τοῦ νοῦς της τὴν καλλιέργειαν· οἱ χαρακτῆρες τοῦ προσώπου της, οἵτινες καθ' ἀρχὰς ἦσαν ἀνώμαλοι, ἐρρυθμίσθησαν προϊόντος τοῦ χρόνου, καὶ τὸ πρόσωπόν της ἔλαβεν ἥθος ἐμφανὸν σκέψιν καὶ ψυχῆς ἀγαθότητα. Ἐφόσον ἐξετίμα καλύτερον, ἤγουν κατεφρόνει πλείοτερον τὰς κρίσεις τῶν ἀνθρώπων, ἐπὶ τοσοῦτον ἀνελάμβανεν ἀξιοπρέπειαν ἀφελῆ, καὶ θάρρος σεμνοπρεπές. Ἐάν δὲν τύχω, ἔλεγε, ἄνδρα τιμῶντα ὄχι τὰ ἐξωτερικὰ προτερήματα, ἀλλὰ τὰ τῆς ψυχῆς, θὰ μείνω βεβαίως ἀνυπανδρος· δὲν θὰ γείνω σύζυγος εἰμὴ ἄνδρος ἔχοντος γενναῖα φρονήματα.

Ὅταν ἐμαθεν ὅτι ἡ ἐξαδέλφη της ἐπαγίδευσεν τὸν Λόρδον Σούνδερλανδ, ὅτι ἡ μήτηρ της ἐθεώρει τὸν γάμον τοῦτον πολλὰ συμφέροντα, καὶ ὅτι ἡ θυγάτηρ θὰ ἐνέδιδεν ἐπὶ τέλους εἰς τὴν μητρικὴν βίαν, τὴν ἔγραψε, τὴν ἐπενθύμισεν διὲν ἡ καρδία της ἀνῆκεν εἰς ἄλλον, τὴν παρεκίνη νὰ μὴ λάβῃ ποτὲ ἄνδρα διὰ τὸν ὅποιον οὐτε ἀγάπην, οὐτε ὑπόληψιν αἰσθάνεται, καὶ τὴν παρεκάλει θερμῶς νὰ σκεφθῇ καλῶς, διότι ἐπρόκειτο περὶ τῆς ὑπάρξεώς της. Εἰς τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ἡ Καρολίνα ἀπήντησε μὲ τρόπον ἀμφίβολου καὶ σκοτεινόν, ὁ γάμος ἀπερρίσθη, ἡ δὲ Ἑλένη ἀπεποιήθη νὰ παρευρεθῇ εἰς αὐτόν.

Πολλὸς καιρὸς δὲν ἐπέρασε, καὶ ὅλα τοῦ Σούνδερλανδ τὰ ἐλαττώματα ἐφάνησαν ἀπαρακάλυπτα εἰς τὰς ὄψεις τῆς Καρολίνης· ματαῖα ἦδη καὶ κενόσπουδος, ἀπεφάσισεν ἔκτοτε νὰ γείνη καὶ φιλεράστρια καὶ ἄστατος, καὶ νὰ βαδίσῃ ὁδὸν παράλληλον πρὸς τὴν τοῦ συζύγου της. Πολλάκις ἡ Ἑλένη τὴν παρεκάλει δι' ἐπιστολῶν ν' ἀπομακρυνθῇ τῆς ἀλισθηρῆς ὁδοῦ εἰς ἣν εἶχεν ἀρχίσει νὰ πλανᾶται, ἀλλ' αἱ νοουθεσίαι της ἀπεβλήθησαν μὲ καταφρόνησιν ἀπὸ τὴν παλαιὰν της φίλην. Ἐντὸς ὀλίγου, ἡ ὑπόληψις τῆς Καρολίνης κατεστράφη διὰ παντός, καὶ τὸ ὄνομά της ἀνεφέρετο μὲ τὸ τοῦ κόμητος Μελβίλ, γνωστοῦ γόητος. Μετὰ παρέλευσιν τινος χρόνου, δὲν ἐγίνετο πλέον λόγος περὶ αὐτῆς.

Ἡ Ἑλένη, ἀσθενήσασα δεινῶς, ἔμεινε πολλοὺς μῆνας κατάκοιτος· μίαν δὲ τῶν ἡμερῶν, εἰσελθοῦσα εἰς τοῦ πατρὸς της τὸ δωμάτιον, καὶ ἀσπασθεῖσα τὴν χεῖρά του·

— Πάτερ μου, εἶπεν, ἔχω μίαν χάριν νὰ σὲ ζητήσω.

— Λέγε, κόρη μου!

— Ἡ Ἑλένη ἐταλάντευετο.

— Δὲν θὰ σὲ ζητήσω τίποτε ἐναντίον τοῦ ἐξου λόγου.

— Δὲν ἀμφιβάλλω. Λέγε λοιπόν.

— Ἀνεκάλυψα τὸ καταφύγιόν της· εἶναι μόνη.

Ἡ ΔΙΚΗ ΤΩΝ ΕΠΤΑ ΕΠΙΣΚΟΠΩΝ.

ΕΚ ΤΗΣ ΝΕΩΤΑΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ.

ΤΟΥ ΜΑΚΩΛΑΙΟΥΣ.

ὑπὸ Κ. Π.

(Συνέχεια. Ἰδε τὸ φυλλάδιον Ε'ον.)

— Σ' ἐννοῶ. ὦρθε δταν θείης, ὁ πατήρ σου σὲ συνοδεύει.

Τὴν ἐπιστολὴν ὥρτησαν εἰς Ἱταλίαν, κατέλυσαν εἰς τὸ πολύχρυσον οἶκον ὁμιλήσαν· καὶ ἐξήτησαν τὴν κατοικίαν νέαν· ὅτι, ὡς πάσχουσα βαρέως δὲν ἐδύνατο νὰ ἴδῃ, ἡ Ἑλένη ἔγραψε πρὸς αὐτὴν τὸ ἐφεξῆς·

«Καί, να μου! ἀνεκάλυψα τὸ καταφύγιόν σου καὶ ἤλθε θὰ μείνω εἰς τὸ πλευρόν σου, ἕως τοῦ μᾶς χωρίον θανάτου.»

Ἡ οὖν δόση δ' ὑπὲρ τῆς τῆς ἐπιστολῆς, ἡ Ἑλένη ἐπερῆεν εἰς τὸν πρόδομον· ὁ ὑπὲρ τῆς ἐπιστολῆς, καὶ κείνη προσήλθεν εἰς τὴν κλίνην ὅπου ἀνεπαύετο ἡ ἐξαδέλφη της· αὐτὴ δὲ, ἀνοίξασα τοὺς ὀφθαλμούς, ἐπύκναιε γνωρίζασα ἐκείνην τῆς ὁποίας ἡ παρουσία τὴν ἐμψυχύνει. Ἡ Ἑλένη τὴν ἐσφίγγεν εἰς τὰς ἀγκάλας της, ἔκλαυσεν, ἐμαίδιασε, καὶ ἐπεδαψίλευσεν εἰς αὐτὴν ὅλα τὰ προσφιλέστατα ὅσα συνεθίζε νὰ τὴν διδῇ ἄλλοτε· ἀλλ' ἡ ἀσθενὴς τὴν παρεκάλει νὰ τὴν ἀφήσῃ· ἀποθάνῃ μόνη, λέγουσα ὅτι ἡ καταφρόνησις τὴν ὁποίαν ἐπρεπε νὰ αἰσθάνεται δι' αὐτὴν, τὴν ἐξουθενίζεν.

Ἡ ἐξαδέλφη της ὅμως ἀπεκρίνετο διὰ νέων περιποιήσεων εἰς τὰς ἀπαιτήσεις της, καὶ κατεφίλει τὸ ἄλλοτε περικαλλῆς ἐκεῖνο πρόσωπον, τὸ ὅποιον μόλις ἔσκιεν ἀσθενῇ τινι ἔχνη τῆς παλαιᾶς ὠραιότητος, τότε τὸ εἶχεν ἀλλοιωσῇ ἡ νόσος καὶ ἡ ὁδὸν!

Ἡ Καρολίνα, καταπραῦνθεῖσα, ὁμιλήσεν ἀτακτῶς περὶ τοῦ προσεχέος θανάτου της. Καθ' ἐκάστην, ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, ἡ Ἑλένη εὐρίσκετο παρὰ τὴν κλίνην της· χάρις δὲ εἰς τὴν σπανίαν ταύτην ἀφοσίωσιν, αἱ τελευταῖαι τῆς πασχούσης στιγμῆς ὑπῆρξαν γλυκύτεραι. Ποῖν ἀποθάνῃ ἔγραψε πρὸς τὸν Σούνδερλανδ, παρακαλέσασα αὐτόν νὰ ἀναθέσῃ εἰς τὰς φροντίδας τῆς Ἑλένης τὸ τέκνον των. Ἐγράψε δὲ καὶ πρὸς τὸν κόμητα Μελβίλ διεξοδικωτάτην ἐπιστολὴν, παραγγείλασα νὰ ἐγχειρισθῇ πρὸς αὐτόν μετὰ τὸν θάνατόν της.

Ὁ κόμης, ἀφοῦ τὴν ἀνέγνωτε, τὴν ἔβαλεν εἰς τὸ θυλάκιόν του, καὶ ἐξῆλθε τὸ πρόσωπόν του ἡκτινοβόλοι τὴν ἐσπέραν ἐκείνην· καὶ ὅταν ὅλοι ἀνεχώρησαν ἀπὸ τὴν αἰθούσαν τῆς κυρίας ἥτις ἐδέχετο τότε τὰς ὑποκλίσεις του, ἐστῆρίχθη ἐπὶ τῆς ἐστίας, καὶ ἀνέγνωτε γαυριῶν εἰς ἐπήκοον αὐτῆς τοὺς τελευταίους ἀσπασμούς τῆς νέας ἡρωίδος, ὡς τὴν ὠνόμαζεν. Ἐπροσπονήθησαν ὅτι ἐλυπήθησαν διὰ τὸ δυστυχὲς καὶ παραδειγματικὸν ἐκεῖνο τέλος, καὶ ὁ κόμης ἐβάδιζε λαμπρότερος ἢ ἄλλοτε εἰς τὸ σταθίδιον τῶν θριαμβῶν του.

Ἡ Ἑλένη ἔγεινε σύζυγός μου.

N. Δ.

Τῇ 27 Μαΐου εἰδοποιήθησαν οἱ ἐπίσκοποι, ὅτι τῇ 8 Ἰουνίου δεῖλουν νὰ παρασταθῶσιν εἰς τὸν βασιλέα, ἐν τῷ συμβουλίῳ αὐτοῦ. Διὰ τὴν ἐδόθη τότε μακρὰ προθεσμία, ἀγνοοῦμεν. Ἰσως ὁ Ἰάκωβος ἤλπισεν, ὅτι τινὲς τῶν ἐνόχων, φοβηθέντες τὴν βασιλικὴν ὀργήν, θέλουν ὑποταχθῇ πρὶν ἔλθῃ ἡ ἡμέρα ἡ δρισκεῖσα πρὸς ἀνάγνωσιν τῆς διακηρύξεως ἐν ταῖς ἐπαρχίαις αὐτῶν, καὶ διὰ νὰ ἐξιλειώσῃ τὴν κυβερνήσιν, θέλουν καταπίσει τὸν κληρὸν αὐτῶν νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὸ διάταγμα. Ἐάν τῶνόντι ἤλπισε τοιοῦτό τι, ἡπατήθη παραδόξως· διότι, ἐπελθούσης τῆς κυριακῆς τῆς 3ης Ἰουνίου, ἅπανα ἡ Ἀγγλία ἐμνήθητο τοῦ παραδείγματος τῆς πρωτεύουσας. Πρὸ τούτου ἐπὶ, οἱ ἐπίσκοποι Νορουίκου, Γλοκεστρίας (1), Σαλισβυρίας (Salisbury) Οὐίγκεστρίας (Winchester) καὶ Ἐξετρίας (2) εἶχον ἀποδεχθῇ τὰ ἐν τῇ ἀναφορᾷ περιεχόμενα, ὑπογράφαντες ἀντίγραφα αὐτῆς. Ὁ ἐπίσκοπος Οὐόρκεστρίας (Worcester) ἀπεποιήθη νὰ διανεμῇ τὴν διακήρυξιν εἰς τὸν κληρὸν αὐτοῦ. Ὁ δὲ ἐπίσκοπος Ἑρεφορδίας (Hereford) διένειμε μὲν τὴν διακήρυξιν, ἀλλ' ἦτο πατήγωνστον ὅτι μετεμελήθη καὶ ἡσθάνετο διὰ τὴν πρᾶξιν ταύτην. Οὐδὲ εἰς ἐφημέριος ἐπὶ 50 ἐξετέλεσε τὸ βασιλικὸν διάταγμα· ἐν τῇ μεγάλῃ ἐπαρχίᾳ τῆς Κεστρίας λ. χ., ἥτις περιελάμβανε τὴν κομητίαν τῆς Λαγκαστρίας, ὁ Καρτουρίγγιος δὲν εἰμπόρεσε νὰ κατακτεῖν εἰμὴ τρεῖς καὶ μόνους ἱερωμένους νὰ ὑπακούσωσιν εἰς τὸν βασιλέα· εἰς τὴν ἐπαρχίαν Νορουίκου ὑπῆρχον πολλοὶ ἐκκλησιῶν ἐκατοντάδες, ἀλλὰ μόνον εἰς τέσσαρας ἐκκλησίας ἀνεγνώσθη ἡ διακήρυξις. Ὁ αὐλικὸς ἐπίσκοπος Ροκεστρίας δὲν κατόρθωσε νὰ διαλύτῃ τοὺς διαταγμούς τοῦ κληρικῶ ὅστις, διατελῶν ὡς ἐφημέριος παρὰ τῷ ἐν Καταμίας (Chatam) σταθμῶν στόλῳ, ἔζη ἐκ τοῦ μισθοῦ τὸν ὅποιον ἐλάμβανεν ἀπὸ τῆς κυβερνήσεως· σῶζεται δὲ ἐν κατανυκτικῇ ἐπιστολῇ τοῦ χρηστοῦ τοῦτου ἱερέως πρὸς τὸν γραμματέα τοῦ Ναυτικοῦ διευθυντηρίου, λέγουσα μεταξύ ἄλλων· «δὲν δύναμαι εὐλόγως νὰ ἐλπίσω εἰς τὴν προστασίαν σας. Γενη· «θῆτω τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου. Προτιμῶ νὰ πάθω ἢ νὰ ἀμαρτήσω.»

Τὴν ἐσπέραν τῆς 8ης Ἰουνίου, οἱ 7 ἀρχιερεῖς, ἀφοῦ συνεβουλευθῶσαν περὶ πάντων τῶν δεόντων ὑπὸ τῶν ἐμπειροτέρων δικηγόρων τῆς Ἀγγλίας, ἐπορεύ-

(1) Gloucester, τὸ Ρωμαϊκὸν Clevum. (2) Exeter, ἡ Οὐξέλλα τοῦ Ἡτοδεμαίου, κατὰ τινὰς.

Αἱ συμφοραὶ τοῦ ἀτυχοῦς παιδὸς ἤρξαντο ἔτι πρό-
της γεννήσεως αὐτοῦ. Τὸ ἔθνος τοῦ ὁποίου ἐμελλέ-
ποτε νὰ ἄρξῃ, ἐὰν ἐτηρήτο ἡ τακτικὴ τῆς κληρονο-
μίας διαδοχῆς, εἶχε τὴν πεποιθῆσιν, ὅτι ἡ βασιλίς
δὲν ἦτον ἀλλήθως ἔγκυος. Αἱ ὁποίας δὴποτε μαρτυ-
ρίας καὶ ἂν ἀπεδεικνύετο τὸ γεγονός τῆς γεννήσεως
αὐτοῦ, πάλιν πλεῖστοι ἄνθρωποι ἤθελον πιθανώτατα
ἐπιμένειν ἰσχυρίζομενοι, ὅτι οἱ Ἰησοῦται μετεχειρί-
σθησαν ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἐπιτηδεύον τινὰ ψυχο-
ποισίαν (6), ἡ δὲ μαρτυρία, εἴτε ἐκ τύχης, εἴτε ἐκ
παραδόξως ἀδεξίας διατάξεως τῶν πραγμάτων, ἀ-
πέβη ἐπιδεικτικὴ ἱκανῆς ἀντιλογίας. Πολλοὶ ἄνδρες
καὶ πολλαὶ γυναῖκες ἦσαν ἐν τῷ βασιλικῷ κοιτῶνι,
ὅτε ὁ παῖς εἶδε κατὰ πρόωτον τὸ φῶς τῆς ἡμέρας,
ἀλλ' οὐδεὶς τῶν μαρτύρων τούτων ἀπελάμβανε με-
γάλην παρὰ τῷ κοινῷ ὑπάλψην. Ἐκ τῶν παρόν-
των συμβούλων οἱ μὲν ἡμίσεις ἦσαν καθολικοὶ, οἱ δὲ
καλοῦντες ἑαυτοὺς διαμαρτυρομένους, ἐθεωροῦντο ὡς
προδότες τῆς πατρίδος καὶ τοῦ θεοῦ ἡμετέρου αὐτῶν.
Πολλοὶ ἐκ τῶν παρευρεθεισῶν εἰς τὴν λογιάν γυ-
ναϊκῶν ἦσαν Γαλλίδες, Πορτογαλλίδες, Ἰταλίδες· ἐκ
δὲ τῶν Ἀγγλίδων, τινὲς μὲν ἦσαν καθολικαί, ἄλ-
λαι δὲ σύζυγοι καθολικῶν. Τινὲς ἐκ τῶν μάλιστα
δικαιουμένων νὰ παρευρεθῶσι καὶ, διὰ τῆς μαρτυ-
ρίας αὐτῶν, μάλιστα δυναμένων νὰ ἄρῳσιν ἐκ μέ-
σου πᾶσαν ἀμφιβολίαν, δὲν παρευρέθησαν, ἡ δὲ ἀπου-
σία αὐτῶν ἐθεωρήθη ὡς ἐξ ἐπιτηδῆς ὑπὸ τοῦ βασι-
λέως παρασκευασθεῖσα. Ἡ ἡγεμονίς Ἄννα εἶχε παρὰ
πάντα ἄλλον κἀτοικὸν τοῦ βασιλείου μέγιστον εἰς
τὴν προκειμένην ὑπόθεσιν συμφέρον· διὰ τὸ φῶς
λαὸν καὶ τὴν πείραν αὐτῆς, ἦτον ἐπιτηδαιοτάτη νὰ
παρασταθῇ ὡς φύλαξ τῶν κληρονομικῶν δικαιω-
μάτων τῆς ἀδελφῆς τῆς (7) καὶ ἑαυτῆς. Εἶχε δὲ

τὸν Κάρολον Ἐδουάρδον Λουδοβίκον καὶ τὸν Ἐρ-
ρίκον Βενέδικτον. Ἐκ τούτων ὁ πρῶτος ἀπεβί-
βασθη αὐθις, τῷ 1745, εἰς τὴν Σκωτίαν, ἐπου-
ρεῖ Στουαρτίδαι εἰχόν τοὺς πλείστους θαυοὺς καὶ,
ἐκπονηθεὶς ἐπὶ τῆς Γαλλίας, ἦεν μετεχειρί-
ζετο τὰς ἀξιώσεις τοῦ οἴκου ἐκείνου ἵνα ταράττῃ
τὰ Ἀγγλικά πράγματα, κατ' ἀρχὰς ὑποδοκίμησεν
ὅχι ὀλίγον. Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἠττηθεὶς ὀλο-
σχερῶς, ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ εἰς τὴν Γαλλίαν.
Ἀπέθανε δὲ τῷ 1788 εἰς Ρώμην ἀεὶς. Ἐν-
αὐθὺς ἀπέθανε τῷ 1807 καὶ ὁ νεώτερος ἀδελφὸς
Ἐρρίκος Βενέδικτος, Καρδινάλιος Εὐδράκου, καὶ
μετ' αὐτοῦ ἐξέλιπον οἱ ἐξ ἀφ' ἐκείνου ἀπόγονοι
τοῦ Στουαρτίκου οἴκου.

(6) Ἐπειδὴ τὰ δύο μόνον τέκνα τὰ ὅποια μέχρι
τῆς ἐκείνης εἶχεν ὁ Ἰακώβος, ἡ Μαρία καὶ ἡ Ἄννα
(ἴδε τὴν 17 σφμ. τοῦ προηγουμένου φυλλαδίου),
ἐπρόσβηντο τὸ τῶν διαμαρτυρομένων δόγμα καὶ
ἀνέμενον εἰς αὐτὸ, εἰ Ἰησοῦται εἶχον μέγιστον
συμφέρον νὰ μὴ περιέλθῃ ὁ θρόνος εἰς αὐτὰ, ἀλλ'
εἰς ἀπόγονον ἑτερον, ἀνατραφεῖς ἐξ ὑπαρχῆς
εἰς τὸν καθολικισμόν.

(7) Τῆς Μαρίας, δηλαδὴ, ἣτις ἐλείπειν εἰς

πρὸ καιροῦ βαρείας ὑπονοίας· αἵτινες καθεκάστην ἐ-
νισχύοντο διὰ μικρολόγων ἢ παραλόγων περιστάσεων,
καὶ κατήντησε νὰ πιστεύσῃ μὲν ὅτι ἡ βασιλίς ἀπέ-
φενεν ἐπιμελῶς τὰς ἐξετάσεις τῆς, νὰ ἀποδώσῃ
δὲ εἰς ἐνοχλὴν τὴν συστολὴν ταύτην, ἣτις ἦτον ἴσως
ἀποτέλεσμα αἰδοῦς· ὅθεν ἡ Ἄννα ἀπεφάσισεν, ἐπελ-
θούσης τῆς κρίσεως ἡμέρας, νὰ ᾄται παρούσα καὶ ἐ-
γρηγορούσα. Ἀλλὰ δὲν ἐνόμιζεν ἀναγκαῖον νὰ παρα-
φυλάττῃ δολοκλήρον, πρὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης, μῆνα
καὶ εἶχε ὑπάγει, κατὰ συμβουλήν. ὡς ἐλέγετο, τοῦ
πατρὸς· εἰς Βάθην, διὰ νὰ ὠρμηθῇ ἀπὸ τὰ αὐτῶν
μεταλλικὰ ὕδατα. Ὁ Σαγκρόφτιος, ὅστις, ὡς ἐκ τοῦ
μεγάλου αὐτοῦ ἀξιώματος, ἐπρεπε νὰ ᾄται παρὼν,
ἐπέμνη, πρὸ ὀλίγων ὥρων, ὑπὸ τοῦ Ἰακώβου, εἰς
τὴν φυλακὴν τοῦ Πύργου. Οἱ Ὑδοὶ ἦσαν οἱ φυσικοὶ
προστάται τῶν δικαιωμάτων τῶν δύο ἡγεμονίδων.
(8) Ὁ πρέσβυς τῆς Ὀλλανδίας ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὡς
ἐπίτροπος τοῦ Γουλιέλμου, ὅστις, καθὼς πλησιέστα-
τος ἐξ αἱμάτων συγγενῆς τοῦ βασιλέως. (9) Ἐπὶ
δὲ καὶ σύζυγος τῆς πρεσβυτέρας αὐτοῦ θυγατρὸς,
εἶχε μέγιστον συμφέρον εἰς τὴν προκειμένην ὑπό-
θεσιν. Ἀλλ' ὁ Ἰακώβος παντάπασιν δὲν ἐφρόντισεν
οὐτ' ἐκ τῶν Ὑδῶν τίνα νὰ καλέσῃ, οὔτε τὸν πρέσβυν
τῆς Ὀλλανδίας.

Ὁ μετέπειτα χρόνος ἀπέδειξεν, ὅτι ὁ Βασιλεὺς
δὲν ἦτο παντάπασιν ἐνοχος τοῦ ἀποδολέντος εἰς αὐ-
τὸν ὑπὸ τοῦ λαοῦ τοῦ δόλου· ἀλλ' εἶναι ἀδύνατον
νὰ μὴ θεωρήσωμεν αὐτὸν ἐνοχον μωρίας καὶ δια-
στρεφῆς πραγμάτων, ἱκανῆς νὰ δικαιολογήσῃ καὶ νὰ
ἐξηγήσῃ τὴν πλάνην τῶν συγχρόνων του· διότι ἤξευ-
ρε καλλίστα τὰς ὑπονοίας αἵτινες τὸν περιστοιχίζον·
ὥφειλεν ἄρα νὰ γνωρίζῃ, ὅτι αἱ ὑπονοίαι αὗται δὲν
ἠδύνατο νὰ διασχεδασθῶσιν ὑπὸ ἀνθρώπων οἱ ὅποιοι
ἐπρέσβευον τὸ καθολικὸν δόγμα, ἢ ἔλεγον μὲν ὅτι
πρεσβεύουσι τὰ τῆς Ἀγγλικανικῆς ἐκκλησίας δόγ-
ματα, ἀπέδειξαν ὅμως ἑαυτοὺς ἐτοιμούς νὰ θυσιά-
σωσι τὰ συμφέροντα τῆς ἐκκλησίας ταύτης, διὰ νὰ
ἐπιτύχωσι τὴν εὐνοίαν του. Ὅτι τὸ πρᾶγμα ἐπῆλθεν
εἰς αὐτὸν ἀπροσδοκῆτως, εἶναι ἀληθές· ἀλλ' εἶχε
12 ὥρας διὰ νὰ παρασκευάσῃ τὰ δέοντα, καὶ, καθὼς
οὐδεμίαν ἀπήντησε δυσκολίαν διὰ νὰ φέρῃ εἰς τὰ
βασιλεία τοῦ Ἀγ. Ἰακώβου σωρὸν κολάκων καὶ δει-
σιδαιμόνων ἀνθρώπων, εἰς τῶν ὁποίων τὸν λόγον τὸ

Ὀλλανδία, παρὰ τῷ συζύγῳ αὐτῆς Γουλιέλμῳ
τῷ Ἀραυσωνικῷ.

(8) Οἱ Ὑδοὶ, δηλαδὴ οἱ ἀπὸ τῆς πρώτης τοῦ
βασιλέως συζύγου γυναικάδες αὐτοῦ, περὶ ὧν
ἐγένετο λόγος ἐν τῇ 17 σημειώσει τοῦ προηγου-
μένου φυλλαδίου.

(9) Διότι ὁ Γουλιέλμος ὁ Ἀραυσωνικὸς ἦτο
οὐ μόνον γαμβρὸς τοῦ Ἰακώβου Β'· ἐπὶ τῇ πρεσ-
βυτέρᾳ θυγατρὶ Μαρίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἀνεψιὸς ἐξ αἱ-
μάτων, καθὼς υἱὸς τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ καὶ θυγατρὸς
τοῦ Καρόλου Α'. Ὁ Γουλιέλμος οὗτος ἦτο τότε ἀδελφὸς
κυβερνήτης τῆς Ὀλλανδίας· μετ' ὀλίγον δὲ, συντε-
λέσας εἰς τὴν καθαίρεσιν τοῦ πενθεροῦ καὶ θείου
αὐτοῦ, ἀνηγορεύθη καὶ βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας.

ἔθνος, οὐδεμίαν εἶχε πεποιθῆσιν, ἤθελον εἶσθαι ἐπὶ
σης εὐκολοῦ νὰ κατορθώσῃ τὴν παρουσίαν ἐξόχων
τινῶν ὑποκειμένων, τῶν ὁποίων ἡ πρὸς τὰς ἡγεμο-
νίδας καὶ τὸ ἐθνικὸν θεῖον ἀφοσίωσις ἦτον ἀ-
ναμφοσθέντος.

Βραδύτερον, ὅτε ἐτιμωρήθη πικρῶς διὰ τὴν τολ-
μῆν ἐκείνην περιφρόνησιν τῆς κοινῆς γνώμης, οἱ ἐν
Ἀγίῳ Γερμανῷ (τῆς Γαλλίας, ὅπου διετέλει ἐξόριστος)
αὐλικοὶ συνείδησιν νὰ κατηγορῶσιν ἄλλαν διὰ νὰ
δικαιολογήσωσιν αὐτόν. Τινὲς Ἰακωβίται διέβαλλον
τὴν Ἄνναν, ὅτι ἐξεπύθη ἀπεμακρύνθη, καὶ δὲν ἦ
σχήθησαν μάλιστα νὰ εἰπώσιν, ὅτι ὁ Σαγκρόφτιος
δολῶς παρώτρυνε τὸν βασιλέα νὰ πέμψῃ αὐτὸν εἰς
τὸν Πύργον, διὰ νὰ καταστήσῃ οὕτως ἐλλιπὴ τὴν
μαρτυρίαν, ἣτις ἠδύνατο νὰ ἐξαλείψῃ τὰς ὑπονοίας τῶν
δυσηρεσθέντων. Τὸ παράλογον τῶν κατηγοριῶν τούτων,
εἶναι πρὸς ὅλην τὴν ἰστορίαν ἡ Ἄννα ἢ ὁ Σαγκρόφτιος
νὰ προδίδωσιν, ὅτι ἡ βασιλίς θέλει σφάλλει, περὶ τοὺς ὑπο-
λογισμοὺς αὐτῆς, δολοκλήρον περίπου μῆνα· Ἐὰν δὲ
οἱ ὑπολογισμοὶ οὗτοι ἦσαν ἀκριβεῖς, καὶ ἡ Ἄννα, ἐν
τῷ μεταξύ τούτῳ, ἤθελεν ἐκπελάσει ἐκ Βάθης, καὶ
ὁ Σαγκρόφτιος ἤθελεν ἐξέλθει τοῦ Πύργου διὰ νὰ
παρευρεθῶσιν εἰς τὴν λογιάν. Ἀλλ' ὅπως δὴπατε,
οἱ ἐκ μητρὸς θεοὶ τῶν θυγατέρων τοῦ βασιλέως,
οὐδὲ ἀπόντες ἦσαν, οὐδὲ ἐν φυλακῇ. Ὁ αὐτὸς ἀγ-
γελιαφόρος ὅστις προσεκάλεσεν ἅπαν τὸ σῆμα ἐκεί-
νων ἐξωμοτῶν, τὸν Δούκερον, τὸν Πετεροβούγιον,
τὸν Μυρράν, τὸν Συνδερλάνδιον καὶ τὸν Μυλγρά-
νιον, ἠδύνατο ἐπίσης εὐκόλως νὰ καλέσῃ καὶ τὸν
Κλαρενδῶνα. Ἀν ἐκεῖνοι ἦσαν μέλη τοῦ μυστικοῦ
συμβουλίου, ἦτο καὶ αὐτὸς τοῦ συμβουλίου τούτου
μέλος· ἡ οἰκία του δὲν ἀπέειχε οὐδὲ 200 πήχεις
ἀπὸ τὸν θάλαμον τῆς βασιλίδος· καὶ ὅμως οὗτος δὲν
ἔμαθεν ὅτι ἡ ἀνεψία του ἔπαυσε τοῦ νὰ ᾄται ἐπὶ το-
ῦ θρόνου εἰμὴ ἀπὸ τὴν κίνησιν καὶ
τὰ ψευδίσματα τοῦ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἀγ. Ἰα-
κώβου συρρέσαντος πλήθους. Ὡς ἡ παρουσία
αὐτοῦ δὲν ἐθεωρήθη κατάλληλος διότι ἦτο πλησιέστα-
τος συγγενῆς τῶν ἡγεμονίδων τῆς Ἀραυσωνίας καὶ
τῆς Δανίας (10), ἡ δὲ ἦτον ἀμετατρέπτως ἀρω-
σιωμένος εἰς τὴν Ἀγγλικὴν ἐκκλησίαν.

Τὸ ἔθνος ὅλον ἀνέκραξεν, ὅτι εἶναι παίγνιον ἀπά-
της. Ἐλέγετο, ὅτι οἱ παπισταὶ προεβίβαν ἀπὸ τινῶν
μηνῶν, ἐκ τοῦ ἀμβωνος καὶ διὰ τοῦ τύπου, δι' ἐμ-
μέτρου καὶ διὰ πεζοῦ λόγου, Ἀγγλιστὶ καὶ Λατινιστὶ,
ὅτι, δι' εὐχῶν τῆς ἐκκλησίας, θέλει δώσει ὁ θεὸς εἰς
τὸ ἔθνος ἡγεμόνα, καὶ ἰδοὺ ἤδη ἐξεπλήρωσαν τὴν
ἰδίαν αὐτῶν προφητείαν. Ὅλοι οἱ μάρτυρες ὅσοι δὲν
ἠδύνατο νὰ καταδωροδοκηθῶσιν ἢ νὰ ἀπατηθῶσιν,
ἀπεμακρύνθησαν ἐξεπύθη. Ἡ Ἄννα προεβίβη δο-
λίως νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν Βάθην. Τὴν προτεραιάν αὐ-
τῆς τῆς ἡμέρας κατ' ἡμέραν ἐμελλε νὰ διενεργήσῃ ἡ κα-
κουργία ἐκείνη, ὁ μητροπολίτης πάσης Ἀγγλίας
ἐβλήθη εἰς φυλακὴν, παρὰ τοὺς κανόνας τῶν νόμων

καὶ τὰ προνόμια τῶν πατρικίων. Οὐδεὶς ἐκ τῶν ἐχόν-
των τὸ ἐλάχιστον συμφέρον εἰς τὴν ἀνακάλυσιν τῆς
ἀπάτης, οὐδὲ ἀνὴρ, οὐδὲ γυνή, προσεκλήθη νὰ παρευ-
ρεθῇ. Ἡ βασιλίς μετεφέρθη αἰσινδῶς καὶ ἐν τῷ
μέσῳ τῆς νυκτὸς εἰς τὰ βασιλεία τοῦ Ἀγ. Ἰακώβου,
διότι τὰ βασιλεία ταῦτα περιείχον ἐνρυχωρίας τινὰς
καὶ διόδους, μὴ ὑπαρχούσας μὲν ἐν Οὐίτεάλλῃ, ἐπι-
τηδαιοτάτας δὲ εἰς τὸν σκοπὸν τῶν Ἰησοῦται. Καὶ
ἐνταῦθα, παρόντων μόνων ζηλωτῶν τινῶν, οἱ ὅποιοι
δὲν ἐθεώρουν ὡς ἁμάρτημα οὐδὲν τὸ δυνάμενον νὰ
πλουτίσῃ καὶ νὰ ἀνυψώσῃ αὐτοὺς, παρεστήθη εἰς τὴν
βασιλικὴν κλίνην νεογνὸν τέκνον, καὶ ἔπειτα ἐπεδεί-
χθη ἐν θριάμβῳ τοῖς πᾶσιν ὡς κληρονόμος τῶν τριῶν
βασιλείων. Ὁ δὲ λαὸς, παροξυνθεὶς διὰ τῆς τοιαύτης
ὑπονοίας, ὑπονοίας ἀδικιωτάτης μὲν τῶνόντι, ἀλλ' ὅχι
ἐντελῶς παραλόγου, ἔσπευσε νὰ προσκυνήσῃ θερμό-
τερον παρὰ ποτὲ τὰ ἱερὰ θύματα τοῦ τυράννου, ὅς-
τις, ἀπὸ τοσαύτας ἐπὶ ἡμέρας κατὰ τοῦ ἔθνους αὐ-
τοῦ αἰσχρὰς ἀδικίας, ὑπερεπλήρωσεν ἤδη τὸ μέτρον
τῶν κακίῶν του, δι' ἀδικίας ἐτι αἰσχυρότερας κατὰ
τῶν ἰδίων αὐτοῦ τέκνων.

Ὁ πρίγκιψ τῆς Ἀραυσωνίας, ὅστις τὸ κατ' ἑαυ-
τὸν οὐδεμίαν πανουργίαν ὑπόπτευεν, οὐδ' ἐγνώριζε
τὴν κοινὴν γνώμην τῆς Ἀγγλίας, διέταξε νὰ τελεσθῇ,
ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτοῦ οἴκῳ, παράκλησις ὑπὲρ τοῦ νεο-
γνοῦ συγγενοῦς, καὶ ἐπεμψεν εἰς Λονδίνον πρὸς τὸν
ἐκτακτὸν, τὸν Ζουλεστεινον, ἐπιτετραμμένον νὰ συγ-
χαρῇ ἐπισήμως τὸν πενθερὸν αὐτοῦ. Ὁ Ζουλεστεινός
ἠπόρησεν, ἀκούων ὅλους ὅσους καὶ ἂν ἀπῆντα, ὁμιλοῦ-
ντας ἀναφανδὸν περὶ τῆς αἰσχρᾶς ἀπάτης, τὴν ὁποίαν
προσφάτως οἱ Ἰησοῦται ἐμνηστεύθησαν, καὶ βλέπων
κατὰ πᾶσαν ὥραν καὶ παντοῦ γέλοιον γραφίαν περὶ
τῆς κυοφορίας καὶ τοῦ τοκετοῦ. Ὅθεν ἐγράψεν ἀμέ-
σως εἰς Ἀγγλὴν, ὅτι μετὰ τὴν δέκα ἀνθρώπων δὲν ὑ-
πάρχει εἰς πιστεύω, ὅτι ὁ παῖς εἶναι γνήσιος τῆς
βασιλίδος γόνος.

Ἐν τούτοις ἡ διαγωγή τῶν 7 ἀρχιερέων ἐνίσχυ-
σε τὴν συμπάθειαν τὴν ὁποίαν εἶχε διειργεῖ τὸ πᾶν ἔθνος
αὐτῶν. Περὶ δέ τινος ὁψίαν τῆς ἀποφάδος, ὡς ἀνό-
μασαν αὐτὴν, παρασκευῆς, κατ' ἡν συνελθόντων,
ἐβλάσαν εἰς τὸ δαμοκλήριον κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν
τοῦ ἐσπερινοῦ, καὶ ἐν τῷ ἔμῳ ἔθραμον εἰς τὴν ἐκ-
κλησίαν. Συνέπεσε δὲ νὰ λέγῃ τὴν στιγμὴν ἐκείνην
ὁ ἀναγνώστης, « καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐπερχομένοις αἱ
« νιαροὶς παλὺς ἡμῖν γενοῦ βοήθης· ἐνίσχυσον τὸ
« ἀσθενὲς ἡμῶν τῆς καρδίας, Κύριε, ἵνα διὰ σταθερὰς
« ἡμῶν ὑπομονῆς ἐν κακουχίαις καὶ πάλαιψαρκίαις, ἐν
« θλίψεσι καὶ ἀνάγκαις, ἐν συμφοραῖς βαρείαις καὶ φυ-
« λακαῖς, ὅξιοι φανώμεν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος σου θε-
« οῦ ἡμῶν. » Ἀπαντες οἱ ἐνθερμοὶ τῆς ἐκκλησίας ὁπαδοὶ
ἐνεπλήσθησαν χαρᾶς διὰ τὴν συμπτῶσιν ταύτην καὶ
ἐνεθυμήθησαν ὁπόσῃν παραμυδίαν, πρὸ 40 περίπου
ἐνιαυτῶν, παρέσχεν εἰς τὸν Κάρολον Α', ἀνάλογος
τις συμπτώσεις, ἐν τῇ ὥρᾳ τοῦ θανάτου.

Τὴν ἐσπέραν τῆς ἐπιούσης, ἡμέρα σαββάτων, 9η
τοῦ μηνός, ἦλθεν ἐπιστολὴ τοῦ Συνδερλάνδιου, δια-
τάττουσα τὸν ἐφημέριον τοῦ Πύργου νὰ ἀναγνώσῃ
τὴν συγχωρητήριον διακήρυξιν, τὴν ἀκόλουθον πρῶταν,

(10) Ἡγεμονίδα τῆς Δανίας ἀναγνίσκει τὴν Ἀν-
γλῶν, ἣτις εἶχε σύζυγον τὸν ἀδελφὸν τοῦ βασι-
λέως τῆς Δανίας Γεώργιον.

ἐν κειρῷ τῆς λειτουργίας. Ἐπειδὴ ἡ ὑπὸ τοῦ δικατάγματος δρισθεῖσα ἐποχή, πρὸς τὴν ἐν Λονδίῳ ἀνάγνωσιν τῆς διακηρύξεως, εἶχε πρὸ καιροῦ παρῆλθαι, ἡ διαγωγή αὐτῆς κυβερνήσεως δὲν ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ εἰμὴ ὡς πρωτοπικὴ ὕβρις, καὶ ὕβρις μάλιστα ὅπως διόλου ἀγενῆς καὶ παιδαριώδης· κατὰ τῶν σεβασμίων ἐκείνων φυλακισμένων. Ἀλλ' ὁ ἐρημέριος ἀπεποιήθη τοῦ νὰ ὑπακούσῃ καὶ τότε αὐτὸς μὲν ἐπαύθη τῆς θέσεως αὐτοῦ, ἡ δ' ἐκκλησία ἐκλείσθη.

Οἱ ἐπίσκοποι προεξέουν πολλήν, εἰς πάντα τοὺς πλησιάζοντας αὐτοὺς, κατάνυξιν, διὰ τῆς καρτερίας καὶ τῆς ἰλαρότητος μὲ τὴν ὁποίαν ὑπέμενον τὴν φυλάκισιν αὐτῶν, διὰ τῆς μετριότητος καὶ ταπεινοφροσύνης μὲ τὴν ὁποίαν ἐδέχοντο τὴν ἐπιδοκιμασίαν καὶ τὰς εὐλογίας ὁλοκλήρου τοῦ ἔθνους, καὶ διὰ τῆς εὐλικρινοῦς ἀφοσιώσεως τὴν ὁποίαν ἐδείκνυν πρὸς τὸν ἐπιζητούντα τὴν καταστροφὴν αὐτῶν τύραννον. Διέμεναν δὲ μίαν μόνον ἐβδομάδα ἐν τῇ φυλάκῃ, διότι τὴν παρασκευὴν τῆς 15 Ἰουνίου, ἡμέρα πρώτῃ τῆς συνόδου τοῦ ἀνωτάτου βασιλικοῦ δικαστηρίου (11), προσήχθησαν ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τούτου. Ἀπειράριθμοι ἀνθρώπων πληθεύοντες τὴν ἀφίξιν αὐτῶν ἀπὸ τῆς ἀποβάσεως μέχρι τοῦ εἰρηνοδικείου (12), διήλθον ἐν τῷ μέσῳ πολλῶν τρίγων θεατῶν ἐπιβουώντων αὐτοὺς εὐχὰς καὶ εὐλογίας. « Ἀγαπήτὰ τέκνα, » ἔλεγον οἱ ἀρχιερεῖς διερχόμενοι, « τί μᾶτε τὸν βασιλέα καὶ μνημονεύετε ἡμῶν ἐν ταῖς πρὸς τὸν θεὸν δεήσεσι. » Τὰ δειγμάτια ταῦτα τῆς ταπεινοφροσύνης καὶ εὐλαβείας συνένειψαν τοὺς ἀκροατὰς μέχρι δακρύων. Ὅταν δὲ τελευτήσῃ ἡ συνοδία κατ'ὁρθοῦ, διατρίψαντα τὸ πλῆθος, νὰ φθάσῃ μέχρι τῶν δικαστῶν, ὁ ἐξαγγελεὺς ἐξέθεσε τὴν κατηγόριαν, τὴν ὁποίαν εἶχε διαταχθῇ νὰ προετοιμάσῃ, καὶ ἔπειτα προέτεινε νὰ προσκληθῶσιν οἱ κατηγορούμενοι εἰς τὸ νὰ ἐξηγηθῶσιν. Οἱ συνήγοροι αὐτῶν ἀπήντησαν, ὅτι οἱ ἐπίσκοποι ἐφυλακίσθησαν παρανόμως καὶ ὅτι, ὡς ἐκ τούτου, δὲν παρίσταντο τακτικῶς ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου. Τὸ ζήτημα, ἐν εἰμπορῇ ν' ἀπαιτηθῇ ἀπὸ πατρικίου, κατηγορουμένου ἕνεκα στασιαστικοῦ λιβελλοῦ, ὑπόσχεσις ἀυθομήτου ἐμφανίσεως, συνεζητήθη ἤδη ἐν ἐκτάσει καὶ ἀπεφασίσθη, ὑπὸ τῆς πλειοψηφίας τῶν δικαστῶν, κατὰ τὸ συμφέρον τοῦ στέμματος, δηλαδὴ καταποτικῶς. Τότε οἱ φυλακισμένοι ἀπεφάνησαν ἐνωτὸς ἀλώεως, ὥρισθαι

(11) Τὰ ἀνώτερα ἀγγλικά δικαστήρια (ἴδε τὴν σημ. 29 τοῦ προηγούμενου φυλλαδίου) δὲν τελοῦνται ἐν Λονδίῳ εἰμὴ τετράκις τοῦ ἐνιαυτοῦ (μετὰ τὴν ἑαρινὴν τοῦ Ἀγ. Γεωργίου, 13 Ἰανουαρίου, μετὰ τὴν Πάσχα, μετὰ τὴν Πεντηκοστήν καὶ μετὰ τὴν ἑαρινὴν τοῦ Ἀγ. Μιχαήλ) διαρκεῖς συνόδους (terms), ὧν ἕκαστη παρατείνεται τέσσαρας περιόδους ἐβδομάδας. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ οἱ δικασταί, περὶ οὐδένους εἰς τὰς ἐπαρχίας, προεδρεύουσι τὸ αὐτὸ διὰ συγκροτούμενα δικαστήρια.

(12) Court of requests, δικαστήριον τοῦ ὁποίου ἡ ἀρμοδιότης περιόριζεται εἰς ἐκθέσεις μικροτάτης ἀξίας.

δὲ ἡμέρα τῆς δίκης ἡ δεκάτη τετάρτη ἀπὸ τῆς παρούσης, ἥτοι ἡ 29 τοῦ Ἰουνίου. Ἐν τῷ μεταξὺ ἐπαρχίᾳ αὐτοῖς νὰ μένωσιν ἐλεύθεροι, ἐπὶ τῇ ἀπλῇ αὐτῶν ὑπόσχεσει ὅτι θέλουσιν ἐμφανισθῆναι. Καλῶς δὲ πεισθῶντα ἡ βίταγγελλία δὲν ἀπήτησεν ἄλλους ἐγγηγάτας, διότι εἰκότι καὶ εἰς κοσμικοὶ πατρίκιοι, ἐκ τῶν ἐπιφανεστάτων, ὑπὸ τοῦ Ἀλφινκας παρασκευασθέντες, ἦσαν ἐτοιμοὶ νὰ δώσωσι τὴν ἐγγύησιν αὐτῶν, ἀνὰ τρεῖς δι' ἕνα τὸν τὴν κατηγορουμένων, τοιαύτη δὲ τῆς γνώμης τῶν ἀνωτέρων εὐπαιδιδῶν ἐπίδειξις, ἤθελεν ἐπιφέρει πλῆρην οὐ μικρὰν εἰς τὴν κυβέρνησιν. Ἦτο πρὸς τούτοις γνωστὸν, ὅτι εἰς τῶν εὐπορωτέρων ἐτεροδόξων τοῦ ἄστεως εἶχεν ἐπιζητήσει τὴν τιμὴν τοῦ νὰ παρασταθῇ ὡς ἐγγυητὴς τοῦ Κηρίου.

Εἰς τοὺς ἐπισκόπους συνεχωρήθη ἡδὴ νὰ ἀπέλθωσιν πρὸς τὰ ἴδια αὐτῶν ποίμνια. Οἱ δὲ πολλοί, μὴ εἰδότες τὴν τάξιν τῆς ἐνώπιον τοῦ ἀνωτάτου βασιλικοῦ δικαστηρίου διαδικασίας, καὶ βλέποντες, ὅτι οἱ ἡγαπημένοι αὐτῶν, οἵτινες εἶχον ἀπαρχοῦ φρουροῦ μνημονοῦ εἰς τὸ ἐν Οὐδεξμινστέρφ παλάτιον (13), ἀπήνουντο, τότε ἐλεύθεροι, ἐραντάθησαν, ὅτι ἡ ἀγαθὴ μερίς εὐδωδῇ, καὶ ἤρξαντο νὰ ἐπευρυνώσιν φειδῶς. Τὰ κωδονοστάσια τῶν ἐκκλησιῶν ἀνεπέμψαν χαρμοσύνης ἤχους. Ὁ Σπράτιος ἠπόρησεν ἀκούσας τοὺς κώδωνας τῆς ἰδίας αὐτοῦ Μονῆς κροτούντας ἰλαρῶς καὶ διέταξε μὲν ἀμέσως νὰ σιγήσωσιν, ἀλλ' ἡ ἀπαργυσίς αὐτῆς προεξένησεν μικρότατον γογγυσμόν. Οἱ δὲ ἐπίσκοποι μετὰ κόπου ἠδυνήθησαν νὰ διέλθωσιν ἀὰ μέσον τοῦ πεπικνωμένου στίφους τῶν οἰλῶν αὐτῶν. Ὁ Λούδιος μάλιστα παρεμποδίσθη εἰς τὴν αὐτὴν τοῦ δικαστηρίου ὑπὸ ζήλωτον ἀγωνισθέντων ἄφαισθαι τῶν χειρῶν αὐτοῦ καὶ καταρτίσσαι τὰ κρῖσπεντα τοῦ ἱερατοῦ του, μέχρις οὗ ὁ Κλαρένδων, μετὰ τινος δυσκολίας, ἠλευθέρωσε αὐτὸν, καὶ, διὰ πλῆθους δδοῦ, τὸν ἔφερον οἰκᾶδε. Λέγεται δὲ ὅτι ὁ Καρτουρίγιος ἔσχε τὴν ἀρροσύνην νὰ ἀναμειχθῇ εἰς τὸ πλῆθος ἐκεῖνο· καὶ τις ἐκ τοῦ ὄχλου, ἀρρῶν εἰς τὴν ἐπισκοπικὴν στολὴν τοῦ ἀνδρός, εἰσήκτε καὶ ἔλαβεν τὴν εὐλογίαν του· ἕτερος δὲ παριστάμενος ἀνέκραξεν· « ἡγεύσαις ποῖος; σὲ ἠδύγησεν; » « ἀναμφιδόλως » ἀπήντησεν ὁ ἀξιώμενος τῆς εὐλογίας· « εἶναι ἐκ ἐκ τῶν ἐπτά. » « Ὅχι » εἶπεν ὁ ἄλλος· « εἶναι ὁ παπιδάνος ἐπίσκοπος Κεττρίας. » « Παπιστάνος σκυλὶς ἀνεβήσας τότε ὁ ὀργισθεὶς διαμαρτυρούμενος· « ἔπαρ' ὁπίσω τὴν εὐλογίαν σου. »

Ἡ συρροὴ καὶ ἡ κίνησις ἦτο τοιαύτη ὥστε ὁ πρέσβυς τῆς Ὀλλανδίας ἠπόρησε πῶς ἡ ἡμέρα ἐτελείωσεν χωρὶς νὰ γίνῃ κἀμμία ἐπανόστασις. Δὲν ἦτο δὲ οὐδ' ὁ βασιλεὺς ἡτυχος, καὶ διὰ τὸ ἦναι ἐτοιμὸς νὰ περιστελῇ πᾶσαν τῆς κοινῆς ἡσυχίας διατάραξιν διήλθεν τὴν πρωίαν ἐκείνην ἐπιθεωρῶν ἐν τῷ Ὑδρικῷ παραδείσῳ (Hyde-Park) πολλὰ τάγματα πεζικοῦ. Ὅταν

(13) Westminster hall. Λέγεται τὸ οἰκοδόμημα ἐνφ' ἑξῆς τῆς σήμερον ἐδρεῖται ἐπὶ ἀνωτάτων βασιλικῶν δικαστηρίων καὶ συνεδριάζει τὸ παρ' ἡμῶν τὸν ἐνρεῖα αὐτοῦ αἰθούσα εἶναι μία τῶν μεγάλων τέρων τῆς Εὐρώπης.

ὁ Σαγκρόφτιος ἐφθασε, μετὰ τὴν μεσημβρίαν, εἰς Λάμβετον, εἶρε τοὺς ἐν τῷ προκταίῳ τούτῳ σταθμεύοντας· ἐπιλέκτους τῆς βασιλικῆς φρουρᾶς, συνήθροισμένους πρὸ τῆς πύλης τοῦ παλατίου αὐτοῦ· παρατάχθησαν δὲ εἰς δύο στίχους· δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ, καὶ ἐπικατέστησαν τὴν εὐχὴν του, διερχομένου ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν· ὁ δὲ ἀρχιερεὺς μετὰ κόπου ἠδυνήθη νὰ τοὺς ἀποτρέψῃ ἀπὸ τοῦ νὰ ἀνάψωσιν, εἰς τιμὴν τῆς οἰκᾶς ἐπανόδου του, χαρμόσυνα πυρά. Πολλὰ ἄλλα ὁμοῦς ἐτελέσθησαν χαρμόσυνα πυρά, τὴν ἐσπέραν ἐκείνην, ἐν τῷ ἄστει· δύο δὲ καθολικοὶ, οἵτινες ὑπῆρξαν ἀρεκατὰ ἄφρονες, ὥστε νὰ δείρῳσι νέους τινάς, διότι μετέστηρον τῶν ἐνδείξεων τούτων τῆς κοινῆς εὐφροσύνης, συνεληφθῆσαν ὑπὸ τοῦ ὄχλου, ἐγκλωβίσθησαν ὅλο τελὼς καὶ αἰσχροῦ· ἐκαυτηρίστησαν.

Ὁ Ἐδουάρδος ἄλλος ἦλθεν ἤδη ν' ἀπαιτήσῃ περ' ἐκείνων οἵτινες πρὸ μικροῦ διετίλειπον φυλακισμένοι αὐτοῦ, τὰ νενομισμένα τέλη. Ἀλλ' οὗτοι ἀπεποιήθησαν νὰ πληρώσωσιν ὁβολὸν δι' ὑφάκισιν τὴν ὁποίαν ἐθεώρουν παράνομον, εἰς ὑπάλληλον τοῦ ὁποίου ἡ ὑπερσία ἦτο, κατὰ τὰς ἀρχὰς των, ἄκυρος καὶ μὴ οὐτα. Ὁ φρούραρχος ἐδωκε τότε εἰς αὐτοὺς νὰ ἐννοήσωσι σαφῶς, ὅτι, ἂν περιπέσωσι πάλιν εἰς χεῖρας αὐτοῦ, θέλουσι περὶ βλάβῃ βραχείας ἀλύσεως καὶ θέλουσι ἀναγκασθῇ νὰ κηῖται κατὰ γῆς. Αὐτοὶ δὲ ἀπήντησαν· « διατελοῦμεν ὑπὸ τὴν δυσμένειαν τοῦ βασιλέως ἡμῶν καὶ τοῦτο λυπεῖ ἡμᾶς καίριως. Πᾶς ἄλλος ὁμοῦς συνυπότατος, ὁ ἀπειλῶν ἡμᾶς, δαπανᾷ τοὺς λόγους του ἐπὶ ματαίῳ. » Ἐνδόλως δὲ εἰμπορεῖ ἕκαστος νὰ φαντασθῇ μὲ πόσῃν ἀγανάκτησιν ὁ τοσοῦτος καὶ ἄλλως πεφρογισμένος λαὸς ἔμαθεν, ὅτι ἀνθρωπος ἐξωμότης τοῦ προτεστάντικου δόγματος, κατέχον δὲ τὴν ὑπερσίαν αὐτοῦ παρὰ τοὺς θεμελιώδεις τῆς Ἀγγλίας νόμους, ἐτόλμησε νὰ ἀπειλήσῃ μὲ τόσῃν βαρβαρότητα ἱερωμένους σεβασμίους διὰ τὴν ἡλικίαν καὶ τὸ ἀξίωμα αὐτῶν.

Ἐτι δὲ πρὸ τῆς δικασίμου, ὁ ἐρεθισμὸς εἶχε διαδοθῇ μέχρι τῶν ἀπωτάτων ἄκρων τῆς ἡπείρου. Οἱ ἐπίσκοποι ἔλαβον ἀπὸ Σκωτίας ἐπιστολὰς διαβεβαιούσας αὐτοὺς περὶ τῆς συμπαθείας τῶν πρεσβυτεριανῶν τῆς χώρας ταύτης, οἵτινες ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον καὶ μετὰ τοσαύτης πικρίας διετέλεσαν ἐχθρικός διακείμενοι πρὸς τὴν ἐπισκοπικὴν ἐκκλησίαν. Οἱ κάτοικοι τῆς Κορνουαλίας, ἡ ἀγρία, ἡ τολμηρὰ, ἡ ἀθλητικὴ ἐκείνη φυλὴ, παρὰ τῇ ὁποίᾳ ἐσώζετο, ἰσχυρότερον ἢ ἄλλῃ φυλῇ τοῦ βασιλείου, τὸ τοπικὸν αἰσθημα, ἐταράχθησαν πρὸς διὰ τὸν κίνδυνον τοῦ Τρελαναίως, ἀνδρὸς τὸν ὁποῖον ἠλλαθούντο ὅχι τόσῳ ὡς ἓνα τῶν πατέρων τῆς ἐκκλησίας· ὅσον ὡς κεφαλὴν οἰκίας περιβλεπτοῦ καὶ κληρονομον· εἰκοσι γενεῶν προγόνων, οἵτινες μέγα εἶχον ἀξίωμα, ἐτι πρὶν ἢ οἱ Νορμαννοὶ πατήσωσι τὸ Ἀγγλικὸν ἔδαφος. Καθ' ὅλην τὴν κομήτιαν ἤθετο ἄσμα τοῦ ὁποίου ἡ ἐμφῶς αὐξάνεται ἐκδομὴ εἰς τὴν μνήμην τῶν ἀνθρώπων.

• Πρόκειται ὁ Τρελαναίως.

• Ἄρα νὰ θανατωθῇ;

• Πρόκειται ὁ Τρελαναίως.

• Ἄρα νὰ θανατωθῇ;

ὑπὲρ τοῦ ἀνθρώπου τούτου, ἂν αὐτὸς βεβαιωθῇ, ὅλος τῆς Κορνουαλίας ὁ λαὸς οἱ ἐγερθῇ.

Οἱ κάτοικοι τῶν ἀγρῶν, εἰς πολλὰ τῆς χώρας μέρη, ἐξέφραζον ἀναγκνδὸν ἐλπίδα ἄλλοτερον, μὴδέποτε παύσασαν τοῦ νὰ ζῇ εἰς τὰς κηδεῖας αὐτῶν· ὅτι ὁ προτεστάντης αὐτῶν δόξ, ὁ ἀγαπητὸς αὐτῶν Μοιμαυθός, θέλει αἰφνίς ἐπιφανῇ, θέλει ἐδηρῆσαι αὐτοὺς εἰς τὴν νίκην καὶ θέλει καταταρταρῶσαι τὸν βασιλέα καὶ τοὺς ἱηγουίτας.

Οἱ ὑπουργοὶ ἦσαν ἐκπεληγμένοι. Αὐτοὶ ὁ Ἰερρεϊ· ἤθελεν εὐχαρίστω· ὁπίσθοδρομῆσαι καὶ, πέμψας τὸν Κλαρένδωνα φιλικῶς πρὸς τοὺς ἐπισκόπους, ἐζήτησε νὰ ἀποδώσῃ εἰς ἄλλους τὴν εὐθύνην τῆς καταδωξέως τὴν ὁποίαν αὐτὸς κυρίως προεκάλει. Ὁ Συνδερλάνδος ἐτόλμησε πάλιν νὰ συμβουλευθῇ, ὅτι συμφέρει νὰ ἐνδώσωσιν. Ἡ πρὸ μικροῦ συμβῆσα εὐτυχὴς λοχίει, εἶπε, παρῆγε τῷ βασιλεῖ ἐπιτηδεύσασθαι ἀφορμὴν νὰ ἐξέλθῃ τῆς ἐπικινδυνότητος· αἱ δυσταρίαι ἐκείνης θέτωσι, χωρὶς νὰ κατηγόρηθῃ ἐπὶ δειλίᾳ ἡ ἀσπασία πνεύματος. Εἰς τοιαύτας εὐτυχεῖς περιστάσεις, συνήθεια ἐπεκράτησε παρὰ τοῖς ἡγεμόσι νὰ εὐφραίνωσι τὰς καρδίας τῶν ὑπηρετῶν αὐτῶν διὰ πράξεων ἐπισκευῶν, εὐδὲν δὲ λυσιτελέστερον ἠδύναντο νὰ συμβῇ εἰς τὸν πρὶν κηρα τῆς Οὐαλίας (14) ἢ τὸ νὰ ἀναδειχθῇ, ἀπὸ σπαργάνων ἐτι, διαλλακτῆς τοῦ πατρός αὐτοῦ καὶ τοῦ παρωργισμένου ἔθνους. Ἀλλ' ἡ ἀπόφασις τοῦ βασιλέως ἦτον ἀδιάστειτος. « Οὐλοῦ ἐπιμένει » ἔλεγε· « ἄρκεται παρεχώρησα ἕως τῶρα· αἱ παραχωρήσεις αὐταὶ ἔφαγαν τὸν πατέρα μου. » Ὁ πολυμήχανος ὑπουργὸς ἐνόησεν, ὅτι δὲν εἰσπράττει μέχρι τοῦδε εἰμὴ διότι ἔλεγε ὅσα ἤρεσκον τῷ βασιλεῖ, καὶ ὅτι ἀφ' ἧς στιγμῆς ἤρξατο νὰ συμβουλευθῇ καλῶς, ἤρξατο ἀμέσως καὶ ματαίως νὰ συμβουλευθῇ. Εἰς δύο ἢ τρεῖς περιστάσεις εἶχεν ἤδη δώσει σημεῖα τινὰ δειλίας καὶ ἀμηχανίας· ἀλλὰ τούτο εἰναι τὴν δυσἀρέσκειαν καὶ τὴν ὑπόνοιαν τοῦ βασιλέως. Ἡ ἡμέρα τῆς ἀναποδόσεως εἶχε φθάσει· ὁ Συνδερλάνδος εὐρίσκειτο ἤδη εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν εἰς τὴν ὁποίαν εὐρέθη πρὸ τινῶν μηνῶν, ὁ ἀντιζήλος αὐτοῦ Ρολεστρίας (15). Ἐκότερος τῶν πολιτικῶν τούτων ἀνδρῶν ἐγνώρισεν ἀλλήλοδιαδόχως τὴν ἀθλιότητα τοῦ κρατεῖν μὲ σπαρμένους ἀπειπίστας τὴν ἐξουσίαν, τὴν προδήλως διαφεύγουσαν τὰς χεῖρας σῆς. Ἐκότερος εἶδε τὰς προτάσεις αὐτοῦ ἀποβριπτομένης μετὰ περιφρονήσεως. Ἀμφότεροι ἐταλαιπωρήθησαν ὑπὸ τῆς βασιλείας τοῦ νὰ ἀναγινώσκωσι τὴν δυσἀρέσκειαν καὶ τὴν δυσπιστίαν εἰς τὸ πρόσωπον καὶ εἰς τὸν τρόπον τοῦ κυριάρχου αὐτῶν καὶ ἀφ' ἐτέρου μέρους νὰ θεωρῶνται ὑπὸ τῆς πατρίδος αὐτῶν

(14) Ἐρροεῖ τὸν νεογέννητον πρίγκηπα, διότι ὁ πρῶτος υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Ἀγγλίας ὀνομάζεται πάντοτε Πρίγκηψ Οὐαλίας.

(15) Ὁ νεώτερος τοῦ Κλαρένδωνος ἀδελφός· ἴδε τὴν σημ. 17 τοῦ προηγ. φυλλαδίου.

υπεύθυνοι διὰ τὰ κακουργήματα καὶ ἀμαρτήματα ἐκεῖνα ἀπὸ τῶν ὁποίων ματαίως ἐπροσπάθησαν νὰ τὸν ἀποτρέψωσιν. Ἐνῷ αὐτὸς ὑπώπτευεν ὅτι ἐπιδιώκουσι τὴν εὐνοίαν τῶν πολλῶν, θυσιάζοντες τὴν ἐξουσίαν καὶ τὸ ἀξίωμα αὐτοῦ, ἡ κοινὴ γνώμη κατηγορεῖ αὐτούς, γεγωνυῖα τῇ φωνῇ, ὅτι ζητοῦν νὰ κερδίσωσι τὴν εὐνοίαν αὐτοῦ, θυσιάζοντες καὶ τὴν ἰδίαν τιμὴν καὶ τὸ δημόσιον καλόν. Καὶ ὅμως, τοσοῦτον λακῶς πλάγοντες καὶ ἐξευτελιζόμενοι, ἐκρατοῦντο ἀπὸ τὴν ὑπηρεσίαν μὲ τὴν ἀγωνίαν καταποντιζομένων ἀνθρώπων. Ἀμρότεροι ἐζήτησαν νὰ περιποιηθῶσι τὴν εὐνοίαν τοῦ βασιλέως, δεικνύμενοι εὐδιάθετοι νὰ συνδιαλλαγῶσι μετὰ τῆς ἐκκλησίας αὐτοῦ. Ἀλλὰ ὑπῆρχεν ὅρος τις, τὸν ὅποιον ὁ Ροκεστρίας ἀπεφάσισε νὰ μὴν ὑπερβῇ· ἐφθασεν ἕως εἰς τὸ χεῖλος τῆς ἐξωμοσίας, ἐντεῦθεν ὅμως ἐτραπήκερὸς τὰ ὀπίσω καὶ ὁ κόσμος, ἀπορῶν εἰς τὴν καρτερίαν μὲ τὴν ὁποίαν ἀπεποιήθη τοῦ νὰ πράξῃ τὸ τελευταῖον ἐκεῖνο βῆμα, ἡμνήσθητε γενναίως ἀπάσας τὰς προηγουμένας αὐτοῦ παραχωρήσεις. Ὁ δὲ Συνδερλάνδιος, ἦτον εὐσυνείδητος ὢν καὶ ἦτον αἰσχύνης ἐπιδεικτικὸς, ἀπεφάσισε νὰ ἐπιτύχῃ ἐξίλειωσιν διὰ τὴν πρόσφατον αὐτοῦ μετριότητα, καὶ νὰ ἀνακτήσῃ τὴν βασιλικὴν ἐμπιστοσύνην, διὰ πρᾶξεως, τὴν ὁποίαν ἡ μὲν πεπεισμένη περὶ τῆς θρησκευτικῆς ἀληθείας ψυχὴ δὲν δύναται νὰ θεωρήσῃ ἐμὴ ὡς τὸ αἰσχρότερον τῶν κακουργημάτων, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ ἥκιστα εὐλαβεῖς ἄνθρωποι ὑπέλαβον ὡς τὸν ἔσχατον τῆς κακοηθείας ὅρον. Μίαν περίπου ἑβδομάδα πρὸ τῆς ἡμέρας τῆς ταχθείσης διὰ τὴν μεγάλην ἐκείνην δίκην, ἀνηγγέλθη δημοσίᾳ, ὅτι ὁ Συνδερλάνδιος κατέστη Παπιστάνος. Ὁ βασιλεὺς ὠμίλησε μὲ ἐνθουσιασμόν περὶ τοῦ θριαμβοῦ αὐτοῦ τῆς θείας χάριτος· αὐλοὶ καὶ πρέσβεις οἰκονόμησαν τὸ πρόσωπον αὐτῶν ὅπως ἠδυνήθησαν, καὶ ἦν στιγμήν ὁ ἀπαστάτης ἐκεῖνος ἀπεφώνησε, ὅτι πρὸ καιροῦ εἶχε πεισθῇ περὶ τοῦ ἀδυνάτου τοῦ νὰ εὕρῃ τὴν σωτηρίαν του ἐκτὸς τῆς Ρωμαϊκῆς κοινωνίας, καὶ ὅτι ἡ συνειδήσις του δὲν ἐπέτρεπεν αὐτῷ νὰ ἡσυχάσῃ πρὶν ἢ ἀπαρνηθῇ τὰ αἰρετικά δόγματα, ἐνδὸς τῶν ὁποίων ἀνετράφη. Ἦ εἰδησις ἐκινολογήθη τάχιστα· καὶ εἰς ὅλα τὰ καρνεῖα διηγοῦντο, πῶς ὁ πρωθυπουργὸς τῆς Ἀγγλίας, γυμνοπόδης καὶ κρατῶν κνήρον εἰς τὴν χεῖρα, προσήλθεν εἰς τὴν βασιλικὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐκρούσε τὴν θύραν, ἐπιχαλούμενος ἐν πάσῃ ταπεινότητι, τὴν ἀδειαν τοῦ νὰ εἰσέλθῃ· πῶς φωνὴ ἱερέως ἠρώτησεν ἑσώθεν, τίς ὁ προσερχόμενος· πῶς ὁ Συνδερλάνδιος ἀπήντησεν, ὅτι προσερχεται πτωχὸς ἀμαρτωλός, ὅστις ἐπὶ πολὺν χρόνον ἀπεπλανήθη μακρὰν τῆς ἀληθοῦς ἐκκλησίας, ἥδη δὲ ἐξορκίζει αὐτὴν νὰ τὸν παραβελθῇ καὶ νὰ δώσῃ αὐτῷ ἄφεσιν τῶν ἀμαρτημάτων του· πῶς τότε αἱ πύλαι ἠνεώχθησαν καὶ πῶς ὁ νεοφώτιστος μετέλαβε τῶν ἱερῶν μυστηρίων. Ἡ σκανδαλώδης αὕτη ἐξωμοσία δὲν ἠδύνατο εἶμῃ ν' αὐξήσῃ τὴν προσπάθειαν μὲ τὴν ὁποίαν τὸ ἔθνος ἀπέβλεπεν εἰς τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἐμελλε ν' ἀποφασισθῇ ἡ τύχη τῶν ἐπὶ τὰ γενναίων ὁμολογητῶν τῆς Ἀγγλικῆς ἐκκλησίας. Ἡ συγκρότησις μεροληπτικοῦ

δικαστηρίου ὀρκωτῶν, ἥτόν ἦν ὁ μέγας τοῦ βασιλέως σκοπός. Ἡ Εἰσαγγελία διετάχθη νὰ ἀνερευνησῇ ἐπιμελῶς τὰ φρονήματα ὧν ἐχόντων τὰ προσόντα ἀνθρώπων. Ὁ γραμματεὺς τοῦ στέμματος Σαμουὴλ Ἄστρους, τοῦ ὁποίου ἔργον ἦτον εἰς τοιαύτας περιστάσεις, νὰ ἐλλέγῃ τὰ ὀνόματα, προσεκλήθη εἰς τὰ βασιλεῖα καὶ ἔλαβε, παρόντος τοῦ Καγκελαρίου, συνέντευξιν μετὰ τοῦ Ἰακώβου· φαίνεται δὲ ὅτι ἤριστουμεν περὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ἐντολῆς του, διότι μετὰ τῶν 48 ἀνθρώπων τοὺς ὁποίους διώρισεν, ὑπῆρχον πολλοὶ ὑπηρετὰς τοῦ βασιλέως καὶ πολλοὶ καθολικοί. Ἐπειδὴ οἱ συνήγοροι τῶν ἐπισκόπων εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ ἐξαίρεσωσι 12, οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι ἀφῆρθησαν ἐκ μέσου. Ἡ εἰσαγγελία ἐπίσης ἐζήτησε 12, ὥστε ὁ κατάλογος περιορίσθη εἰς 24, ἐξ ὧν οἱ 12 πρῶτοι ἀπαντήσαντες εἰς τὴν ὀνομαστικὴν πρόσκλησιν, ἐμελλον νὰ ἐκδώσωσι τὴν ἐτυμηγορίαν.

Τῆς 29 Ἰουνίου τὸ ἐν Οὐξέμινστέρῳ παλάτιον, ἡ παλαιὰ καὶ ἡ νέα αὐτοῦ αὐλὴ, καὶ πᾶσαι αἱ παρακείμεναι ὁδοί, μέχρι μεγάλης ἀποστάσεως, ἐβρίθον ὄχλου πολλοῦ. Τοσοῦτον ἀκροατήριον ποτὲ πρότερον, οὐδ' ἕκτοτε ποτὲ συνῆρθευσε εἰς τὸ ἀνώτατον βασιλικὸν δικαστήριον. Μεταξὺ τοῦ συμπιεζομένου ὄχλου ἡριθμοῦντο 35 πατρίκοι τοῦ κράτους.

Οἱ τέσσαρες ἀρχιδικασταὶ ἐκάθητο ἅπαντες εἰς τὰς ἑδρας αὐτῶν. Ὁ προεδρεύων Οὐρίγτιος (Wright) δὲν ἀνυψώθη εἰς τὸ μέγα ἐκεῖνο ἀξίωμα, παρεωραθέντων πολλῶν ἄλλων, χρηστοτέρων καὶ σοφωτέρων ἀνδρῶν, εἰμὴ διὰ τὴν ἀσυνείδητον αὐτοῦ δουλοπρεπῆν. Ὁ Ἀλφρεδόνιος ἦτο Παπιστάνος, καὶ ὠρεῖται τὴν θέσιν του εἰς τὴν συγχωρητήριον ἐκείνην διάταξιν, τῆς ὁποίας προέκειτο ν' ἀποφασισθῇ ἡ νομιμότης. Ὁ Ὀλλοουάις (Holloway) ὑπῆρξε μέχρι τοῦδε προνομότατος ὑπηρετῆς τῶν ὀρέξεων τῆς κυβερνήσεως. Αὐτὸς ὁ Προσελλος, τοῦ ὁποίου μέγα ἦτο τὸ ἐπὶ χρηστότητι ὄνομα, μετέσχεν ἀσυγγνώστων τινῶν πράξεων. Εἰς τὴν μεγάλην ὑπόθεσιν τοῦ Ἐδουάρδου Ἄλου (16) συνετάχθη, μετὰ τινα μὲν διαταγμὸν καὶ ἀναβολὴν, ἀλλ' οὐδὲν ἦτον συνετάχθη μετὰ τῆς πλειονοψηφίας τῶν δικαστῶν καὶ ἐπέσπασεν οὕτω εἰς τὴν ἀγαθὴν περὶ αὐτοῦ φήμην κηλίδα, τὴν ὁποίαν ἐντελῶς ἐξέπλυνεν ἡ κατὰ τὴν παρούσαν κρίσιμον ἡμέραν ἐντιμὸς διαγωγή του.

(16) Ὁ γνωστὸς οὗτος εἰς ἡμᾶς Ἐδουάρδος Ἄλος, ὁ γροῦραρχος τοῦ Πύργου κατηγορήθη ἄλλοτε ἐνώπιον τοῦ ἀνωτάτου δικαστηρίου, ἐπὶ παρανόμῳ κατακρατῆσει τῆς ἀρχῆς, καθὼς καθολικὸς, ἡ δὲ κατηγορία αὕτη ἐκινήθη ὑπὸ τῆς εἰσαγγέλλας ἐκ συνενοήσεως μετὰ τῆς κυβερνήσεως, ἥτις ἤθελεν ὅτι τὸ διεφθαρμένον δικαστήριον θέλει αἰθῶσιν τὸν κατηγορούμενον, καὶ θέλει οὕτω κυρώσει τὴν αὐθαίρετον ἐξουσίαν, τὴν ὁποίαν ἐσχευεσθῇ ὁ βασιλεὺς τοῦ διορίζειν εἰς θέσεις καθολικοὺς ὁνόματι τῆς παρανόμου συγχωρητηρίου διατάξεως· ὅ δὲ καὶ ἐγένετο, μετὰ τὴν ἀλλοιοφροσύνην ὑπῆρξε τότε καὶ ὁ Προσελλος. Τὰ δὲ ἄριστα τῆς κακοηθείας εἶναι τὸ εἶξεν. Ἡ κυβερνήσις ἤθελε τὴν

Οἱ συνήγοροι τοῦ στέμματος δὲν ἦσαν παντάπασιν ἐνάμιλλοι τῶν ὑπὲρ τῶν κατηγορουμένων παραστάσεων τῶν συνηγόρων. Ἡ κυβερνήσις εἶχεν ἀπαιτήσει ἀπὸ τῶν δικαστῶν αὐτῆς ὑπαλλήλων τοσοῦτον ἀπεχθεῖς καὶ ἀτίμους ὑπηρεσίας, ὥστε οἱ ἐπιστημότατοι τῶν νομικῶν τῆς Τορικῆς μερίδος ἀπεποιήθησαν ἅπαντες, ὁ εἰς κατόπιν τοῦ ἄλλου, νὰ ἐκπληρώσωσιν αὐτάς καὶ παρητήθησαν τῶν θέσεών των. Ὁ εἰσαγγελεὺς Θωμὰς Πόουὺς μὲν ἠδύνατο νὰ λογισθῇ ἐκ τῶν τῆς τρίτης τάξεως τοῦ επαγγέλματος τούτου ἀνδρῶν. Ὁ ἀντεισαγγελεὺς Γουλιέλμος Οὐίλλιαμς εἶχε πολλὴν εὐφροσύνην καὶ ἀτρόμητον θάρρος, ἀλλ' ἑστέρευτο συνέσεως ἥτο φιλόνομος· δὲν ἦτο κύριος ἐαυτοῦ καὶ ἐμισεῖτο καὶ περιφρονεῖτο ὑπὸ ὧν τῶν πολιτικῶν μεριδῶν. Οἱ ἐπιστημότεροι βοήθοι τῆς Εἰσαγγέλλας ἦσαν ὁ Γρίνδερος, καθολικὸς τὸ θρησκευμα, καὶ ὁ Βαρβολομαῖος Σχοούερος (Shower), σὺνδικος τοῦ Λονδίνου, ἀνὴρ κατόχος μὲν νομικῆς τινος παιδείας, τοῦ ὁποίου ὅμως οἱ ἀρεταὶ ἀπολογίαι καὶ αἱ ἀτελείαι ταυτολογίαι κατέστησαν αὐτὸν τὸ ἐμπαιγμὰ ὧν τῶν ἀνθρώπων ὅσοι ἐσώτων εἰς τὸ ἀνώτατον δικαστήριον. Ἡ κυβερνήσις ἐπεθύμησε πολὺ νὰ συμπαράσῃ τὴν ὑπουργίαν τοῦ Μαῦνάρδου (17)· ἀλλ' οὗτος ἀπεφώνησε σαφῶς, ὅτι ἡ συνειδήσις δὲν τῷ ἐπιτρέπει νὰ λάβῃ μέρος εἰς τοιαύτην δίκην.

ὑπὲρ τῶν κατηγορουμένων δὲ ἀντεπεξῆλθεν ἀνδράς ἡ φάλαγξ ἀπάντων σχεδὸν τῶν ἐνδοξοτέρων νομικῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ὁ Σχοούερος καὶ ὁ Φίνχιος, οἱ τινες, ἐπὶ τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναβάσεως τοῦ Ἰακώβου, κατέσχον τὰ ἀξιώματα τοῦ εἰσαγγελέως καὶ τοῦ ἀντεισαγγελέως παρὰ τῷ ἀνωτάτῳ δικαστηρίῳ, καὶ ὡς πρὸς τὴν καταδίωξιν τῶν Οὐίγων, τὴν γενομένην ἐπὶ τῆς προηγουμένης κυβερνήσεως, ὑπῆρξαν τὸ στέμμα μετὰ κλειστής δεινότητος καὶ ἐπιτυχίας, παρίσταντο ἥδη ὡς οἱ κύριοι τῶν ἐπισκόπων συνήγοροι. Παρίσταντο δ' αὐτοὶ δύο ἄνδρες, οἵτινες, ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἡ ἡλικία ἐμάρανε τὴν δραστηριότητα τοῦ Μαῦνάρδου, ἐλογίζοντο ὡς οἱ δύο πρῶτιστοι,

ἐκδοθῇ ἀπόφασις κυρούσα τὴν αὐθαίρεσιν· ἤθελεν ὅμως συγχρότως τὰ ὑπάρχει καὶ μειονοψηφία τις, διὰ τὴν μὴ φαίνεται ἐντελῶς δεδουλωμένον τὸ δικαστήριον. Ὅθεν συνενοήθη μετ' ἐνδὸς τῶν αἰσχυρότερων δικαστῶν, ὅστις καὶ μόνος ἀνεφάρθη μειονοψηφῶν, ἀντιλέγων, δηλαδὴ, εἰς τὴν αὐθαίρεσιν τῆς κυβερνήσεως.

(17) Ὁ Ἰωάννης Μαῦνάρδος ἦτον ὁ πρεσβύτερος τῶν νομικῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ὅταν μετὰ τινος μῆνης, δραπέτευσαν τοῦ Ἰακώβου, ἐχαίρεισεν ὁ Μαῦνάρδος, ὡς προσηνέμενος τοῦ δικηγορικοῦ συλλόγου, τὸν Ἀσπράτην τοῦ ἀγγλικοῦ ἔθνους καὶ πολιτεύματος Γουλιέλμου ἰδὸν Ἀρσωνικόν, ὁ πρίγκιψ εἰσεπρὸς αὐτόν. «Καὶ δικηγόρε, βεβαίως ἐπεξήσατε εἰς ὅλους τοὺς νομικοὺς τοῦ συγχρότως μὲ ἡμᾶς κατήλθον εἰς τὸ στάδιον τῆς ἐπιστήμης ταύτης.» «Ναί, ἐψηλότατε,» ἀπεκρίθη ὁ γηραιὸς ἀνὴρ, «καὶ ἐν δὲν ἐπὶ ἡγήρεσθε ὅμως, ἤθελεν ἐπιζήσει καὶ εἰς τὸν νόμον αὐτόν.» ὁ δὲ ἦτον ἱππότης τὸ ἀξίωμα, οἱ δὲ 10 ἄλλοι, κατώτερο

τῶν συνηγόρων τοὺς ἂν ἠδύνατο νὰ εὕρῃ τις εἰς πάντα νομικὸν σύλλογον· ἦσαν δὲ ὁ Περνέριτς, ὅστις ἐπὶ Καρόλου τοῦ Β' διετέλεσε πρῶτος τοῦ ἀνωτάτου δικαστηρίου, ἐπειτα δὲ, μακρυνθεὶς τοῦ ὑψηλοῦ ἐκεῖνου ἀξιώματος διὰ τὴν φιλανθρωπίαν καὶ τὴν μετριότητα αὐτοῦ, ἐπαγγέλλεν αὐτὸς εἰς τὸ δικηγορικὸν στάδιον, καὶ ὁ Πολλεξφένς (Pollexfen), ὅστις ἐπὶ πολὺν χρόνον διετέλεσε πρῶτος τοῦ ὀρκωτικῶν δικαστηρίων τῶν δουτικῶν τῶν βασιλείου ἐπαρχιῶν καὶ εἶχε δυσφημισθῇ πολὺ, διότι, ἐπὶ τῶν αἵματηρῶν ὀνομασθέντων κακουργιοδικειῶν, τὰ ὅποια συνεκροτήθησαν διὰ τὸν ἀντικατοῦς τοὺς συνενόχους τῆς τοῦ Μορμουθίου στάσεως, ἀνέλαβεν ὑπὲρ τῆς κυβερνήσεως κατηγορίας τινὰς σκανδαλώδεις ἀδίκους, ἦτον ὅμως γνωστὸς ὡς φρονὸν ἐνδομύχως τὰ τῶν Οὐίγων, ἂν ὄχι καὶ ὡς δημοκρατικὸς. Ἐνταῦθα ἴστατο καὶ ὁ Κρεσούελλος Λεβίνσιος, ἀνὴρ πολλὴν μὲν ἔχων τὴν παιδείαν καὶ τὴν ἐμπειρίαν, ἀλλὰ χαρακτηρὸς παραδόξως δειλοῦ. Πρὸ τινῶν ἐτῶν εἶχε παραιτηθῇ τῆς θέσεως τοῦ ἀνωτάτου δικαστοῦ, δειλιάσας νὰ ὑπηρετῇ τοὺς σκοποὺς τῆς κυβερνήσεως· ἥδη δὲ ἐδειλία πάλιν νὰ καταταγῇ μετὰ τῶν δικηγόρων τῶν ἐπισκόπων, καὶ κατ' ἀρχὰς ἀπεποιήθη νὰ ἀναλάβῃ τὴν ὑπεράσπισιν αὐτῶν· ἀλλὰ σύμψας ὁ σύλλογος τῶν δικηγόρων παρ' ὧν ἐλάμβανε τὰς ὑποθέσεις του, ἀνήγγειλεν αὐτῷ, ὅτι ἂν ἀποποιήθῃ τὴν παρούσαν ὑπόθεσιν, οὐδεμίαν πλεονέκτησιν ἔχει νὰ ἐλπίσῃ.

Ὁ Γεώργιος Τρέβς, ἐπιτήδευος καὶ δραστήριος Οὐίγος, διατελέσας ἄλλοτε σὺνδικος τοῦ Λονδίνου, ἀπετέλει μέρος τῆς αὐτῆς γαρίας. Ὁ Ἰωάννης Ὀλτιος (Holt), ἐπὶ ἐπιστημότερος Οὐίγος δικηγόρος, δὲν περιελήφθη μετὰ τῶν ὑπερασπιστῶν, ἐνεκα προκταλῆσώς τινος, ὡς φαίνεται, τὴν ὁποίαν εἶχε κατ' οὐτοῦ ὁ Σαγκρόφτιος, προσεκλήθη ὅμως ἰδίᾳ ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου τοῦ Λονδίνου, ὡς σύμβουλος εἰς τὴν προκειμένην ὑπόθεσιν. Ὁ δὲ νεώτερος τῶν ὑπὲρ τῶν ἐπισκόπων παρασταθέντων ἀντιληπτῶν, ἥτο νέος τις δικηγόρος ὀνόματι Ἰωάννης Σμερτίος, ὅστις οὐδ' ἐπὶ γένει οὐδ' ἐπὶ πλούτῳ διέπρεπε καὶ δὲν εἶχε λάβει ἐτι ἀφορμὴν νὰ διακριθῇ ὑπὸ τοῦ δήμου· ἀλλὰ ἡ μεγαλοψυχία του, ἡ φιλοπονία του, τὰ ἔργα καὶ μετὰ τὰ προτερήματά του ἦσαν καλῶς γνωστὰ εἰς εὐαρίθμους τινὰς φίλους αὐτοῦ καὶ περὶ τῶν πρεσβυτέρων τῶν Οὐίγων, διὰ τὴν ἐπιτηδειότητα καὶ τὴν πολλὴν σαφήνειαν τῶν ἐπιχειρημάτων καὶ διὰ τὴν εὐπρέπειαν τῶν τρόπων αὐτοῦ εἶχεν ἀξιώθῃ τῆς εὐνοίας τοῦ ἀνωτάτου δικαστηρίου. Ὁ Ἰονστώνος παρίσταντο θερμῶς εἰς τοὺς ἐπισκόπους ὁποῖον εἶναι σπουδαῖον νὰ προσλάβωσι τὴν συνδρομὴν τοῦ νέου τούτου, ὁ δὲ Πολλεξφένος ἀπεφώνησε, ὡς λέγουσιν, ὅτι ἐν ὧν τῷ δικηγορικῷ συλλόγῳ οὐδεὶς δύναται ἐπιτηδείωτερον τοῦ Σμερτίου νὰ διαπραγματευθῇ πᾶν ἱστορικὸν καὶ συσταγματικὸν ζήτημα.

Οἱ ἐνορκοῖ μωσαν ἥδη τὸν νεομισμένον ὄκνον ἦσαν δὲ ἅπαντες ἄνδρες ἐγκρίτου κοινωνικῆς θέσεως. Ὁ προσηνέμενος Ρογέρος Λαγγλέους εἶλε τὸ γένος ἀπὸ οἴκου ἀρχαίου καὶ ἐπιφανοῦς· ἐκ τῶν λοιπῶν, ὁ μὲν εἰς ἦτον ἱππότης τὸ ἀξίωμα, οἱ δὲ 10 ἄλλοι, κατώτερο

εὐπατρίδαι πλεῖστοι δι' ἦσαν γνωστοὶ ὡς πλουσιώτατοι ἄνθρωποι. Τινὲς ἐπρέσβευον τὰ τῶν ἑτεροδόξων, διότι οἱ ἐπίσκοποι φρονιμώτατα ἀπεφάσισαν νὰ μὴ δείξωσι τὴν ἐλαχίστην δυσπιστίαν πρὸς τὰς ἄλλας τῶν διαμαρτυρομένων αἱρέσεις. Ἐν ὄνομα ἐκίνησε ἡτὸν ἀνησυχίαν, τὸ τοῦ Μιχαὴλ Ἀρνόλδου, ὅστις ἡτο βασιλικὸς ζυθοποιός, καὶ ἐν γένει ἐφοβοῦντο ὅτι ἡ κυβέρνησις εἶναι βεβαία περὶ τῆς ψήφου αὐτοῦ. Ἐλέγετο δὲ ὅτι ὁ ἄνθρωπος παρεπονείτο πικρῶς, διὰ τὴν θέσιν εἰς ἣν εὕρισκτο. «Ὁ, τι δὴ ποτε», εἶπε «καὶ ἂν πράξω, θέλω ἀναγκάτως ζημιωθῆ τὸ ἥμισυ τῆς ἐμπορίας μου. Ἄν εἰπω, ὅτι δὲν εἶναι ἔνοχοι, δὲν θέλω πλέον πωλῆσαι ζῦθον εἰς τὸν βασιλεῖα. Ἄν ἐξεναντίας εἰπω ὅτι εἶναι ἔνοχοι, δὲν θέλω πλέον πωλῆσαι ζῦθον εἰς τὸ κοινόν.»

(Τὸ τέλος εἰς τὸ ἀκόλουθον φυλλάδιον).

Ο ΤΑΦΟΣ ΤΟΥ ΟΥΙΡΓΙΛΙΟΥ.

Ἐπὶ τοῦ Ὀκταυιανοῦ Αὐγούστου, ἔζη ἐν Ῥώμῃ Οὐιδιὸς τις Πωλίω, τὸν ὅποιον ἡ ἱστορία δὲν ἀναφέρει εἰμὴ διὰ τὸν πλοῦτον καὶ διὰ τὴν ὁμότητα αὐτοῦ. Περὶ τῆς ὁμότητος ταύτης ἐλέγοντο πολλὰ, πρὸς τοὺς ἄλλοις δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι τρέφων εἰς δεξαμενὰς μυρρίνας συνιθισμέναι νὰ πρῶγων ἄνθρωπους, ἐθρίπτεν εἰς αὐτάς τοὺς δούλους ὅσους ἐθανάτωνε. Καὶ ποτε, ἔχων εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ τὸν Αὐγούστου, ἐπειδὴ ὁ οἶναρχος ἔθραυσε κρυσταλλίνην κύλικα, ὁ Πωλίω διέταξε νὰ ρίψωσιν αὐτὸν εἰς τὰς μυρρίνας, μὴ σεβόμενος οὐδὲ τὸ φιλοξενούμενον αὐτοκράτορα. Ὁ καταδικασθεὶς προσέπεσεν εἰς τὸν αὐτοκράτορα, παγκακίῳ νὰ τὸν σώσῃ ὁ δὲ Αὐγούστου κατ' ἀρχὰς ἐδοκίμασε νὰ μεταπέμψῃ τὸν δέξυμνον δεσπότην, ἀλλ' ἐπειδὴ οὗτος δὲν ὑπήκουε, «φέρε», εἶπεν «εἰς αὐτόν, πάντα τὰλλα πολὺ τιμὰ ποτὴρ ἢ ὅσα ἔχεις, διὰ νὰ τὰ μεταχειρισθῶ». Καὶ, κομισθέντα, διέταξε νὰ τὰ συντριψώσιν ὥστε ὁ Πωλίω, λητμονήσας τὴν ὁργὴν τὴν ὅποιαν ᾔσθαντο διὰ τὴν ἀπαλείαν μιᾶς κύλικος, ἀφ' οὗ εἶδε τόσας ἄλλας καταστροφείας, μὴ δυνάμενος δὲ νὰ τιμωρήσῃ τὸν ὑπρέτην ἐνεκα πράξεως τὴν ὅποιαν καὶ ὁ Αὐγούστου ἐποίησεν, ἡ ναγκάσθη ἄκων νὰ ἡσυχάσῃ. Θέλων δὲ ἴσως νὰ ἀποδείξῃ τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ διὰ τὸ μάθημα τῆς μετριοπαθείας τὸ ὅποιον παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος ἔλαβε, κατέλιπεν αὐτῷ, τελευτήσας, μέγα τῆς περιουσίας μέρος, καὶ μετὰ ἄλλων ἐπαυλίων τινα, κειμένην μὲν μετὰ Νεαπόλεως καὶ Ποιτεόλων, φέρουσαν δὲ τὸ χαριστάτον ὄνομα τοῦ Πανσιλύπου.

Ὁ φιλόθεος ἀναιμῶς ἐγκρίνει ἀναμειβόμενος καὶ τὸ μάθημα τοῦ Αὐγούστου καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ Πωλίω· ἀλλ' ἀνησυχεῖ μὴ βλέπων ποία σχέσις ὑπάρχει μετὰ Πωλίω καὶ Πανσιλύπου καὶ τοῦ τάφου τοῦ Οὐιργίλιου, περὶ οὗ κυρίως ἔχομεν νὰ ἐμιλήσμεν. Ἡ σχέσις εἶναι στενωπὰ. Ἡ ἐπαυλις τοῦ Πωλίω δὲν σώζεται, τὸ ὄνομα αὐτῆς ὅμως

μετεβιβάσθη εἰς παρακείμενον περίφημον ὄρος καὶ ἄντρον, ἐπὶ δὲ τοῦ ἄντρου τούτου ὑφύονται τὰ εἰρεπια τοῦ τάφου τοῦ Οὐιργίλιου, τὰ ὅποια βλέπετε εἰκονιζόμενα κατωτέρω.

Ὁ Πόπλιος Οὐιργίλιος Μάρων ἐγεννήθη τῇ 15 Ὀκτωβρίου τοῦ 70 ἔτους πρ. χρ., ἐπὶ περίπου ἑτη πρὸ τοῦ Αὐγούστου καὶ πέντε πρὸ τοῦ Ὀρατίου, ἐπὶ τῆς περιήμου ἡμετέρας τοῦ Κράσσου καὶ τοῦ Πομπηίου, εἰς χωρίδιον σήμερον ὀνομαζόμενον *Πιετρίνα*, τότε δὲ καλούμενον *Λιόνη* καὶ κείμενον παρὰ τὴν ἐν τῇ ἀνω Ἰταλίᾳ Μαντουαν, τὴν ὅποιαν, τούτου ἐνεκεν, ἐθεώρει ὁ ποιητὴς ὡς πατρίδα αὐτοῦ. Ὁ ἀντίζηλος τοῦ Ὀμήρου κοιτίδα ἔσχεν ἐπαυλιν, συμπαίκτηρας δὲ τῆς παιδικῆς ηλικίας, ποιμένας, καὶ πρῶτον βίου θέαμα, ἀγρούς. Ὁ Οὐιργίλιος κατ' ἀρχὰς ἐσπουδάσεν ἐν Κρεμῶνι, εἰς ἡλικίαν δὲ 16 ἐτῶν μετέβη εἰς Μεδιόλανον καὶ μετ' ὀλίγον εἰς Νεάπολιν, περίφημον τότε, διὰ τὰ σχολεῖα αὐτῆς. Ὑπὸ τὸν Ἰλαρόν οὐρανὸν τῆς μαγικῆς ἐκείνης πόλεως ἠγάπησε τὰς Μούσας, καὶ ἐδιδάχθη τὴν Ἑλληνικὴν φιλοσοφίαν, τὴν ἀπανταχοῦ εἰς τὰ ποιήματά του ἐπιφαινομένην. Μετὰ δὲ τὴν διπλὴν περὶ Φιλίππους τῆς Μακεδονίας μάχην, κατ' ἣν ὁ Ὀκταύιος καὶ ὁ Ἀντώνιος κατετρόπωσαν τὸν Βρούτον καὶ τὸν Κάσσιον, ἦλθεν εἰς Ῥώμην καὶ παρουσιάσθη εἰς τὸν Μαικήναν, ὑπὸ δὲ τοῦ Μαικήνου εἰς τὸν Αὐγούστου, ἐπέτυχεν τὴν ἀπόδοσιν τῶν κτημάτων του, τῶν ὁποίων εἶχε στερηθῇ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν, εἰς οὓς ὁ νικητὴς παρεχώρησεν, ὡς λείαν, μέρος τῆς Ἰταλίας ἀξιόλογον.

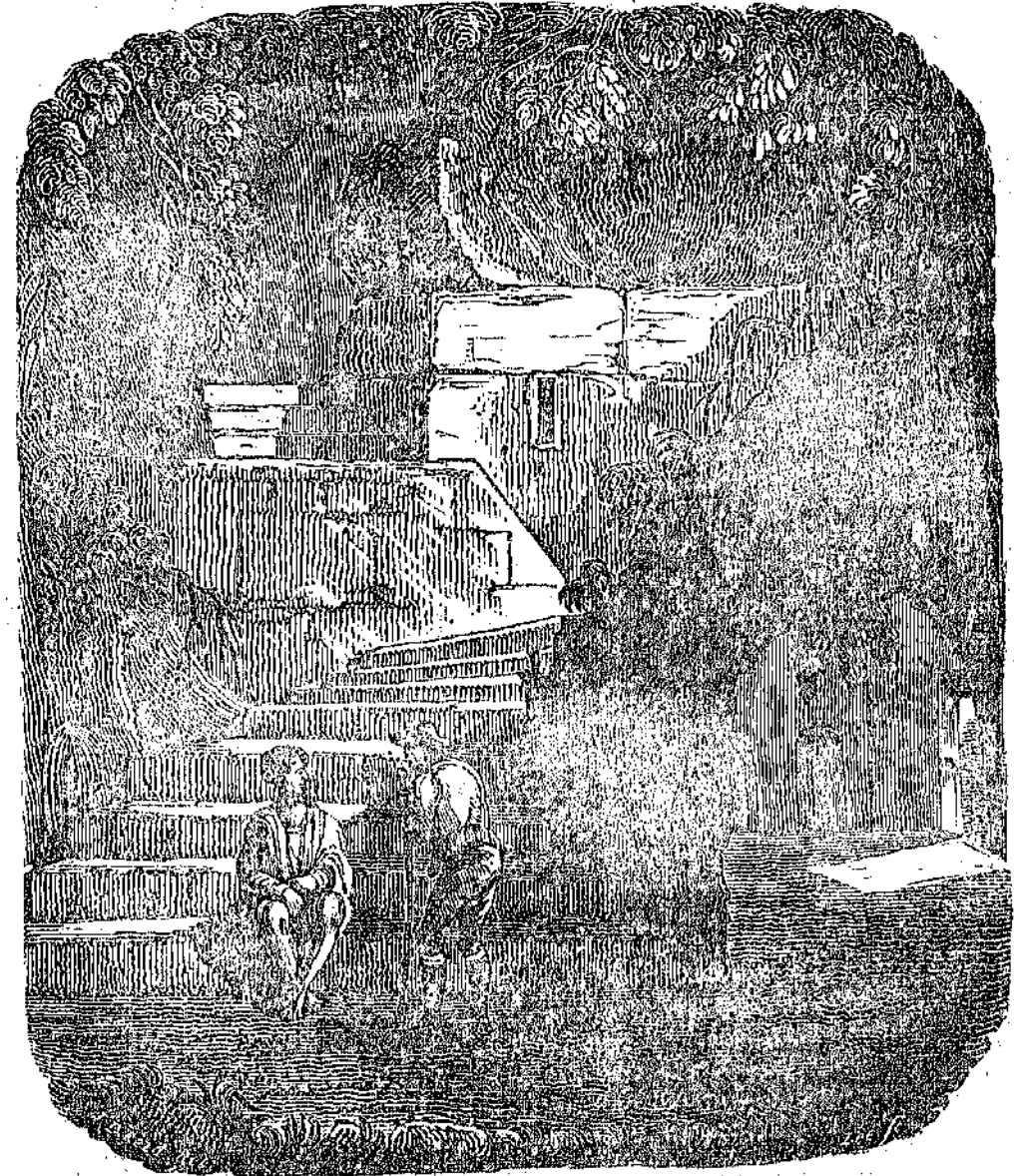
Ὁ Οὐιργίλιος ἐθεράπευσεν κατ' ἀρχὰς τὴν βουκολικὴν ποιήσιν, καὶ δὲν ἠδυνήθη μὲν νὰ ἐξετασθῇ εἰς τὸ εἶδος τοῦτο πρὸς τὸν Θεόκριτον, τὸν ὅποιον ἔλαβε ὡς τύπον καὶ ὑπογραμμὸν, νηδοκίμησεν ὅμως οὐδὲν ἥττον παραδόξως ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ Αὐγούστου, διὰ τὴν ἐπιτηδεῖαν σύνθεσιν καὶ τὰ ἀληθινὰ τῶν βουκολικῶν αὐτοῦ ἦθη, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐξαισίαν ἐκείνην περὶ τὸ ὕψος τέχνης, ἥτις κατεσκεύαζε νέαν, οὕτως εἶπεν, ποιητικὴν ἐν Ῥώμῃ γλῶσσαν.

Ἐπειτα ἔγραψε Γεωργικά, ἐμπνευσθεὶς μὲν τὴν ἰδέαν παρὰ Ἡσιόδου, ἀριστεύσας δὲ περὶ τὴν ἐκτέλεσιν, διότι τὰ Γεωργικά εἶναι τῶν τῶν τελειότερων τοῦ Οὐιργίλιου ἔργον, ἐμφανὲς ἀληθὴ τῶν ἀγρῶν ἔρωτά, ζωηρὰν τῶν καλλονίων τῆς φύσεως συναισθησιν, καὶ ἐνθερμον ἐπιθυμίαν τῆς εἰρήνης, δι' ἣς σώζονται μὲν οἱ ἄνθρωποι, ἀμείζουσιν δὲ τὰ Κράτη. Ἐν τῇ ποιήματι τούτῳ, ὁ πέρα τοῦ μετρίου καθενὸς Οὐιργίλιος παραφέρεται μὲν μέχρι καὶ τοῦ νὰ θεοποιήσῃ τὸν Αὐγούστου, ἀλλ' ἐπαυροῦναι τὸ ἀμάρτημα τοῦτο διὰ τῆς γενναϊότητος μὲ τὴν ὅποιαν ἀνακαλεῖ τὴν μνήμην τῶν ἀνοσίων τῆς Μακεδονίας ἀγώνων καὶ ἀνορύττει τὰ ὅσα τῶν Ῥωμαίων, οἵτινες δις ἐπίαινον, διὰ τοῦ αἵματος αὐτῶν, τὰ πεδία τῆς μάχης τῶν ἐμφυλίων πολέμων. Πρόδηλος εἶναι ἐνταῦθα ὁ εὐλαβὴς τοῦ ποιητοῦ σκοπὸς τοῦ νὰ ἐμπνεύσῃ ἀποστροφήν πρὸς τὰς ἐσωτερικὰς διενέξεις καὶ βεβαίως ποτὲ μεγαλῆτέρα τέχνη καὶ χάρις δὲν ὑπηρετήσαν εὐγενεστέραν πρόθεσιν· μάλιστα δὲ θαυμαστὸς εἶναι ὁ μελίβρυτος τοῦ ποιητοῦ λόγος, τὸν ὅποιον ἀμύμη-

τον ἐθεώρησαν πάντες ὅσοι ὠμίλησαν ποτε τὴν εὐρυθμον τοῦ Παρναποῦ γλῶσσαν.

Τὰ Γεωργικά προσηγγεῖλαν τὴν Αἰνείαδα, διότι παρὰ πολλὰ μέρη ἀξία τῆς Ἑπικῆς Μούσης. Ἀλλ' ἡ Αἰνείας δὲν στηρίζεται, καθὼς τὸ μέγα τοῦ Ὀμήρου πτυχεῖν τῆς Ῥώμης καὶ θεοποιεῖ τὸν Αὐγούστου ἐν ἔργον, ἐπὶ μιᾶς καὶ μόνῃς ιδέας, ὑπὸ τῆς μεγαλοφύας δραματιθεῖτης. Ἀντιζείμενον τοῦ ποιήματος τῶν Ὀμήρου, ἠθέλησε νὰ περιλάβῃ ἐντὸς 12 ἀσμάτων μὲν ἢ ἐν Ἰταλίᾳ ἔθρυσιν νέου κράτους ὑπὸ τῶν τῶν 48 βασιλευδίας ἐξ ὧν σύγκεινται ἡ Ἰλιάς καὶ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Τρώων· πραγματικῶς ὅμως ὁ ἡ Ὀδύσσεια· ἐκ δὲ τούτου, τὸ δράμα αὐτοῦ εἶναι

Ἡρίamos καὶ ὁ λαὸς αὐτοῦ ἐναι πάρεργα ἐν τῇ Αἰνείαδι πρόσωπα, διότι ὁ ποιητὴς, ἔχων ἀδιαλείπτως πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν Ῥώμην καὶ τὸν Αὐγούστου, παρίστηεν ἑμὴν ἀκαταπαύστως τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Ῥώμης καὶ θεοποιεῖ τὸν Αὐγούστου ἐν εἰκόνι τοῦ Αἰνείου. Ἀφ' ἑτέρου ὁ Οὐιργίλιος, ἐμπλεως ὧν Ὀμήρου, ἠθέλησε νὰ περιλάβῃ ἐντὸς 12 ἀσμάτων τῶν 48 βασιλευδίας ἐξ ὧν σύγκεινται ἡ Ἰλιάς καὶ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Τρώων· πραγματικῶς ὅμως ὁ ἡ Ὀδύσσεια· ἐκ δὲ τούτου, τὸ δράμα αὐτοῦ εἶναι

ἴσχυον, διότι δὲν ἔχει τόπον νὰ ἀναπτυχθῇ, καὶ οἱ χαρακτήρες αὐτοῦ, μὲν οἱ σκιαγραφηθέντες, ὁμοιάζουσιν ἀντίγραφα ἀτελῆ τῶν χαρακτήρων τοῦ ὁποίου διέγραψεν ἡ τολμηρὰ τοῦ Ἰσχυροῦ Ὀμήρου χεὶρ. Ἀλλ' ὅμως καὶ ἡ Αἰνείας περιέχει μέρη δραματικώτατα καὶ παθητικώτατα, τὰ ὅποια, ἐκπεφρασμένα εἰς γλῶσσαν ἀπαράμιλλον διὰ τὴν μελωδίαν αὐτῆς, συνεκίνησαν αἰετοὶ ἀπάσας τὰς εὐαίσθητους καρδίας.

Ἰδίως δὲ ἀξιομνημόνευτος εἶναι ἡ ἐντύπωσις τῆς εἰκόνας προεξέστησαν τὸ δεύτερον, τὸ τέταρτον καὶ τὸ ἕκτον βιβλίον, τὰ ὅποια ὁ Οὐιργίλιος, κατ' ἐπίμονον τοῦ Αὐγούστου παράκλησιν, ἀνέγνωσε, πρὶν ἐπιτελεῖσθαι τὸ ὅλον ἔργον, ἐνώπιον τοῦ αὐτοκράτορος, τῆς ἀδελφῆς τοῦ Ὀκταυιανὸς καὶ τῶν ἄλλων συγγενῶν καὶ φίλων. Ὅταν ἡ Ὀκταυία ἤκουσε τὸ ἐπεισόδιον τοῦ πρώτου θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτῆς Μαρκελλοῦ,

ἐλειπομένην ἐπὶ μακρόν· συνελθούσα δὲ, διέταξε νὰ ἐγχειρίσωσιν εἰς τὸν ποιητὴν 150,000 περίπου σημερινῶν δραχμῶν δι' ἑκατὸν τῶν 32 στίχων τοῦ ἐπεισοδίου τούτου, ἀμοιβὴν λαμπροτάτην, τῆς ὁποίας ὁμοίως ὁ Οὐίγγιλιος βεβαίως τιμώτερα εὐεώρητε τὰ εὐγλωττα τῆς μετῴτης δάκρυα.

Ὁ Οὐίγγιλιος ἦτον ὕψιστος τὸ ἀνάστημα, ἀφελὴς τὸ ἦθος, ἀσθενὴς τὸ σῶμα, ὀλιγαρκὴς τὴν τροφήν καὶ φύσει σοφὸς καὶ μελαγχολικός· μετεχειρίζετο ἐλευθεριώτατα τὴν μεγάλην αὐτοῦ περιουσίαν καὶ εἶχε μὲν προφροσύνην καὶ φιλικωτάτην καρδίαν, ἀλλὰ τοσοῦτον ἦτο σώφρων, ὥστε ἐν Νεαπόλει ὀνόμαζον αὐτὸν ἡ Παρθένος. Ἦτο δὲ μετριοφρονέστατος, καὶ ὅταν τὸ πλῆθος τῆς Ῥώμης συνέτρεχε διὰ τὰ τὸν ἰδῆ, αὐτὸς ἐκρύπτετο εἰς τὰς παρακειμένας οἰκίας. Δὲν ἀπέφευγεν ὅμως πάντοτε τὰ μεγαλοπρεπέστερα σημεῖα τῆς κοινῆς εὐνοίας· καὶ ποτε, ἀναγινωσκόμενος ἐν τῷ θεάτρῳ στίχων τινῶν αὐτοῦ, τοσοῦτος ὑπῆρξεν ὁ ἐνθουσιασμός, ὥστε ὁ λαὸς ἅπας ἐξανέστη, ὁ δὲ κατὰ σύμπτωσιν παρῶν ποιητῆς, ἔλαβε δαίγματα τιμῆς καὶ σεβασμοῦ, ὃν μόνος ὁ Αὐγουστος ἤξιοιτο.

Τελειώσας τὴν Αἰνιίδα, καὶ αἰσθανόμενος ὅτι εἶχεν ἐτι πολλὰς ἐλλείψεις καὶ ἀτελείας, ἀπεφάσισε νὰ διορθώσῃ ταῦτα πάντα δι' ἐργασίας συντόνου, καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθεν εἰς Ἀθήνας, εὐελκίς, ὅτι ἡ ἱερὰ τοῦ Ὁμήρου εἰκὼν θέλει ἐμπνεύσει εἰς αὐτὸν ἰδέας νέας καὶ γενναϊοτέρας· ὁ δὲ Αὐγουστος, ἐπαυροῦμενος τότε ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴν καὶ ἀπαντήσας τὸν Οὐίγγιλιον ἐνταῦθα, ἠθέλησε νὰ τὸν παραλάβῃ μετ' ἑαυτοῦ εἰς τὴν Ῥώμην. Ἀλλ' ὁ ποιητῆς, νοσήσας βαρέως ἐν τῇ ὁδοπορίᾳ ταύτῃ, ἀπέθανε, μικρὸν μετὰ τὴν εἰς Βρεντέσιον ἀρρίξιν, εἰς τὸ 52 ἔτος τῆς ἡλικίας. Τὸ δὲ λείψανον αὐτοῦ μετεφέρθη, καθ' ἣν εἶχεν ἐκφράσει οὗτος ἐπιθυμίαν, εἰς τὴν ἀγαπητὴν Νεάπολιν, καὶ ἐναπετέθη ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγοῆς εἰς Πουτέολα, ἐντὸς τάφου, ὅστις ἐπὶ πολλὸν χρόνον ἔφερε τὸ ἐπιτάφιον τοῦτο, τὸ ὁποῖον ὁ Οὐίγγιλιος ἔλαβε τὴν γενναϊότητα νὰ ὑπαγορεύσῃ, ἐνῷ ἔπνευεν ἡδὴ τὰ λοιπὰ.

Mantua me genuit, Calabri rapuere; tenet nunc Parthenope; cecini pascua, rura, duce s.

δηλαδή,

Μάντουα μένοι πατρίς, Καλαβροὶ δὲ με' ἤρπασαν, καί μεναι δ' ἐν Παρθενόπῃ, ψαλὼν ποιμὴν ἀγρούς, ἀρχηγούς.

Ἀλλ'· εἶναι ἄραγε βέβαιον, ὅτι οἱ 4 αὐτοὶ πλινθόκτιστοι τοῖχοι, τοὺς ὁποίους καλύπτει χρότος ἀφρονος, ἀνήκουσι τῶν τοῦ τάφου τοῦ ὀνομαστοτέρου τῶν Ῥωμαίων ποιητῶν; Περὶ τούτου δὲν ἔχω ἐγγυῶμαι, διότι ὑπάρχουσι πῦρρονισται ἀμφιβάλλοντες, ἂν καὶ πάντες ὁμολογῶσιν, ὅτι ἐνταῦθα ἀδιστακτικῶς ἔκειτο τὸ μνημα. Τὸ κύριον λοιπὸν ζήτημα εἶναι ἀναμφισβήτητον· ὁ μελωδικώτερος τῶν ποιητῶν ἀναπαύεται ἐπὶ χώρου φέρουτος τὸ μελωδικώτερον τῶν ὀνομάτων!

Τί ἐστὶ δὲ τὸ ὄρος καὶ τὸ ἄντρον τοῦ Παντιόπου; Πρὸς δυσμὰς τῆς Νεαπόλεως, μετὰ αὐτῆς, καὶ Πουτέολων, καίτοι λόφος ἐξ ἡραιστῆς τῶν τῶν

(ἀραιῶν τιτανώδους λίθου) συνιστάμενος, διοριζόμενος δὲ ἀπὸ τῆς μῆδος ἀκρας μέχρι τῆς ἄλλης, διὰ κρύπτῃς, ἦτοι δρόμου ὑπογείου, τοῦ ὁποίου ὁ μὲν ὁλόος ὑψοῦται εἰς 80 ἢ 90 πόδας, τὸ δὲ πλάτος εἶναι 24-30 πόδας, τὸ δὲ μήκος 1000 πόδας περίπου. Ἐπειδὴ μία τῶν λεωφόρων αἰτίνες ἀγούσιν εἰς τὴν πρωτεύουσάν τοῦ Νεαπολιτικοῦ βασιλείου, διέρχεται διὰ τοῦ ἄντρον τούτου, ὁ ὑπόγειος ἐκεῖνος δρόμος εἶναι μάλιστα πολυπόρευτος, καὶ φωτίζεται μὲν διὰ λύχνων ἀσβέστων, ἀερίζεται δὲ διὰ θυρίδων ἐκκοπαισῶν εἰς τὸν ὅλον. Κατ' ἀρχὰς τὸ ἄντρον τοῦτο ἦτο πιθανώτατα οὐδὲν ἄλλο ἢ λατομεῖον ἀπλοῦν· ἔπειτα, ἐπὶ Ῥωμαίων, ἐξενόησε ὑπὸ ὅλον τὸ ὄρος, καὶ βραδύτερον, ἐπὶ Ἀλφόνσου Α', ἐν τῇ δεκάτῃ πέμπτῃ ἐκατονταετηρίδι, ἐκλατύνθη ἐτι μάλλον καὶ ἐστερεώθη.

Ὁ τάφος λοιπὸν τοῦ Οὐίγγιλίου ἠξιώθη τύχης παρὰ τοῦ βασιλέως καὶ σπανίως εἰς τοὺς διαστήματα τῆς ἀρχαῖότητος ἀνέστη· διότι ἐνῷ συνήθως οἱ μεταγενέστεροι διέρχονται ἀδιάφοροι ἐπὶ τῶν χώρων οὐτίνες ἐκάλυψαν ποτε τὰ λείψανα τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, ἐνταῦθα ὁ τάφος ὑψοῦται ὑπεράνω τῶν κεφαλῶν τῶν πολυαριθμῶν ἀνθρώπων, οἵτινες, καθελκάζτην ὑπερχόμενοι διὰ τῆς κρύπτῃς, προτρέπουσιν ἀκόντες εἰς τὸν ποιητὴν βαθύτατον προσκυνησῶς δαίγμα.

Ο Φ. ΚΟΥΠΕΡΟΣ ΚΑΙ Ο ΟΥΑΛΤΕΡΣΚΩΤΟΣ.

Ἐν τινι συγγράμματι τοῦ Κούπερου, ἀνέγνωμεν περιέργους τινὰς λεπτομερείας περὶ τῶν σχέσεων τῆς ὁποίας συνήψαν οἱ δύο οὔτοι ἐνδοξοὶ συγγραφεῖς ἐν Παρισίοις, ὅτε ὁ Οὐαλτερσκότος μετέβη ἐκεῖ διὰ νὰ παρασθῇ πληροφορίας τινὰς ἀναγκαζόμενας εἰς τὴν ὁποίαν ἐμελλε νὰ ἐκδώσῃ ἱστορίαν τοῦ Ναπολέοντος. Ὁ Κούπερος δὲν εἶχε γνωρίσει οὐδὲ ἀπαντήσας ποτὲ τὸν μυθιστοριογράφον τῆς Σκωτίας. Ἐπὶ τούτῳ ἀπεσπάθη πρὸς τὴν πριγγήπισσαν... ἥτις ἀπεκρίθη ὅτι δὲν ἐγνώριζε μὲν καὶ αὐτὴ τὸν περιώνυμον ἐκεῖνον ἄνθρωπον, ἀλλ' ὅτι ἐσκόπευε νὰ μεταχειρισθῇ πᾶν μέτρον διὰ νὰ συμφιλιοθῇ μετ' αὐτοῦ.

Ἰδοὺ πῶς ὁ ἴδιος Κούπερος διηγέται τὴν πρῶτην αὐτῶν συνέντευξιν.

«Ὁ Οὐαλτερσκότος ἦτον πρὸ δέκα περίπου ἡμερῶν εἰς Παρισίους· ἐνῷ μίαν τῶν ἡμερῶν ἡτοιμάσθη νὰ ἐξέλθῃ ἐποχούμενος τῆς οἰκίας μου, καὶ κατέβην μάλιστα καὶ τὴν πρῶτην κλίμακα, ἥρουντα ἵππων ποδοβολητῶν, καὶ κρότον ἄλλων ὀχημάτων εἰσελθόντος εἰς τὴν αὐλήν. Μετ' ὀλίγον ἴδον πεζεύσαντα ἄνθρωπον τινα μεγαλόσωμον, ῥωμαλέον καὶ παχύν· ἡ κόμη του ἦτον ψαφά, αὐτὸς δὲ ὑπόχλωρος. Συναντηθέντες ἐχαίρετίσθημεν ἀμοιβαίως· ἐνῷ δὲ ἡτοιμαζόμενον νὰ ἀναχωρήσω, ἐστοχάσθην μήπως ἦλθε νὰ ἐπισκεφθῇ ἐμὲ. Ἐστάνθη λοιπὸν διὰ νὰ ἴδῃ εἰς ποῖον πάτωμα ἐμελλε νὰ ἀναβῇ, χωρὶς δὲ τοῦ νὰ ὑποπτευθῇ τίς ἦτον, ἂν καὶ ἡ φυσιογνωμία του δὲν μ' ἐφαίνετο ἀγνωστός.

Ὁ ξένος ἀνέβη μὲ δυσκολίαν τὴν λιθίνην κλίμακα, ἀτηρηζόμενος διὰ μὲν τῆς μετῴτης χειρὸς ἐπὶ τῶν κιγκλίσ-

των, διὰ δὲ τῆς ἄλλης ἐπὶ βάρδου. Ὅταν ἐστάθην, ἦλθε καὶ εἰς αὐτοῦ τὸν νοῦν ἡ αὐτὴ ἰδέα, καὶ στραφείς μὲ εἶπε γαλλιστί· «Μήπως εἴσθε ὁ Κ. Κούπερος;» ὅταν ἀπεκρίθην ἐπίσης γαλλιστί, «κύριε, ὀνομάζομαι Κούπερος,» μὲ ἀνταπεκρίθη παρευθὺς, «καὶ ἐγὼ Οὐαλτερσκότος.»

Ἐδραμον ἀμέσως πρὸς αὐτόν, καὶ σφίγγας τὴν χεῖρά του φιλικώτατα, τὸν εἶπον μέχρι τίνος βαθμοῦ ἠσθάνομην εὐγνωμοσύνην διὰ τὴν ἐπίσκεψίν του. Μ' ἐπληροφόρησεν ὅτι, μαθὼν ἀπὸ τὴν πριγγήπισσαν τὴν κατοικίαν μου, ἔσπευσε νὰ ἔλθῃ νὰ με ἴδῃ· μὲ ὠμίλει δὲ ἀδιακόπως γαλλιστί, ἂν καὶ ἀπεκρινόμην εἰς αὐτὸν ἀγγλιστί. Ἀφῆνς, ὡς νὰ κατέβη εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ ἰδῆα τις νέα καὶ ἀπροσδόκητος, μὲ εἶπεν ὅτι ἡ πόρουν ἴσως διὰ τί μὲ ὠμίλει γαλλιστί· «ἀλλὰ, ἐπρόσθεσεν, ἀφοῦ ἦλθον ἐδῶ, ἀγωνίζομαι νὰ λησμονήσω τὴν γλῶσσάν μου.» Ἐνῷ ἀνεβαίνομεν, συγκατετέθη νὰ στηριχθῇ ἐπὶ τοῦ βραχιονός μου, καὶ ἐξηκολούθει νὰ ὀμιλῇ ἀγγλιστί ὅμως. Ἀς μ' ἐπιτραπῇ νὰ ἀναφέρω ἐνταῦθα τοὺς φιλόφρονες λόγους τοὺς ὁποίους μὲ διεύθυνε· «νὰ σὲ εἰπῶ ποῖον τῶν προτερημάτων σου, ὡς συγγραφῆς, μὲ ἀρέσει πρὸ πάντων· ὁ τρόπος καθ' ὃν ὑπερασπίζεσαι εἰς πᾶσαν περιστάσει τὴν πατρίδα σου, χωρὶς ἐν τοσοῦτῳ νὰ καταδύχῃς νὰ ὑβρίσῃς τὴν ἰδικήν μου. Εὐρίσκεται εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ βάλῃς εἰς σύγκρουσιν τὰ δύο ἔθνη, καὶ σέβομαι τὴν εὐγενῆ σου ἔχθραν. Φοβοῦμαι μὴ δὲν ἐφέρθῃ πάντοτε μὲ δικαιοσύνην ἡ μήτηρ πρὸς τὴν θυγατέρα, τὴν ὁποίαν ἴσως καὶ ζηλεύει ὀλίγον· διότι, ἂν δὲν θελήσωμεν νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ἡ Ἀγγλία ἤρχισε νὰ καταβαίνει, δὲν δυνάμεθα νὰ ὑποκρυψώμεν ὅτι δὲν ἐσθασεν εἰς τὸ ἀνώτερον μέρος τῆς κλίμακας.»

Ἄν καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, δὲν εἶχεν εἰσέτι ὁμολογήσῃ ὅτι τὰ δημοσιευθέντα συγγράμματά του ἦσαν ἰδικὰ του, μὲ ὠμίλησεν ὅμως περὶ αὐτῶν ἐλευθέρως, χωρὶς μάλιστα ν' ἀπατήσῃ νὰ φυλάξῃ τὸ μυστικόν. Μ' ἐζήτησε νὰ τὸν δώσω ἐν ἀντίτυπον μυθιστορίας μου τινὸς, καὶ ἐπειδὴ δὲν εἶχον κἀνὲν οὔτε αὐτῆς, οὔτε ἄλλου τινὸς πονήματός μου, αἱ οἱ συγγραφεῖς, μὲ εἶπε μειδιδῶν, πᾶνχουσι τὰ αὐτὰ, καὶ τὸ κατ' ἐμὲ δὲν θέλω λυπηθῇ βεβαίως ἐὰν δὲν ἴδω ποτὲ μου οὐδ' ἐν τῶν μυθιστορημάτων τοῦ συγγραφῆς τοῦ Οὐαλτερλέυ, (τῶν ἰδικῶν του).

Βυβαίνε μίαν ὥραν περίπου εἰς τὴν οἰκίαν μου, ὀμιλῶν μὲ πολλὴν εὐθυμίαν, ἥτις δὲν ἦτον πάντοτε ἀμέτοχος εἰρωνείας καὶ ἀστεϊότητος. Οὕτως, ὅταν ἐγείνε λόγος περὶ τοῦ Γάλλου βιβλιοπώλου, τοῦ δημοσιεύσαντος μετὰφράσει τῶν συγγραμμάτων μας, «ἐπιβίω, εἶπεν, ὅτι τὰ μυθιστορήματά μας θὰ κάμωσι τὸν Gosling (1) νὰ γεννήσῃ χροσθὰ ἀγὰ.»

Ἐλαβον τὸ θάρρος νὰ τὸν ἐρωτήσω, ἐὰν συνέλεξε τὰς πληροφορίας τὰς ὁποίας ἐπεθύμει διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ Ναπολέοντος. Μετὰ μικρὸν διαταγὴν μὲ ἀπεκρίθη· «δὲν ἔχω ἑλλειψὶν ἀνεχδότων· δύσκολον

ὅμως εἶναι τὸ νὰ ἐκλέξῃ τις ἐκεῖνα τὰ ὁποία, ἄνθρωπος σεβόμενος ἑαυτὸν δύναται νὰ εἰσάξῃ εἰς βιβλίον, χωρὶς νὰ προσκρούσῃ εἰς τὸ πρέπον.

Παρακαλέσας αὐτόν, ὅταν ἡτοιμάσθῃ διὰ νὰ ἀναχωρήσῃ, νὰ μεταβῇ εἰς τὴν αἰθουσαν καὶ ἴδῃ τὴν γυναῖκά μου καὶ τὸν ἀνεψιόν μου, συγκατετέθη μὲ πολλὴν ἀγαθότητα, καὶ ἔμεινε μετ' ἡμῶν ἐτι ὀλίγον. Κατὰ τὴν συνομιλίαν, ἡ σύζυγός μου τὸν εἶπεν ὅτι τὸ θρανίον ἐφ' ὃ ἐκάθητο ὑπῆρξεν εὐδαιμονέστατον τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἐπειδὴ πρὸ ἡμισείας ὥρας ἀνεπαύετο ἐπ' αὐτοῦ καὶ ὁ στρατηγὸς Λαφαγῆτης. Ὁ Οὐαλτερσκότος ἔμεινεν ὡς ἐκστατικός· «ἐνόμιζον, εἶπεν, ὅτι ὁ στρατηγὸς μετέβη εἰς τὴν Ἀμερικὴν διὰ νὰ ἐγκαταστήσῃ ἐκεῖ.» Ὅταν τὸν διηγῆθην τὰ κατὰ τὸν Λαφαγῆτην, ἀπεκρίθη λακωνικώτατα· «εἶναι μεγάλος ἄνθρωπος.» Μ' ἐφάνη ὅμως ὅτι ἡ ἀπόκρισις του ἦτον ξηρά, καὶ ὅτι μόνον σκοπὸν εἶχε τὸ νὰ μᾶς εὐχαριστήσῃ.

Ὅταν μετὰ δύο ἡμέρας ὑπῆγον νὰ προγευθῶ, κατὰ πρόσκλησίν του, εἰς τὴν οἰκίαν του, τὸν εὗρηκα φοροῦντα ἱμάτιόν τι σόνηδες εἰς τὴν Γαλλίαν· μὲ εἶπε δὲ ὅτι ἐπροσπάθει νὰ ἐκγαλλισθῇ. Ὑπολέτω ὅμως ὅτι αἱ προσπάθειαι του δὲν ἐτελεσφόρησαν, ἐπειδὴ, καὶ ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς, ἦτον ὅλος Σκώτος. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἔλαβε πρόσκλησιν ἐκ μέρους τῆς πριγγήπισσης διὰ νὰ παρευρεθῇ εἰς μίαν τῆς συναναστrophῆς. «Κότταξε, μὲ εἶπε, σὲ παρακαλῶ, σὺ εἰ ποῖος γνωρίζεις καλῆτέρά μου καὶ τὴν κυρίαν αὐτῆν καὶ τὰ γαλλικά, διὰ ποτε μὲ προσκαλεῖ, διὰ τὴν δευτέραν, τὴν τρίτην ἢ τὴν πέμπτην, ἢ μήπως ἡ χρονολογία δὲν εἶναι σημειωμένη;» Ὅταν τὸν εἶπον τὴν ἡμέραν, εἶμαι βέβαιος, ἀπεκρίθη, ὅτι λαμβάνεις συνεχῶς τοιαύτας προσκλήσεις· ἄλλως πῶς ἦτον δυνατόν νὰ ἀναγνώσῃς τόσον εὐκόλως τοιαῦτα ἱερογλυφικά; Ὁ κόπος τοῦ νὰ τὰ διαβάσῃ τις δὲν ἀνταμειβεῖται οὐδ' ἀπὸ τὸ καλῆτερον γεῦμα.»

Ὁ Οὐαλτερσκότος δὲν μ' ἐφάνη μέγας φίλος τῶν Παρισίων. Εἶχε μὲν ἰδέας ἐρῶς περὶ τῶν Γάλλων, ἀλλ' ὅχι καὶ πάντῃ γυμνάς κολήψαν. Τὸ ἐσπέρας συννητήθημεν εἰς τὴν συναναστrophῆν τῆς πριγγήπισσης. Μεταξὺ τῶν προσκεκλημένων ἦσαν καὶ τινες γνωστοὶ διὰ τὸ πνευμάτων, καὶ μάλιστα δύο ἢ τρεῖς γυναῖκες ἔχουσαι ὄνομα ἱστορικόν. Αἱ κυρίαι, φιλόφρονες καὶ εὐγενεῖς ὡς βλαὶ αἱ Γαλλίδες, ἐφόρουσαν σκατικὰ τινα καλλωπίσματα, ὥστε μόνῃ ἡ κυρία Οὐαλτερσκότου ἐφαίνετο ὅτι δὲν ἦτον Καληδωνία. Ἐφόρει πένθημα, οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ ἡ κόμη ἦσαν κατὰμαυροί, τὸ δὲ πρόσωπόν της ὠραῖον.

Ὅλοι ἦσαν περιέργοι νὰ ἴδωσιν ἐκ τοῦ πλησίον τὸν κλεινὸν μυθιστοριογράφον αὐτὸς δὲ ὑπέφερε τὴν ἐνόχλησιν τῆς κοινῆς ἐκείνης περιεργείας μὲ ὑπομονὴν ἀπαράδειγμάτισον. Κατορθώσας ἐπὶ τέλους ν' ἀποσυρθῇ εἰς τινα γωνίαν, μὲ εἶπε γελῶντι ὠμίλει τόσον ἀνεπιτηδεύως τὴν γαλλικὴν, ὥστε ἠκόρεε πῶς ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὰς τῶν σας περιποιητικὰς ἐκφράσεις τῶν Γάλλων. «Εἶμαι, ἐπρόσθεσεν, ἡμερος λέων· συγχωρῶ νὰ χαϊδεύωσιν τὴν γαίτην μου ὅσῳ θέλωσιν· μὲ εἶναι ὅμως ἀδύνατον νὰ βρυγῶμαι γαλλιστί διὰ νὰ τοὺς εὐχαριστήσω.» Ν. Δ.

(1) Ὁ Γάλλος βιβλιοπώλης, ὁ δημοσιεύσας τὰς μεταφράσεις τῶν συγγραμμάτων τοῦ Οὐαλτερσκότου καὶ τοῦ Φ. Κούπερου, ὀνομάζεται Gosling. Gosling ὀνομάζεται ἀγγλιστί αἱ γῆνες. Ἐπὶ τῆς ὁμοιότητος ταύτης τῆς προφορᾶς στηρίζεται ἡ ἀπειροσύνη.

ΤΑ ΜΑΚΡΟΚΕΡΑ ΕΝΤΟΜΑ.

Οἱ σκώληκες τῶν μακροκέρων ζῶσι καὶ τρέφονται ἐπάνω ἢ ἐντὸς τῶν δένδρων καὶ τῶν φυτῶν, οἱ μὲν κατατρῶγοντες τὸν φλοιόν, οἱ δὲ εἰσδύνοντες ὑπ' αὐτῶν, οἱ δὲ προχωροῦντες βαθύτερον μέχρι τῆς ἐν-
 τριώνης· ἄλλοι σκάπτουσι τοὺς κλῶνας, ἄλλοι τρυ-
 πῶσι τὰ στελέχη, καὶ ἄλλοι μεταβάλλουσιν εἰς κόνιν
 τὰς ῥίζας αὐτῶν τῶν δένδρων. Βαδίζοντες εἰς τὰ
 πρόσω, ἀνοίγουσι στοὰς ἰσας μετ' ὁδὸν τοῦ σώ-
 ματος αὐτῶν. Καὶ μ' ὅλον ὅτι ἐργάζονται ἐν τῷ
 σκότει, ἔχουσι τοσαύτην ἐπιδεξιότητα, ὥστε δὲν διαβ-
 ῥηγνύουσι πώποτε τὸ ἐπ' αὐτῶν κάλυμμα· ἐμφυτόν
 τι αἰτήμα ποδηγετεῖ αὐτοὺς τόσον ἀσφαλῶς, ὥστε

μυρία καὶ αἱματηραὶ συμπλοκαὶ, καὶ θάνατος ἀνα-
 πρέυκτος· ὅταν δὲ μείνῃ τόσος ἀριθμὸς ὅσον ἀρκεῖ
 νὰ θρέψῃ τὸ λείψανον τοῦ κορμοῦ, ἢ ἀλληλοσφαγία
 πικρὰ καὶ ἐγκαρδίως σχέσεις. Οὕτως ἡ φύσις, πιστὸς
 φύλαξ τῶν συτηρητικῶν αὐτῆς ἀρχῶν, συγκατα-
 νεύει μὲν νὰ θυσιάσθῃσι τὰ εὐτελῆ ὄργανα ὅτινα
 μεταχειρίσθῃ διὰ τὴν φθορὰν εἰς τοὺς σκοποὺς αὐτῆς,
 δὲν ἐπιτρέπει ὅμως τὴν ἐξόντωσιν τοῦ εἶδους τοῦ
 ὁποῖον αὐτὴ ἡ ἰδιὴ ἐπλάσεν.

Τὰ ἐντομα ταῦτα, πρὶν γίνεσθαι νύμφαι, ἀλλάσ-
 σουσι πολλάκις τὸ δέσμα. Ζῶσι δὲ ἀφ' ἑνὸς μέχρι
 τριῶν ἐτῶν ὑπὸ τὴν πρώτην μορφήν. Ἐνίοτε ἰδιαι-
 τεραὶ τινες περιστάσεις, βραδύνονται τὴν ἀνάπτυξιν

δὲν παρεκτρέπονται πώποτε. Πολλῶς λεπτύνουσιν
 ὡς φύλλον χαρτίου τὸν φλοιόν, τὸν προφυλάττοντα
 αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ φῶς, καὶ ὅμως δὲν σχίζουσιν αὐτόν.
 Μὴ θέλοντες νὰ φανερωθῶσιν εἰς τοὺς ἀνθρώπους,
 δὲν ῥίπτουσιν ἐκτὸς τοῦ δένδρου τὰ ῥινίσματα ἢ τὰ
 περιττώματα τῆς τροφῆς αὐτῶν, ἀλλ' ἐντὸς τῶν
 σωλήνων οἵτινες μένουσιν ὀπισθεν αὐτῶν. Ἐνί-
 τε ζῶσι μεμονωμένοι ἐντὸς τῶν κορμῶν, συνήθως
 δὲ συγκατοικοῦσιν εἰς τὸ αὐτὸ δένδρον, ἐντὸς
 δωμάτων ἰδιαιτέρων μὲν ἀλλὰ γειτονικῶν. Κατ'
 ἀρχάς, τὰ ἀκάματα ταῦτα ἐντομα, ἀποφεύγου-
 σι μὲ ἀξιοθαύμαστον προσοχὴν τὸ νὰ μεταβῶσιν
 εἰς τὰ μέρη ὅπου ἐργάζονται οἱ γείτονες αὐτῶν· ἀλλ'
 ὅμα ἐκλείψῃ ἡ ὕλη ἥτις ἐχρησίμευεν εἰς αὐτὰ ὡς
 τροφή, εἰσβάλλουσιν εἰς τὴν ξένην χώραν· ἐντεῦθεν

αὐτῶν, παρατείνουσι τὸν χρόνον τῆς μεταμορφώσεως
 καὶ ἐπὶ ἐν ἔτος περιπλέον. Τὴν παράτασιν ταύτην
 ἐυνάμεθα καὶ ἡμεῖς αἱ ἰδιοὶ νὰ κατορθώσωμεν τεχνη-
 τῶς πως, μακρύνοντες αὐτὰ ἀπὸ τῶν ἰδίων φωλεῶν
 δεκαπέντε ἡμέρας πρὸ τῆς μεταμορφώσεως· τότε ὁ-
 μως τὸ σῶμα αὐτῶν ἀλλοιοῦται καὶ γίνεται ἱγνό-
 τερον.

Ἡ ἐπιστήμη δὲν ἐξήγησε μέχρι τῆς σήμερον τὰ
 αἰτία τῆς ἀναβολῆς ταύτης· διὰ τί ἐνθ' ἡ ἀνάπτυξις
 τῶν ἐντόμων ταύτων εἶναι ἐντελής, καὶ ἐπικρατεῖ ἡ
 μεταμόρφωσις, καταδικάζονται νὰ ζήσωσιν ἐν ἔτος
 ἐπὶ πλέον εἰς τὴν πρώτην αὐτῶν κατάστασιν.

Πρὶν ἐγκαταλείψωσι τὴν σκωληκοειδῆ αὐτῶν μορ-
 φήν, κινούμενα ὑπὸ θαυμαστοῦ αἰτήματος συτηρη-

σεως, λαμβάνουσι πᾶσαν προύλαξιν, πᾶν μέτρον ἱκα-
 νόν· ἀτφαλίστη τὴν ἐδωκίαν, τὸ μέλλον αὐτῶν. Τὰ
 πλείοστα ἐπεκτείνουσι τὰ ὅρια τοῦ κοιτῶνος αὐτῶν,
 καὶ κατασκευάζουσιν εἶδος φωλεᾶς ὡσείδους, διὰ νὰ
 κοιμηθῶσιν ἐν αὐτῇ ἀτάραχον ἐπὶ τινες ἡμέρας τὸν
 προσδιορισμένον λήθαργον ὕπνον. Τινὰ μάλιστα κλεί-
 ουσιν ἀτφαλῶς τὰς δύο ἄκρας τοῦ μέρους ὅπου
 σκοποῦσι νὰ ἀναπαυθῶσι, διὰ νὰ μὴ βλαφθῶσιν ὑπὸ
 ἐχθρῶν.

Ἀφοῦ γίνῃ ἡ μεταμόρφωσις αὐτῶν ἐντελής, ἀκού-
 ἀκνητῶσι στεφρόντᾳ τινι, ἐπιχειροῦσι νὰ ἀνοί-
 ξωσι δίοδον διὰ νὰ φθάσωσιν εἰς τὸ φῶς· πολλὰ
 ὅμως, ἀπαντῶντα μέρη δύστριπτα, μένουσιν ἐντὸς
 τοῦ κορμοῦ καὶ ἀποθνήσκουσιν ἐκεῖ ὅπου ἤμαζον
 πρὸ μικροῦ.

Τὰ μακρόκερα δὲν ἔχουσιν ὅλα τὰ αὐτὰ χρώμα·
 ἄλλα μὲν εἶναι μαύρα, ἄλλα δὲ φαρὰ, ἄλλα πράσινα
 καὶ ἄλλα κόκκινα· τρέφονται δὲ ἐκμυζῶντα τὰ τρυφε-
 ρὰ ἄνθη ἢ βοσκόμενα τὸν γυμὸν τὸν βέοντα ἀπὸ τινῶν
 δένδρων, τινὰ δὲ καὶ ἀποκινέουσιν εὐωδία γλυκυτάτην.

Πρὶν ἀποθάνωσι τὰ θήλεα, ἀποθέτουσιν εἰς σχι-
 τμάδας δένδρων τὰ ὡὰ αὐτῶν, πολλὰ τῶν ὁποίων
 κατατρῶγονται ὑπὸ τῶν πτηνῶν, τῶν μὴρυμῶν καὶ
 ἄλλων ζωῶν. Οὕτως ἡ φύσις, διὰ νὰ διατηρηθῇ
 ἡ πρέπουσα ἰσοταλία μεταξὺ τῶν διαφόρων ὀργα-
 νικῶν ὄντων, λαμβάνει πρόνοιαν νὰ ἐξισορροπῶνται τὰ
 περιττὰ διὰ τούτου ἡ ἐκείνου τοῦ τρόπου.

Η ΑΓΟΡΑ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ.

Συνάθροισον ὅλα τὰ ἐργαστήρια τῶν Ἀθηνῶν, τῆς
 Σύρας, τῶν Πατρῶν, τοῦ Ναυπλίου, τοῦ Μεσολο-
 γίου, ὅλης ἀνταίρετος· τῆς Ἑλλάδος, τοποθέτησον
 αὐτὰ ἐπὶ μεγάλης πλατείας, ἀφαιρέσειν ἔπειτα τὰς θύ-
 ρας καὶ τὰ παραθυρὰ τῶν, στοίβατον τὰ ἐν ἐπάνω τοῦ
 ἄλλου ὅλα τὰ ἐμπορεύματα, μεταμόρφωτον τοὺς νέους
 καὶ κομφόους ὑψηλὰς· τοῦ Μαλακίου, τοῦ Θεόφου
 καὶ τοῦ Γκιανάκα εἰς γέροντας Μουσουλμάνους, βαρεῖς,
 λευκοπροσώπους καὶ βαθυπόγυνας, ἢ εἰς Γραικοὺς
 καὶ Ἀρμενίους μελαγχρῆτους καὶ ρεσοφόρους, συστα-
 ρευσον ὅλα ταῦτα, ἀνθρώπους καὶ πράγματα, εἰς ἐν
 καὶ τὸ αὐτὸ μέρος, καὶ θέλεις τότε συλλάβει ἀμυ-
 δρὰν τινὰ ἰδεῖν τῆς μεγάλης ἐν Κωνσταντινουπόλει
 ἀγορᾶς. Σὲ λέγω δὲ, ὅτι δὲν ὁμοιάζει ἀγορᾶν, ἀλλὰ
 πόλιν ἐστεγασμένην. Δύνασαι νὰ περιπλανᾷσαι ἐντὸς
 αὐτῆς ἡμέρας ὁλοκλήρως κατὰ συνέχειαν, νὰ περι-
 πέρεσαι εἰς διάφορα μέρη, νὰ μεταβαίνῃς ἀπὸ μιᾶς
 εἰς ἄλλην ὁδόν, νὰ ἀναβαίνῃς, νὰ καταβαίνῃς, καὶ ν'
 ἀπορῆς αἰωνίως τοῦ εὐρίσκεισθαι. Τὸ ὕψος τῆς εἶναι
 ἴσον μετ' ὕψος οἰκίας τριπόρου, τὸ δὲ φῶς εἰσδύει
 ἀσθενῶς διὰ χρυστάλλων, τοὺς ὁκοῦς· μόνον ἡ βροχὴ
 φροντίζει νὰ καθαρίσῃ.

Εἰς κάμινον τῆς Ἑυρώπης ἀγορᾶν δὲν τέρπεται
 τις ὅσον εἰς τὴν τοῦ Ἰστανίου. Αἱ ὁδοὶ τῆς εἶναι
 στεναί, καὶ πλημμυροῦσιν αἰωνίως ἀπὸ διαβάτης.
 Ἐδῶ βλέπεις Ὀθωμανίδας γυμνασμένους, συρούσας
 ὑποπτέρως τὰς κίτρινους ἐμβάδας τῶν, ἐκεῖ πολὺ
 σαρκον Αἰθιοπίδων φέρουσιν βρέζας εἰς τὰς ἄγκυλας,
 καὶ πορρώτεροι καθίσθην πάνοπλοι, παραμερίζοντα
 τὸ πλῆθος διὰ νὰ διαβῇ σημαντικὰς τις Τούρκος, ἢ
 πωλητὰς μουχαλιθίου, κρεάτων ὀπτῶν, ἄρτου καὶ ὕ-
 δατος, διασταλπίζοντας ὑπορρήτως τὰς πραγματείας
 τῶν. Ἐν τῷ μέτρῳ τοιαύτης συρροῆς συγκλῶδων, πῶς
 νὰ προβῶ ἐγὼ ὁ ξένος καὶ ἄπειρος περιηγητής; Συν-
 ἔστελλον τὰς χεῖράς μου, καὶ ὠθεύμενος ἐνθεν κά-
 κειθεν, ἐκυματίζομην ἐκσπενδονίζομενος πολλάκις ὡς
 σφαῖρα, ἀπὸ ταύτης εἰς ἐκείνην τὴν ἄκραν.

Τὰ ἐργαστήρια τῆς ἀγανοῦς ἐκείνης ἀγορᾶς, ἔ-
 χουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἴς ποδῶν πλάτος, καὶ τριῶν
 ἢ τεσσάρων βάθος. Οἱ ἐργαστηριάρχαι, καθήμενοι
 μετὰ ἐσταυρωμένους ἐπὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ παρα-
 πηγμάτων, σὲ παρουσιάζουσι τὰ ἐμπορεύματα χω-
 ρὶς νὰ σαλεύσωσιν ἀπὸ τὸν τόπον τῶν· τὰ συνεχῆ καὶ
 ἀδιάκοπα ταῦτα παραπήγματα ὁμοιάζουσι πλατείαν
 ἑδραν, δύο περίπου πόδας ὑψηλότεραν τοῦ ἐδάφους,
 καὶ ἐκτείνονται καθ' ὅλον τὸ μήκος τῆς ὁδοῦ, πρὸ τῶν
 ἐργαστηρίων, ὅτινα διαχωρίζονται τὸ ἐν ἀπὸ τοῦ
 ἄλλου διὰ λεπτοτάτων ραγμῶν. Οἱ ἀγροστῆται, κα-
 θήμενοι καὶ αὐτοὶ ἐπὶ τῶν ἰδίων παραπηγμάτων,
 παρατηροῦσι τὰς πραγματείας τὰς ὁποίας ἐκθέτει ὁ
 ἔμπορος ἐπὶ τῶν γονάτων του, ὅχι γλωσσικοῦ ὡς
 Γάλλος πωλητής, ἀλλ' ἀνοίγων μόλις τὰ χεῖλη του
 διὰ νὰ σὲ φανερώσῃ τὴν τιμὴν, καὶ νὰ προσθέσῃ ἐνίστα-
 τὴν λέξιν ἡμισο, ἢ καλόν. Πολλῶς, ἐνθ' παρατη-
 ρεῖς τὰ ἐμπορεύματα, ὁ πωλητής, ἐὰν εἶναι Ἰδιωμανὸς,
 σὲ ἀρνεῖται αἰφνιδίως, εἰσέρχεται δὲ ὀπίς· εἰς παρα-
 κείμενον μικρότατον δωμάτιον, πλύνεται, καὶ μετὰ
 ταῦτα γονυκετεῖ καὶ προσεύχεται, χωρὶς διόλου νὰ
 τὸν μέλῃ οὔτε διὰ σὲ τὸν ἀγοραστήν, οὔτε διὰ τοὺς
 ἄλλους διαβάτας. Χάριν οὐδεμιᾶς, ὅποιος δὲ ποτε
 ὑποθέσῃς, δὲν παραμελοῦσιν οἱ Μουσουλμάνοι τὴν
 ἐκπλήρωσιν τοῦ θρησκευτικοῦ τούτου καθήκοντος.

Ὅσακις παρουσιασθῇ τις Φράγκος ἀγοραστής,
 κινεῖται ἀμέσως τῶν παρῆκτόντων ἢ περιέρχεται. Ἐὰν
 δεῖξῃ μὲ τὸν δάκτυλον μαυρὸν χροσθοῦσαν, σάββα
 ἰσδικὰ, ἢ ἐμβάδας κεντημένας, αἱ παρευρισκόμενοι
 Ὀθωμανίδες, χαμηλόνουσιν μετ' ὀπισθὸν τὰ γυμ-
 νάκια τῶν, πλησιάζουσι διὰ νὰ περιεργασθῶσι καὶ
 αὐτὰ τὰ ζητούμενα. Αἱ γυναῖκες τῶν ἀπογόνων
 τοῦ Ὀσμάν, ἔχουσι πλείοτερον περιέργειαν καὶ αὐ-
 τῶν τῶν θυγατέρων τῆς Ἀλβανίας· ἐξετάζουσι με-
 τ' ὀπισθὸν ἀπερίγραπτον τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ ξέ-
 νου, καὶ λαμβάνουσι πολλάκις εἰς χεῖρας τὰ χει-
 ρόκτια ἢ τὸ βελάντιόν σου, διὰ νὰ τὰ παρατηρήσωσι,
 χωρὶς καὶ νὰ σὲ ζητήσωσι τὴν ὕδατον. Ἐὰν φορῇς
 δακτυλίδιον, ἢ ἔχῃς ἄλυτον μετ' ὀφθαλμοῦ, ἀνατη-
 κέουσι χωρὶς κάμιναν συτολήν τὴν χεῖρά σου, ἢ
 σύρουσιν ἀπὸ τὸ ὠθαλίόν σου τὸ ὠρολόγιον. Μίαν
 τῶν ἡμερῶν εὐρισκόμην εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς ἀ-
 γορᾶς, ὅπου πωλοῦνται κεντημένα μαυρὰ καὶ σάκ-
 και (παρατηρήσειν ὅτι τὰ ἐμπορεύματα τοῦ αὐτοῦ
 εἶδους, πωλοῦνται εἰς τὴν αὐτὴν σφαιρὴν τῶν ἐργα-
 στηρίων). Ἐνθ' ἡτολούμην εἰς τὸ νὰ ἐλθῶ, Ὀθω-
 μανὶς τις προσελθούσα ἐκώλυεν ἀποτόμως πλησίον
 μου, καὶ προσήλωσε τοὺς μεγάλους καὶ μέλανας
 ὀφθαλμοὺς τῆς ἐπ' ἐμέ. Ἐφόρουν κατὰ περίστασιν

